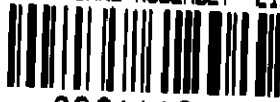

Wan Phansongkorn.

ยศ
W78611

คุณรักษารัตน์ อติตรา แสกเฟ็ลสันเงินตรา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961116430

อภิธานการจากธนาคารแห่งประเทศไทย

เลขที่ ๒๑๓ ๒๗
เลขที่ ๐๓๙๕
เลขที่ ๒๗
๒๗๖๙

สมบัติหลังสมเด็จเจ้า

ทูลรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

จัดพิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ

แก่

นายพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

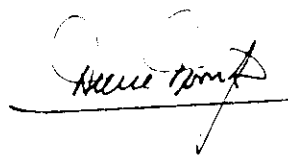
วันพุธที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

คำนำ

ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเงินของประเทศ หลักการสำคัญประการหนึ่งที่รัฐบาลทุกประเทศยึดถือก็คือ การดำรงเสถียรภาพของค่าของเงินสกุลของตน สำหรับประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จในการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทได้เป็นอย่างดี จนทำให้เงินบาทเป็นเงินที่มีความมั่นคงมากที่สุดสกุลหนึ่งในโลก การดำเนินมาตรการด้านอัตราแลกเปลี่ยนเป็นมาตรการที่สำคัญมากประการหนึ่งในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ เพราะเป็นมาตรการที่มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราหรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า “ทุนรักษาระดับฯ” ซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับ การดำเนินการด้านอัตราแลกเปลี่ยน โดยทำหน้าที่หลักในการเข้าแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพ จึงจัดได้ว่าเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทย

คุณพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์ เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดตั้งและการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ เป็นอันมาก เมื่อมีการจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2498 คุณพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการช่วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ คนแรก หลังจากนั้นยังได้เป็นที่ปรึกษาของทุนรักษาระดับฯ ในระยะที่ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย และเป็นกรรมการของทุนรักษาระดับฯ ในระยะที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย รวมเป็นระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับทุนรักษาระดับฯ นานถึง 20 ปี

ในโอกาสที่ได้มีการพระราชทานเพลิงศพคุณพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์ ทุนรักษาระดับฯ จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดทำหนังสือเป็นอนุสรณ์ และเห็นว่าเป็นการเหมาะสมที่จะจัดทำขึ้นเป็นข้อเขียนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและผลการดำเนินการของทุนรักษาระดับฯ ในการเสริมสร้างเสถียรภาพของค่าเงินบาทนับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งทุนรักษาระดับฯ มาจนถึงปัจจุบัน

ประธานกรรมการ
ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ ป.ม.

ชาติ 23 พฤษภาคม 2458

มต 24 มิถุนายน 2528

ประวัติ
ของ
นายพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์ ป.ม.

นายพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์ เป็นบุตรของนายกี นางกิมฮ้อ นิมมานเหมินท์ เกิดเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2458 ที่ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 6 คน คือ

นายไกรศรี นิมมานเหมินท์

นายพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์

นายอ้น นิมมานเหมินท์

นายเรือง นิมมานเหมินท์

นางแจ่มจิตต์ เลหาวัฒน

นางอุณณ์ ชุตินา

นายพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์ ทำการสมรสกับ ม.ร.ว. พันธุ์ชมพูทนต์ ทองแถม เมื่อ พ.ศ. 2486 มีบุตรธิดา 3 คน คือ

นางนลินี เลขะกุล สมรสกับ นายนวรรค์ เลขะกุล

นายสุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์ สมรสกับ นางธัญญลักษณ์ (นิตยวิบูลย์) นิมมานเหมินท์

นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์

มีหลานหญิงหลานชาย 4 คน คือ

เด็กชายศุภิน เลขะกุล

เด็กชายศุภศิลา เลขะกุล

เด็กชายอริเดช นิมมานเหมินท์

เด็กหญิงเกตุมณี นิมมานเหมินท์

การศึกษา

นายพิสุทธิ์ นิมมานเหมินท์ เข้าเรียนที่โรงเรียนปรีณสรอยแฮลส์ (Prince Royal's College) จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ชั้นประถมจนจบชั้นมัธยม 6 เมื่อ พ.ศ. 2474 แล้วเข้ามาเรียนต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยในกรุงเทพฯ สำเร็จประกาศนียบัตรมัธยมบริบูรณ์แผนกกลางของกระทรวงศึกษาธิการ (ม. 8) ใน พ.ศ. 2476 จากนั้นเดินทางไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ ด้วยทุนส่วนตัว เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2477 เมื่อแรกไปถึง ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนสามัญของเทศบาลนครลอนดอนเพื่อเตรียมตัวสอบเข้า

(2)

มหาวิทยาลัย หลังจากสอบได้ London Matriculation จาก Henry Thompson School, London ใน พ.ศ. 2478 แล้ว ได้เข้าศึกษาในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยลอนดอน (London School of Economics and Political Science, University of London) ในตอนปลายของการศึกษา กระทรวงการคลังต้องการจะได้นักเรียนทุนจากผู้ที่กำลังศึกษาในต่างประเทศอยู่แล้ว นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ สอบได้ทุนของกระทรวงการคลัง จึงได้โอนเป็นนักเรียนทุนของกระทรวงการคลังใน พ.ศ. 2481 และสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาพาณิชยศาสตร์บัณฑิตทางการเงินการธนาคาร ใน พ.ศ. 2482 และเมื่อเกิดสงครามในยุโรปขึ้นในปีเดียวกัน ก็ได้เดินทางกลับประเทศไทยในเดือนกันยายน

ชีวิตการงาน

เนื่องจากเป็นนักเรียนกระทรวงการคลัง กระทรวงการคลังได้บรรจุนายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์เข้ารับราชการในกระทรวงการคลังในตำแหน่งหัวหน้าแผนกประจำกรม กรมบัญชีกลาง ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว กระทรวงการคลังกำลังเตรียมการเพื่อจัดตั้งสำนักงานธนาคารชาติไทยเพื่อเป็นการเตรียมการไปสู่ธนาคารชาติไทยอันสมบูรณ์ในภายหน้า เมื่อแรกเริ่มปฏิบัติงาน นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ได้รับมอบหมายให้ศึกษางานที่เกี่ยวกับการออกพันธบัตรเงินกู้อันเป็นงานสำคัญแขนงหนึ่งของกิจการธนาคารของสำนักงานธนาคารชาติไทย และเมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานธนาคารชาติไทย พ.ศ. 2482 ขึ้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2482 และได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2483 ที่ตึกบริเวณพระบรมมหาราชวัง มีฐานะเป็นทบวงการเมือง ขึ้นต่อกระทรวงการคลัง โดยมีอธิบดีกรมบัญชีกลางในขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการสำนักงานธนาคารชาติไทย นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ก็ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองกู้เงิน มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการเงินกู้ภายในประเทศแทนรัฐบาล

หลังจากได้เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาในปลายปี พ.ศ. 2484 รัฐบาลญี่ปุ่นซึ่งมีกองทัพอยู่ในประเทศไทยได้เสนอให้ประเทศไทยจัดตั้งธนาคารกลางขึ้นเป็นเจ้าหน้าที่เงินตรา โดยมีที่ปรึกษาและหัวหน้างานต่าง ๆ เป็นชาวญี่ปุ่นเช่นเดียวกับที่รัฐบาลญี่ปุ่นได้กำหนดให้กับประเทศที่ถูกยึดครองอื่น ๆ สงครามและพฤติการณ์บีบบังคับอันเนื่องจากสงครามดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ดำเนินการเร่งรัดเปลี่ยนฐานะของสำนักงานธนาคารชาติไทยให้เป็นธนาคารกลางอันแท้จริงและดำเนินการโดยคนไทยทั้งสิ้นขึ้นมา โดยได้ตราพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 จัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นองค์การอิสระ เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2485 นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ จึงได้โอนมาเป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยในตำแหน่งหัวหน้าส่วนการกู้เงิน และได้รับการเลื่อนตำแหน่งขึ้นมาจนเป็นผู้ว่าการ ซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุดของสถาบัน ตามลำดับดังนี้

2483 - 2485

หัวหน้าแผนกประจำกรม กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
หัวหน้ากองกู้เงิน สำนักงานธนาคารชาติไทย

1 มีนาคม 2488	หัวหน้าส่วนการกู้เงิน ฝ่ายการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย
8 ธันวาคม 2490	รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายการคลัง
1 เมษายน 2491	หัวหน้าฝ่ายการคลัง
26 พฤษภาคม 2496	หัวหน้าฝ่ายประจำสำนักผู้ว่าการ (เพื่อทำหน้าที่ช่วยรองผู้ว่าการในเรื่องที่รองผู้ว่าการมอบหมาย)
28 เมษายน 2499	ผู้อำนวยการช่วยผู้ว่าการ (ปัจจุบันเรียก ผู้ช่วยผู้ว่าการ)
1 มกราคม 2508	รองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
16 สิงหาคม 2514	ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย จนถึงเกษียณอายุเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2518

ถึงแม้ว่า นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ จะเริ่มต้นการทำงานจากงานด้านการกู้เงินหรือการจัดการหนี้สาธารณะ ซึ่งเป็นงานต่อเนื่องมาจากงานที่สำนักงานธนาคารชาติไทย แต่เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสนใจในงานของธนาคารทุกด้าน เมื่อความรับผิดชอบของท่านมีขอบเขตกว้างขวางขึ้น ท่านได้มีส่วนผลักดันให้มีการนำระบบการบริหารงานที่ทันสมัยมาปรับปรุงงานของธนาคาร อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการจัดองค์กรงานของธนาคารครั้งใหญ่ใน พ.ศ. 2499 และมีส่วนริเริ่มในโครงการสำคัญ ๆ ของธนาคาร อาทิ การจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานเงินตรา การปรับปรุงระบบการจัดการเอกสารของธนาคาร ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งหอบรรณสารและศูนย์เก็บเอกสารกลาง โครงการหลังได้ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์เมื่อท่านพ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว นอกจากนี้ นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ ได้มีบทบาทอย่างมากในการจัดตั้งสาขาของธนาคารในภูมิภาคต่าง ๆ คือ สาขาภาคใต้ที่ขนาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่น และภาคเหนือที่จังหวัดลำปาง และการจัดตั้งโรงพิมพ์ธนบัตรงานสำคัญที่วันจะกล่าวถึงเสียมิได้ คือ ได้ดำเนินการทุกขั้นตอนเพื่อให้สถาบันแห่งนี้ได้มีที่ตั้งและอาคารที่ทำการเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองมาโดยตลอด จนถึงงานก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ของธนาคาร ท่านได้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในระยะเตรียมการก่อสร้างจนเป็นผลให้ธนาคารได้มีที่ทำการที่เหมาะสมกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน

นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ ได้สานงานด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศต่อจากนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ โดยได้เข้าร่วมประชุมต่างประเทศในฐานะผู้แทนรัฐบาลและฐานะผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหลายครั้งด้วยกัน กล่าวคือ

- 2495 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
- 2498 ดูงานตามคำเชิญของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา
- 2503 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา

- 2504 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงเวียนนา ออสเตรีย
- 2505 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
- 2506 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
- 2507 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงโคเกียว ประเทศญี่ปุ่น
- 2509 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
- 2511 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
- 2512 ประชุมสภาผู้ว่าการธนาคารกลางแห่งประเทศไทยในเอเชียอาคเนย์ ออสเตรเลีย และ
นิวซีแลนด์ (SEANZA) ที่มะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อจัดหลักสูตรฝึกอบรม
และพัฒนาพนักงานอาวุโสธนาคารกลางเพื่อเตรียมตัวสำหรับงานที่มีความ
รับผิดชอบสูงขึ้นไป ด้วยการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการธนาคารกลางทั้งด้านทฤษฎี
และปฏิบัติ
- 2512 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ในฐานะผู้ว่าการสำรองของประเทศไทย
ในธนาคารโลก
- 2515 ประชุมคณะกรรมการพิเศษแห่งธนาคารกลางและเจ้าหน้าที่ทางการเงินอาเซียน
ครั้งที่ 1 ที่สิงคโปร์ เพื่อศึกษาและชี้แนะความร่วมมือด้านการเงิน การคลัง และเพื่อ
ส่งเสริมการค้า การลงทุน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกำหนดและเสนอ
โครงการความร่วมมือขึ้น
- 2515 ประชุมร่วมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก
ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ในฐานะผู้ว่าการของประเทศไทยในกองทุนการเงินฯ
- 2515 พบปะกับผู้ว่าการธนาคารประเทศเนปาล ณ ธนาคารกลางประเทศเนปาล และ
ผู้ว่าการธนาคารกลางประเทศอินเดีย ณ ธนาคารกลางประเทศอินเดีย
- 2516 ประชุมประจำปีสภาผู้ว่าการธนาคารกลางแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEACEN)
ณ กรุงโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
ต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจและการเงิน
- 2516 ประชุมคณะกรรมการสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศระดับรัฐมนตรี
ครั้งที่ 3 ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา

- 2516 ประชุมร่วมประจำปีของสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ในฐานะผู้ว่าการของประเทศไทยในกองทุนการเงินฯ และร่วมประชุมคณะกรรมการ สภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 ณ กรุงไนโรบี ประเทศคีนยา
- 2516 เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการพิเศษแห่งธนาคารกลางและเจ้าหน้าที่ทางการเงินอาเซียน ครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพฯ โดยเป็นประธานที่ประชุม
- 2516 เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสภาผู้ว่าการธนาคารกลางแห่งประเทศในเอเชียอาคเนย์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ (SEANZA) ครั้งที่ 10 ที่กรุงเทพฯ
- 2517 ประชุมคณะกรรมการสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 5 ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี
- 2517 ประชุมประจำปีผู้ว่าการธนาคารกลางแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEACEN) ณ กรุงกัวมันกู ประเทศเนปาล
- 2517 ประชุม Bank for International Settlement ณ เมือง Basle ประเทศสวิสเซอร์แลนด์
- 2517 ประชุมคณะกรรมการสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 6 ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
- 2517 ประชุมร่วมประจำปีของสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
- 2518 ประชุมประจำปีสภาผู้ว่าการธนาคารกลางแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEACEN) ณ ประเทศสิงคโปร์

งานพิเศษ

นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ ได้รับแต่งตั้งและมอบหมายจากราชการให้ปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ด้วย กล่าวคือ

เป็นกรรมการสอบไล่ผู้สมัครรับทุน ก.พ. อยู่หลายปี

ร่วมในคณะผู้แทนรัฐบาลไทยไปเจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่นแบบ Open Account ภายหลังสงคราม

- 19 กรกฎาคม 2498 — เป็นผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งมีฐานะ
16 มกราคม 2508 เป็นนิติบุคคล ต่างหากจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นคนแรก
16 สิงหาคม 2514 — เป็นกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
24 พฤษภาคม 2518 และกรรมการส่งเสริมการลงทุน
30 ตุลาคม 2516 เป็นกรรมการสอบสวนทรัพย์สินของจอมพลถนอม กิตติขจร

	และภริยา จอมพลประภาส จารุเสถียร และภริยา และพันเอก ณรงค์ กิตติขจร และภริยา
8 พฤศจิกายน 2516	เป็นประธานอนุกรรมการตามคำสั่งคณะกรรมการสอบสวน การได้มาซึ่งทรัพย์สินของจอมพลถนอม กิตติขจร และภริยา จอมพลประภาส จารุเสถียร และภริยา และพันเอกณรงค์ กิตติขจร และภริยา
10 ธันวาคม 2516	เป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ
23 ธันวาคม 2516	เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ขอลาออกเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2517)
1 เมษายน 2517	เป็นประธานอนุกรรมการตามคำสั่งคณะกรรมการสอบสวน การได้มาซึ่งทรัพย์สินของจอมพลถนอม กิตติขจร และภริยา จอมพลประภาส จารุเสถียร และภริยา และพันเอกณรงค์ กิตติขจร และภริยา เนื่องจากได้ยกเลิกแก้ไขเปลี่ยนแปลง คณะอนุกรรมการและเจ้าหน้าที่ชุดเดิม
16 กรกฎาคม 2517	เป็นกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
11 สิงหาคม 2519 –	เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (นายสุพัฒน์
30 สิงหาคม 2521	สุทธธรรม) ในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร
9 พฤษภาคม 2524	เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทบวงมหาวิทยาลัย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดังนี้

พ.ศ. 2498	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. 2499	จักรดาวภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. 2503	จักรดาวภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. 2504	ตรีตาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. 2506	ตรีตาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. 2507	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. 2510	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย

นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ มีความผูกพันอยู่กับธนาคารแห่งประเทศไทยตลอดชีวิตของท่าน เป็น
ผู้ที่ก้าวขึ้นมาจากพนักงานชั้นผู้น้อยจนได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของสถาบัน ในการบริหารงาน นายพิสุทธิ นิมมานเหมินท์ เป็นผู้ที่ถูกปรดด้วยพรหมวิหาร โอบอ้อมอารี และเคารพยึดมั่นในความถูกต้องและหลักวิชาการ ที่ได้ศึกษามาเพื่อประโยชน์ของประเทศและสถาบัน เมื่อมีเหตุอันจะมีผลนำไปสู่ความเสื่อมเสียศักดิ์ศรี และอริสราภาพของธนาคารกลาง ท่านได้ป้องกันด้วยตำแหน่งโดยการลาออก อันเป็นการปฏิบัติตามประเพณี ของธนาคารกลาง

นอกจากความมีหลักการในการบริหารงานแล้ว นายพิสุทธิ นิมมานเหมินท์ ยังเป็นผู้มีอัธยาศัยที่ เยือกเย็น อ่อนโยน ถนอมน้ำใจ และมีความเมตตาต่อพนักงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เป็นผู้ที่พร้อมที่จะ ช่วยเหลือผู้อื่นและได้รับการยกย่องว่าเป็นสุภาพบุรุษต่อมิตรสหายอย่างแท้จริง

ท่านได้ให้ความสนใจและศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปลายชีวิต ได้ อุทิศตนประกอบกิจกรรมอันเป็นบุญกุศล สละทรัพย์ส่วนตัวสร้างพระประธาน ทอดกฐิน และผ้าป่า เพื่อการสร้างโบสถ์วิหาร ได้ร่วมมือกับมูลนิธิและองค์การสาธารณกุศลต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้ สิ่งที่ท่านไม่เคยขาดก็คือ การมาร่วมกิจกรรมและงานในวันสำคัญของธนาคารจนกระทั่งครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2528 ขณะกำลังเตรียมจะมาร่วมในพิธีทำบุญวันคล้ายวันเปิดโรงพยาบาลรัตนบัศร ท่านก็ได้ถึงอนิจกรรมอย่างสงบเสียก่อนด้วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย เนื่องจากหลอดเลือดโคโรนารีตีบ สิริรวมอายุได้ 70 ปี 1 เดือน และ 1 วัน.

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

สารบัญ

	หน้า
1. ประวัติความเป็นมาของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา	1
1.1 ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราก่อนการจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา	1
1.2 การจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา	4
2. ผลการดำเนินงานของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา	7
2.1 ระยะเวลาหนึ่ง (พ.ศ. 2498–2506) : ก่อนกำหนดค่าเสมอภาคของบาท	8
2.2 ระยะเวลาสอง (พ.ศ. 2506–2521) : ระบบค่าเสมอภาค	10
2.3 ระยะเวลาสาม (พ.ศ. 2521–2524) : เลิกค่าเสมอภาคและใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน	13
2.4 ระยะเวลาสี่ (พ.ศ. 2524–2527) : ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน	16
2.5 ระยะเวลาห้า (พ.ศ. 2527–ปัจจุบัน) : ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันโดยอิงค่าเงินบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล	19
3. บทสรุป	21
ภาคผนวก	23

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1. ประวัติความเป็นมาของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1.1 ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราก่อนการจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

สมัยก่อนสงคราม ประเทศไทยผูกค่าของเงินบาทไว้กับปอนด์สเตอร์ลิง เนื่องจากการค้าต่างประเทศมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมาก รัฐบาลไทยจึงยึดมั่นในหลักการที่จะดำรงค่าของเงินบาทให้มีเสถียรภาพมั่นคง ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จในการรักษาค่าเงินบาทให้มีความมั่นคงในระดับ 11 บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงเป็นเวลานาน โดยมีได้มีการควบคุมการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราแต่อย่างใด

ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง เหตุการณ์บังคับให้ประเทศไทยต้องค้าขายกับญี่ปุ่นเพียงประเทศเดียว ทั้งต้องจ่ายออมรับเงินโอนไปทางการเงินอีกด้วย จึงมีความจำเป็นต้องทำการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน รัฐบาลสมัยนั้นจึงได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ปี พ.ศ. 2485 ขึ้น โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่จะออกกฎกระทรวงหรือประกาศข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการปรัวรรตเงินตราได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินฉบับนี้ยังคงใช้เป็นแม่บทอยู่จนปัจจุบันนี้

เมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลง และประเทศไทยได้เริ่มกลับเข้าทำการค้าขายกับประเทศต่าง ๆ อีกรูปการก็ได้ยึดถือนโยบายรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทไว้ตามเดิมต่อไป แต่การที่จะใช้ระบบการแลกเปลี่ยนโดยเสรีดังเช่นแต่ก่อนยังไม่อาจทำได้ เนื่องจากทุนสำรองเงินตราซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการดำรงค่าเงินบาทมีจำนวนน้อย นอกจากนั้น สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในระบะสงครามสงบใหม่ ๆ ยังมีความไม่แน่นอนอยู่มาก อีกทั้งประเทศไทยมีปัญหาทางเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไขหลายประการทางการจึงต้องเข้าควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินไปพลางก่อน โดยตั้งเป้าหมายว่า เมื่อเหตุการณ์คลี่คลายเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว จึงค่อยหันไปหาระบบแลกเปลี่ยนเงินโดยเสรีต่อไป

ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบในช่วงหลังสงครามมีหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาเงินเฟ้ออันสืบเนื่องมาจากภาวะสงคราม ภาระของรัฐบาลตามข้อตกลงที่จะต้องส่งข้าวให้พันธมิตรและชดใช้หนี้สินและค่าเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สินและสิทธิของชนชาติพันธมิตรในประเทศไทยเนื่องในสงคราม ทั้งยังต้องบูรณะและฟื้นฟูประเทศให้กลับสู่ภาวะปกติ แต่ในช่วงนั้นประเทศไทยขาดแคลนเงินตราต่างประเทศที่จะซื้อสินค้าจากต่างประเทศ การแก้ไขสถานการณ์ในระบะนั้น จึงอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไร

จึงจะสามารถจัดสรรเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่และที่จะได้มาต่อไป สำหรับใช้ในกิจการต่าง ๆ ในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด และในการบูรณะฟื้นฟูประเทศจะหาเงินมาได้โดยวิธีใดที่จะไม่ทำให้ภาวะเงินเฟ้อซึ่งมีอยู่แล้วรุนแรงขึ้นอีก

ในระยะแรก (พ.ศ. 2489) รัฐบาลโดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้ระบบควบคุมการปริวรรตเงินตราทุกอย่างในอัตราที่กำหนดขึ้นเป็นทางราชการ ด้วยประสงค์จะรวมเงินตราต่างประเทศที่ได้มาทั้งหมดเข้าไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นแหล่งกลางแต่แหล่งเดียว แล้วจัดสรรเงินที่ได้มานั้นเพื่อรายจ่ายต่าง ๆ ตามความจำเป็น รวมทั้งรายจ่ายเพื่อกิจการของรัฐบาลด้วย แต่ปรากฏว่าได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกันในตลาดมืดในอัตราที่สูงกว่าอัตราทางราชการเป็นอันมาก ในระยะต่อมา (พ.ศ. 2490) จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการควบคุมเสียใหม่ โดยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราเพื่อให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ คือ

(ก) ด้านรายรับ กำหนดให้ผู้ส่งสินค้าออกสำคัญบางอย่าง (ได้แก่ ข้าว ยาง ดีบุก และไม้สัก) ส่งมอบขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางราชการ ส่วนรายรับจากค่าสินค้าออกอื่น ๆ หรือเงินที่ได้มาจากการอื่นอาจนำไปขายในท้องตลาดได้ในอัตราแลกเปลี่ยนที่เคลื่อนไหวขึ้นลงตามอุปสงค์และอุปทานของตลาดนั้น ซึ่งสูงกว่าของทางราชการ

(ข) ด้านรายจ่าย ให้ใช้อัตราทางการเฉพาะรายจ่ายของรัฐบาลที่มีความสำคัญแก่การบูรณะฟื้นฟูประเทศและรายจ่ายที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ยารักษาโรค และรายจ่ายเพื่อการศึกษาในประเทศ ส่วนรายจ่ายอื่นที่มีความจำเป็นน้อยกว่าต้องจัดหาจากตลาดเสรี

ในระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรานี้ ตลาดเงินตราต่างประเทศจึงถูกแบ่งออกเป็นสองตลาดคือ ตลาดทางราชการ และตลาดเสรี และอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นหลักก็มีอยู่สองอัตรา คือ อัตราทางราชการ กับอัตราในตลาดเสรี โดยอัตราทางราชการถูกกำหนดขึ้นตามกฎหมายเงินตรา (คือ อัตรา 40 บาทต่อหนึ่งปอนด์สเตอร์ลิง และ 100 บาทต่อ 10.075 ดอลลาร์ สรอ. ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2492 ได้เปลี่ยนเป็น 35 บาทต่อหนึ่งปอนด์สเตอร์ลิง และ 12.50 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. เมื่อรัฐบาลตัดสินใจลดค่าเงินบาทตามการลดค่าของปอนด์สเตอร์ลิง) ส่วนอัตราในตลาดเสรีเป็นอัตราที่กำหนดขึ้นตามภาวะของอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศในขณะนั้น (อัตราในตลาดเสรีมักจะสูงกว่าอัตราทางการมาก) นอกจากอัตราแลกเปลี่ยนหลัก 2 อัตรานี้แล้ว ยังมีอัตราสมระหว่างสองอัตราซึ่งเกิดจากข้อบังคับให้ผู้ส่งออกสินค้าบางประเภทต้องขายเงินตราต่างประเทศแก่ทางการส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือจึงนำไปขายในตลาดเสรีได้ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงสำหรับผู้ส่งออกเหล่านี้จึงขึ้นอยู่กับสัดส่วนของจำนวนเงินที่ต้องส่งมอบต่อทางการและความแตกต่างของอัตราทางการและอัตราในตลาดเสรี อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรานี้ ความจริงเป็นอัตราซึ่งเกิดจากผลของการควบคุมทั้งสิ้น จึงเป็นการยากที่จะถือว่าอัตราใดใกล้เคียงกับอัตราที่ควรจะเป็นหากใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนอัตราเดียว แม้แต่อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเสรีภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรานี้ ก็ไม่อาจกล่าว

ได้ว่าเป็นอัตราที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เพราะเป็นอัตราที่เกิดจากอุปสงค์และอุปทานเพียงส่วนหนึ่งของเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่เท่านั้น ซึ่งหากไม่มีการควบคุมแล้ว ภาวะอุปสงค์และอุปทานในตลาดเสรีก็จะแตกต่างกันไปและทำให้อัตราแลกเปลี่ยนแตกต่างกันไปด้วย

การใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา นอกจากจะช่วยให้มีอุปทานเงินตราต่างประเทศตามควรทั้งทางด้านรัฐบาลและเอกชนแล้ว ยังมีผลทางด้านอื่นอีกหลายประการ กล่าวคือ ขณะนั้นสินค้าออกที่สำคัญของไทยโดยเฉพาะข้าวกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดโลกมาก จำหน่ายได้ราคาดีเป็นพิเศษ การกำหนดให้ผู้ส่งออกมอบขายเงินตราต่างประเทศในอัตราราชการย่อมลดรายได้เป็นเงินบาทของผู้ส่งออกไปส่วนหนึ่ง เท่ากับเป็นวิธีเก็บภาษีทางอ้อม เพื่อลดแรงกดดันต่อภาวะเงินเฟ้อเนื่องจากการใช้จ่ายของประชาชน และในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องช่วยมิให้ราคาภายในประเทศของสินค้านั้น ๆ ต้องกระทบกระเทือนเพราะอุปสงค์จากภายนอกประเทศมากนัก ทางด้านรายจ่ายของรัฐบาลและการนำสินค้าเข้าที่จำเป็นซึ่งกำหนดให้อัตราทางราชการ ก็เป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดินที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อการนี้ และช่วยให้ประชาชนได้ใช้สินค้าที่จำเป็นในราคาที่ต่ำลง ส่วนการใช้อัตราตลาดเสรีเพื่อการนำสินค้าเข้าอื่น ๆ หรือการจ่ายเงินเพื่อการอื่น ๆ นั้น ก็มีผลในทางสกัดกั้นอุปสงค์เงินตราต่างประเทศที่มีความจำเป็นน้อย

การใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้มีส่วนช่วยให้ฐานะเงินตราต่างประเทศของประเทศไทยมั่นคงขึ้นเป็นลำดับ จนทำให้ทางการสามารถผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนลงไปเรื่อย ๆ อย่างไรก็ดีตาม ในปี พ.ศ. 2496 ฐานะการค้าต่างประเทศของไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม ภาวะความรุ่งเรืองของสงครามเกาหลีเริ่มหมดไป สินค้าออกสำคัญ ๆ ที่เคยขายได้ราคาดีกลับตกต่ำลง ส่วนทางด้านสินค้าเข้ากลับเพิ่มขึ้นมาก การค้าของประเทศไทยเริ่มขาดดุล สถานการณ์ยิ่งทรุดลงอีกในปี พ.ศ. 2497 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจการเงินที่เสื่อมลงนี้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้รัฐบาลเริ่มพิจารณาทบทวนว่าควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขนโยบายการเงิน การคลัง ตลอดจนนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนหรือไม่ เพียงใด ดังปรากฏในรายงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2497 เสนอข้อคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

นโยบายการเงิน การคลัง การค้าต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศควรดำเนินไปโดยความประสานกันอย่างใกล้ชิดและไม่ขัดแย้งกันเอง เป็นต้นว่า ในด้านการเงิน ความประสงค์ที่จะให้ปริมาณแห่งเงินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและไม่เพื่อย่อมไม่อาจดำเนินไปได้ ถ้านโยบายการคลังทำให้ปริมาณเงินหมุนเวียนในมือประชาชนเพิ่มสูงขึ้น โดยรัฐบาลมีรายจ่ายท่วมรายได้ ในด้านนโยบายการค้าระหว่างประเทศ การรักษาความสมดุลแห่งดุลการชำระเงินโดยการส่งเสริมสินค้าขาออก และจำกัดสินค้าเข้าประเภทไม่จำเป็น ย่อมกระทำไปได้อย่างในเมื่อปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นในมือประชาชน ย่อมเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนจับจ่ายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเภทสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ และอัตราปริวรรตเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับที่ไม่ส่งเสริมสินค้าขาออก

เมื่อรัฐบาลตระหนักว่านโยบายปฏิวรรตเงินตราที่ใช้อยู่ไม่อาจจะยับยั้งภาวะเงินเฟ้อหรือแก้ปัญหาการค้ำขาดดุลได้ เพราะสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงแตกต่างไปมากจากเมื่อเริ่มใช้นโยบายดังกล่าว รัฐบาลจึงตัดสินใจเลิกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา ดำเนินนโยบายการค้า การคลัง และการเงินให้ประสานกัน เลิกการควบคุมต่าง ๆ ส่งเสริมการค้าเป็นไปโดยเสรี และใช้วิธีภาษีเป็นเครื่องจูงใจให้มีการส่งออกมากขึ้น อันจะช่วยให้การค้าสมดุลหรือเกินดุลในที่สุด

1.2 การจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ในปี พ.ศ. 2498 ที่รัฐบาลตัดสินใจยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา รัฐบาลได้จัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้น เพื่อทำการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาด เพื่อป้องกันการเคลื่อนไหวอันผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในท้องตลาด และเพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพเหมาะสมแก่เศรษฐกิจการเงินของประเทศ

ในการยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา นั้น ได้มีการตีราคาสินทรัพย์ซึ่งประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตราเสียใหม่ให้มีราคาใกล้เคียงกับค่าที่แท้จริงในท้องตลาดมากขึ้น โดยกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2498 อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว พ.ศ. 2489 (เอกสารที่ 1 ในภาคผนวก) เปลี่ยนแปลงอัตราที่ใช้ในการตีราคาทุนสำรองซึ่งได้กำหนดไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 เสียใหม่ คือ

ทองคำบริสุทธิ์ 0.0444335 กรัม เท่ากับ 1 บาท (เดิม 0.0710937 กรัม ต่อ 1 บาท)
1 ปอนด์สเตอร์ลิง เท่ากับ 56 บาท (เดิม 1 ปอนด์ เท่ากับ 35 บาท)
1 ดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ 20 บาท (เดิม 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 12.50 บาท)

การเปลี่ยนแปลงอัตราที่ใช้ในการตีราคาทุนสำรองใหม่นี้ เป็นผลให้สินทรัพย์ที่ประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรามีมูลค่าเป็นเงินบาทเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,519,793,000 บาท ทำให้ทุนสำรองเงินตรามีเงินมากเกินจำนวนธนบัตรที่ออกใช้ในขณะนั้น

ในวันที่ 13 กรกฎาคมของปีเดียวกันนั้น รัฐบาลจึงได้ออกประกาศใช้พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498 (เอกสารที่ 2 ในภาคผนวก) ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติอนุมัติพระราชกำหนดฉบับนี้ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2528 (เอกสารที่ 3 ในภาคผนวก) พระราชกำหนดฉบับนี้ได้ระบุวิธีการจัดสรรเงินที่มีมากเกินจำนวนเงินบาทที่ออกใช้ในขณะนั้น เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ให้โอนสินทรัพย์เงินตราต่างประเทศ ตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นเป็นการสมควร แต่ต้องไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้ไปเป็นสินทรัพย์ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่จัดตั้งขึ้น

2. ให้จำหน่ายบัญชีสินทรัพย์เท่ากับ 296,324,913 บาท เนื่องจากได้จ่ายค่าใช้จ่ายหลายสงคราม
3. ให้จำหน่ายสินทรัพย์เท่ากับ 720,000,000 บาท เพื่อไถ่ถอน พันธบัตรเงินกู้ (เงินตราต่างประเทศ) พ.ศ. 2498 ของรัฐบาล
4. เมื่อดำเนินการตามที่กำหนดแล้วยังมีสินทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าใด ให้จ่ายเพื่อชดเชยข้อผูกพันเงินตราต่างประเทศของรัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนใหม่

วัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ

พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498 นี้ ได้กำหนดให้จัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (Exchange Equalization Fund) ขึ้นที่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และได้รับยกเว้นจากการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร วัตถุประสงค์สำคัญของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา คือ รักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเหมาะสมแก่สถานการณ์เศรษฐกิจและการเงินของประเทศ โดยมีขอบเขตการดำเนินงานได้เฉพาะกิจการดังต่อไปนี้

(1) การซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและทองคำ

การซื้อและขายเงินตราต่างประเทศ จัดว่าเป็นการดำเนินการหลักของทุนรักษาระดับฯ เพราะเป็นเครื่องมือที่จะเข้าแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพตามนโยบาย ปัจจุบันทุนรักษาระดับฯ มีอำนาจที่จะซื้อขายเงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 อย่างไรก็ตาม เท่าที่ผ่านมา ทุนรักษาระดับฯ ได้ทำการซื้อขายเฉพาะแต่เงินดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นสกุลสำคัญและใช้มากที่สุดในการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น และการซื้อขายก็กระทำเฉพาะกับธนาคารพาณิชย์ไม่ได้เปิดบริการทั่วไปกับประชาชน

(2) การลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ในตั๋วเงินคลังหรือหลักทรัพย์ระยะสั้นอย่างอื่นของรัฐบาลและหลักทรัพย์ระยะสั้นที่มั่นคงในต่างประเทศ

ในด้านการลงทุนหาผลประโยชน์นั้น ทุนรักษาระดับฯ สามารถลงทุนในหลักทรัพย์ระยะสั้นได้ แต่มีข้อกำหนดว่าทุนรักษาระดับฯ จะถือตั๋วเงินคลังหรือหลักทรัพย์ระยะสั้นอย่างอื่นของรัฐบาลไม่ว่าในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเกินกว่าร้อยละ 20 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นไม่ได้ สินทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล สามารถนำไปลงทุนหาผลประโยชน์ในหลักทรัพย์ระยะสั้นที่มั่นคงในต่างประเทศได้ ในปัจจุบันทุนรักษาระดับฯ ได้ลงทุนในหลักทรัพย์ระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี และเป็นเงินสกุลต่าง ๆ เช่น ดอลลาร์ สรอ. มาร์กเยอรมนี ส่วนใหญ่เป็นตั๋วเงินคลัง และรองลงมาเป็นเงินฝากระยะสั้นกับธนาคารที่มั่นคง

ในการจัดการลงทุนของทุนรักษาระดับฯ หลักการที่สำคัญที่สุด คือ สภาพคล่องและความมั่นคงของสินทรัพย์ ดังนั้น กฎหมายจึงได้ระบุไว้ว่าหลักทรัพย์ของทุนรักษาระดับฯ ไม่ว่าจะเป็ นหลักทรัพย์ในประเทศหรือต่างประเทศ จะต้องเป็นหลักทรัพย์ระยะสั้นทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะทุนรักษาระดับฯ จะต้องสามารถโยกย้ายและถอนเงินเป็นจำนวนมากได้อย่างคล่องแคล่วทันท่วงที เมื่อเกิดภาวะผิดปกติที่ตลาดมีความต้องการเงินตราต่างประเทศจำนวนมาก ดังนั้น การลงทุนในคั้วเงินคลังซึ่งสามารถซื้อขายต่อได้ทันทีจึงมีความสำคัญมาก ส่วนในเรื่องความมั่นคง ก็เลือกฝากเงินเฉพาะกับธนาคารที่มีชื่อเสียง เช่น ถ้าเป็นธนาคารของสหรัฐฯ ก็ต้องเป็นหนึ่งในจำนวนสิบธนาคารที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐฯ เป็นต้น

(3) การกั้วมเท่าที่จำเป็นแก่การรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน

อำนาจตามที่กฎหมายระบุไว้ข้อนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการให้อำนาจเผื่อไว้ในกรณีฉุกเฉินหรือสถานการณ์บีบรัดเพื่อให้ความคล่องตัวในการบริหารเท่านั้น เท่าที่ผ่านมามีความจำเป็นต้องใช้อำนาจข้อนี้

การบริหารงาน

ทุนรักษาระดับฯ มีคณะกรรมการประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ คณะกรรมการทุนรักษาระดับฯ มีหน้าที่รับผิดชอบในนโยบายของทุนรักษาระดับฯ วางระเบียบและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ โดยมีผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กระทำในนามของทุนรักษาระดับฯ และเป็นตัวแทนของทุนรักษาระดับฯ

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและจะต้องดำเนินการทันทีเกี่ยวกับปัญหา นโยบายซึ่งไม่สามารถจะเรียกประชุมคณะกรรมการได้ทันการ คณะอนุกรรมการบริหารอันประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ ได้รับมอบอำนาจให้พิจารณาตัดสินใจดำเนินการไปก่อนได้

ทุนรักษาระดับฯ ได้เริ่มดำเนินการ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2498 ประธานกรรมการทุนรักษาระดับฯ คนแรก ได้แก่ พระบริรักษ์ชยุทชกิจ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ขณะนั้น โดยมี นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ ผู้อำนวยการช่วยผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ คนแรก คณะกรรมการทุนรักษาระดับฯ ได้ออกข้อบังคับในการดำเนินกิจการของทุนรักษาระดับฯ ขึ้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2498 (เอกสารที่ 4 ในภาคผนวก) ข้อบังคับนี้ยังคงใช้เป็นหลักในการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในปัจจุบันโดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบ้างในบางข้อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งทุนรักษาระดับฯ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2528) ได้มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการทุนรักษาระดับฯ รวม 11 คน โดยบางคนดำรงตำแหน่งมากกว่า 1 ครั้ง ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ นั้นมีทั้งสิ้น 5 คน โดยทุกคนเป็นพนักงานชั้นผู้ใหญ่ของธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งสิ้น (รายนามประธานกรรมการฯ และผู้จัดการฯ ที่กล่าวมานี้ ปรากฏในเอกสารที่ 5 ในภาคผนวก)

ทุนดำเนินการ

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา มีทุนเริ่มแรกซึ่งได้รับโอนมาจากสินทรัพย์ทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นมูลค่า 63 ล้านบาท สรอ. (1,260 ล้านบาท) ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2506 ได้มีการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทตามความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลทำให้สินทรัพย์ทุนสำรองเงินตราซึ่งตีราคาตามค่าเสมอภาคมีราคาเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ รัฐบาลจึงได้ออกกฎหมายเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507 (เอกสารที่ 8 ในภาคผนวก) โอนทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินธนบัตรออกใช้เข้าเป็นสินทรัพย์ของทุนรักษาระดับแลกเปลี่ยนเงินตรา อีกเป็นจำนวน 12,273,975.70 ดอลลาร์ สรอ. (255,299,096 บาท) รวมเป็นทุนดำเนินการทั้งสิ้น 75,273,975.70 ดอลลาร์ สรอ. หรือ 1,515,299,096 บาท

ในด้านการบริหารสินทรัพย์ของทุนรักษาระดับฯ นั้น ในแต่ละปีทุนรักษาระดับฯ จะมีรายได้จากการลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ และมีรายจ่ายในการดำเนินการ รวมทั้งจะมีส่วนต่างเกิดขึ้นจากการดำเนินการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์เพื่อแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพตามนโยบาย โดยทั่วไปแล้ว ในปีต่าง ๆ ทุนรักษาระดับฯ มักจะมีผลประโยชน์สูงกว่ารายจ่าย จึงทำให้ทุนรักษาระดับฯ มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นเรื่อยมา

2. ผลการดำเนินงานของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

หน้าที่หลักของทุนรักษาระดับฯ ได้แก่ การรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน โดยการเข้าซื้อและขายเงินตราต่างประเทศในตลาดเงินตราต่างประเทศ ดังนั้น การดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ประเทศไทยใช้ในแต่ละระยะเวลา โดยเหตุนี้ การดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในระยะที่ผ่านมา จึงอาจจะแบ่งเป็นระยะต่าง ๆ โดยอิงกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้อยู่ในระยะนั้นได้ ดังต่อไปนี้ คือ

- ระยะที่หนึ่ง (พ.ศ. 2498–2506) : ก่อนกำหนดค่าเสมอภาคของบาท
- ระยะที่สอง (พ.ศ. 2506–2521) : ระบบค่าเสมอภาค
- ระยะที่สาม (พ.ศ. 2521–2524) : เลิกค่าเสมอภาคและใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน

ระยะที่สี่ (พ.ศ. 2524-2527) : ทูรรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน
 ระยะที่ห้า (พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน) : ทูรรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน
 โดยอิงค่าของบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล

2.1 ระยะที่หนึ่ง (พ.ศ. 2498—2506) : ก่อนกำหนดค่าเสมอภาคของบาท

ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ในฐานะประเทศสมาชิกของกองทุนการเงินฯ ประเทศไทยมีพันธะที่จะต้องประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาท กล่าวคือ กำหนดค่าของเงินบาทเทียบเป็นน้ำหนักของทองคำบริสุทธิ์ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนตายตัว (Fixed Exchange Rate) หรือบางครั้งเรียกว่า ระบบค่าเสมอภาค (Par Value System) หรือระบบเบรตตันวูดส์ (Bretton Woods System) แต่โดยที่รัฐบาลเห็นว่า ในระยะดังกล่าว ฐานะทางการเงินและเงินสำรองระหว่างประเทศยังไม่มั่นคงแท้จริง ประเทศไทยจึงได้ขอเลื่อนการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2506

ในช่วงปี พ.ศ. 2498 ถึง พ.ศ. 2506 ที่ยังไม่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทนั้น มีแต่อัตราที่เรียกว่า อัตราทางการ ซึ่งเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ในอัตรา 1 ดอลลาร์เท่ากับ 20 บาท แต่อัตราทางการนี้ใช้เฉพาะกับการตราสินค้าทุนสำรองเงินตราเป็นสำคัญ และแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นจริงในตลาด โดยเฉพาะในระยะแรก ๆ หลังจากการยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดยังมีความเคลื่อนไหวผันผวนอยู่มาก แต่หลังจากทูรรักษาระดับฯ ได้ดำเนินการแทรกแซงในตลาดเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดจึงมีความเคลื่อนไหวอย่างราบรื่นและเป็นระเบียบขึ้น

ในปีแรกที่ทูรรักษาระดับฯ เริ่มปฏิบัติงานนั้น เป้าหมายหลักคือพยายามปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาดเคลื่อนไหวเข้าหาอัตราที่แท้จริงตามพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะหลังจากทางการยกเลิกข้อกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องส่งมอบเงินตราต่างประเทศให้ทางการ รวมทั้งยกเลิกการจำกัดสินค้าเข้าแล้ว ปัญหาเรื่องการขาดแคลนเงินตราในตลาดก็ค่อยคลี่คลายลงไป แต่ทูรรักษาระดับฯ ก็ได้ยึดถือนโยบายที่จะแทรกแซงในตลาดเพื่อป้องกันการเคลื่อนไหวผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนในระยะสั้น โดยเพิ่มอุปทานเงินตราต่างประเทศในยามที่มีการขาดแคลนและรับซื้อเข้ามาเมื่อตลาดมีเงินตราต่างประเทศเกินต้องการ ภายในระยะเวลาช่วงปีแรกของการดำเนินงาน ทูรรักษาระดับฯ ก็สามารถรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนให้เคลื่อนไหวอยู่ในช่วง 20.40 บาท ถึง 20.80 บาท ต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. ได้อย่างเป็นผล

ในช่วงปีต่อ ๆ มา ทูรรักษาระดับฯ ยังคงยึดถือนโยบายที่จะแทรกแซงในตลาดเพื่อป้องกันความเคลื่อนไหวผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนเฉพาะเพียงในระยะสั้น ส่วนแนวโน้มระยะยาวนั้นคงปล่อยให้เป็นไปตามความต้องการและพื้นฐานที่แท้จริงของเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานปรากฏว่าอัตราแลกเปลี่ยน

ในตลาดเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพ โดยส่วนต่างระหว่างอัตราสูงสุดกับต่ำสุดในแต่ละปีได้หดแคบเข้าเป็นลำดับ และแนวโน้มระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนก็แสดงการเคลื่อนไหวแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น แม้ในระหว่างปี พ.ศ. 2501-2502 การส่งออกจะตกต่ำมากจนเป็นเหตุให้ทางการต้องสูญเสียเงินสำรองระหว่างประเทศไปบางส่วน แต่อัตราแลกเปลี่ยนเงินก็ขยับสูงขึ้นเล็กน้อยเท่านั้น ในแง่ของการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ คณะกรรมการฯ ได้อนุมัติให้เพิ่มอัตราซื้อและขายของทุนรักษาระดับฯ เป็นครั้งคราวที่ละน้อยตามภาวะตลาด โดยอัตราซื้อและขายของทุนรักษาระดับฯ ได้ขึ้นสูงสุดถึง 21.10 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2502 แต่ในปีต่อ ๆ มา เมื่อการส่งออกกระเตื้องขึ้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินก็ได้ลดต่ำลงเล็กน้อย โดยอัตราซื้อและขายของทุนรักษาระดับฯ อยู่ในช่วงประมาณ 20.70 ถึง 20.75 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. ในครั้งหลังของปี พ.ศ. 2505

นอกจากการดำเนินงานซื้อขายเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวมาแล้ว การดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในช่วงแรก ๆ ของการจัดตั้งยังมีประเด็นที่ควรกล่าวถึงอีก 2 เรื่อง คือ

ก. การซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารแห่งประเทศไทย

การที่ทุนรักษาระดับฯ ต้องเข้าแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศ โดยการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์นั้น ทำให้ทุนรักษาระดับฯ ขาดแคลนเงินบาทในบางระยะที่ต้องรับซื้อเงินตราต่างประเทศไว้มาก ทุนรักษาระดับฯ จึงได้ทำความตกลงกับธนาคารแห่งประเทศไทยไว้เมื่อปี พ.ศ. 2498 ที่จะขายฝากเงินดอลลาร์ สรอ. ให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีเงื่อนไขที่จะซื้อกลับคืนในอัตราเดียวกันได้ทุกขณะ แต่หลังจากปี พ.ศ. 2503 ได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงการซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารแห่งประเทศไทย ให้เป็นการซื้อและขายขาด และให้เป็นไปโดยอัตโนมัติ คือ เมื่อฝ่ายใดมีความต้องการเงินตราต่างประเทศหรือเงินบาท อีกฝ่ายหนึ่งรับจะจัดสนองให้ทันที ทั้งนี้เพราะในการดำเนินนโยบายการเงินของประเทศย่อมต้องการให้การโอนเงินระหว่างหน่วยงานทั้งสองดำเนินไปได้อย่างอัตโนมัติ สำหรับอัตราซื้อขายระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นยังคงกำหนดให้เป็นอัตราเดียวกัน

ข. การขายเงินตราต่างประเทศ ค่าทองคำที่นำเข้า

ตั้งแต่ปี 2499 รัฐบาลมีนโยบายให้นำทองคำจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่าย โดยกระทรวงการคลังควบคุมปริมาณทองคำที่นำเข้าตามใบอนุญาตที่ออกให้แก่บริษัทรับอนุญาตเป็นครั้งคราว แต่โดยที่การนำทองคำเข้าต้องใช้เวลาเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการป้องกันมิให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในตลาดเสรีไหวตัวเมื่อบริษัทรับอนุญาตซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าทองคำ กระทรวงการคลังจึงกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ของบริษัทรับอนุญาตซื้อเงินตราต่างประเทศจากทุนรักษาระดับฯ แต่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น นโยบายอนุญาตให้มีการนำทองคำเข้ามาในประเทศนั้นได้ยกเลิกเมื่อปี 2501 ในช่วงที่ทุนรักษาระดับฯ ทำหน้าที่ขายเงินตราต่างประเทศค่าทองคำนำเข้า

ปรากฏว่า ในปี 2499 และ 2500 กระทรวงการคลังได้อนุญาตการนำทองคำเข้าทองคำบางรุ่น โดยมีเงื่อนไขให้บริษัทซื้อเงินปอนด์สเตอร์ลิงเพื่อชำระค่าทองคำ ทุนรักษาระดับฯ จึงต้องจัดหาเงินปอนด์เพื่อขายให้แก่บริษัทรับอนุญาตตามเงื่อนไข อย่างไรก็ตาม เมื่อทางการไม่อนุญาตให้มีการนำทองคำเข้าอีกต่อไป บทบาทของทุนรักษาระดับฯ ในการขายเงินปอนด์ก็สิ้นสุดลง

2.2 ระยะเวลาที่สอง (พ.ศ. 2506—2521) : ระบบค่าเสมอภาค

ดังได้กล่าวแล้วว่า ประเทศไทยมีพันธะในฐานะสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่จะต้องประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทมาตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้าเป็นสมาชิก แต่ประเทศไทยก็ได้ขอเลื่อนการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเรื่อยมา ในที่สุด เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2506 ประเทศไทยได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทโดยกำหนดให้เงิน 1 บาท มีค่าเทียบเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0427245 กรัม หรือเทียบค่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ 20.80 บาท (เอกสารที่ 6 ในภาคผนวก)

เมื่อได้กำหนดค่าเสมอภาคแล้ว ประเทศไทยก็มีหน้าที่จะต้องคอยควบคุมดูแลให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเคลื่อนไหวอยู่ภายในขอบเขตที่กองทุนการเงินฯ กำหนด กล่าวคือ อัตราแลกเปลี่ยนทันทีระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ต้องไม่สูงหรือต่ำกว่าร้อยละ 1 ของค่าเสมอภาค ดังนั้น จึงหมายถึงว่าอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์ สรอ. จะต้องอยู่ภายในช่วงร้อยละ 1 ของ 20.80 บาท คือ ธนาคารพาณิชย์จะขายสูงกว่าดอลลาร์ละ 21 บาท ไม่ได้ และจะซื้อต่ำกว่าดอลลาร์ละ 20.59 บาท ไม่ได้ (เอกสารที่ 7 ในภาคผนวก)

การที่ประเทศไทยตัดสินใจกำหนดค่าเสมอภาคขึ้นนั้น อาจถือได้ว่าเป็นเพียงการรับข้อเท็จจริงเท่าที่เป็นอยู่แล้ว เพราะอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทได้เคลื่อนไหวอยู่ในวงแคบมานานแล้ว และผลการปฏิบัติงานของทุนรักษาระดับฯ ในระยะที่ผ่านมาก็เป็นเครื่องชี้ว่า ทางเราสามารถที่จะรักษาค่าเสมอภาคไว้ได้ อย่างไรก็ตาม การประกาศกำหนดค่าเสมอภาคของประเทศไทยครั้งนี้ เป็นการแสดงออกถึงความมั่นใจในฐานะเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยว่ามีความมั่นคงดี อีกทั้งเป็นการยืนยันว่ารัฐบาลมีเจตนาที่จะรักษาค่าของเงินบาทไว้ให้ได้โดยทุกวิถีทางตลอดระยะเวลาที่กำลังเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการแสดงออกครั้งนี้จะเป็นเครื่องสร้างความมั่นใจให้แก่วงการค้าระหว่างประเทศและนักลงทุนจากต่างประเทศ สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดเป็นค่าเสมอภาคนั้น เป็นอัตราที่คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยในตลาดในช่วงปี พ.ศ. 2505 ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ได้นั้นเป็นอัตราที่ไม่ห่างไกลจากอัตราในตลาดขณะนั้น (20.88 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์) และมีส่วนต่างไม่เกินร้อยละ 1 หลังจากการประกาศค่าเสมอภาคแล้วปรากฏว่า การซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดเป็นไปอย่างปกติ ซึ่งแสดงว่าวงการตลาดยอมรับว่า อัตราที่กำหนดเป็นอัตราที่เหมาะสม

หลังจากได้มีการประกาศกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้มีการตีราคาทรัพย์สินของทุนสำรองเงินตราส่วนที่เป็นเงินตราและหลักทรัพย์ต่างประเทศใหม่ตามอัตราค่าเสมอภาค การตีราคาทุนสำรองเงินตราใหม่นี้ปรากฏว่ามีทุนสำรองเงินตราเกินฉบับครอกใช้เป็นจำนวน 255,299,096

บาท หรือเท่ากับ 12,273,975.70 ดอลลาร์ สรอ. และรัฐบาลได้ตกลงที่จะโอนเงินดังกล่าวให้ทุนรักษา ระดับฯ เพื่อเสริมฐานะทางการเงินของทุนฯ ให้แข็งแกร่งมั่นคงยิ่งขึ้น โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติโอน ทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้เข้าทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ. 2507 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507 (เอกสารที่ 8 ในภาคผนวก)

ค่าเสมอภาคของบาทที่กำหนดไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2508 ให้เงินบาทมีค่าเทียบเท่าทองคำบริสุทธิ์ หนัก 0.0427245 กรัม ได้ใช้เรื่อยมาจนถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงค่า เสมอภาคของเงินบาท และในช่วงปี พ.ศ. 2515 และ 2516 นี้ ทางเราได้เปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของ เงินบาทอีกหลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

ระบบค่าเสมอภาคซึ่งใช้เป็นหลักของระบบการเงินระหว่างประเทศมาตั้งแต่หลังสงครามโลก ครั้งที่สอง ได้เริ่มมีปัญหาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2510 ปัญหาของระบบการเงินระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่มีพื้นฐานมาจากความไม่สมดุลทางฐานะเศรษฐกิจระหว่างประเทศของประเทศอุตสาหกรรม ที่สำคัญ จึงทำให้การรักษาค่าเสมอภาคของอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลสำคัญเป็นไปได้ยาก และเริ่มมีปัญหา การขาดความเชื่อมั่นต่อค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นเงินสกุลหลักของระบบการเงินระหว่างประเทศ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา จึงเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศหลายครั้ง เช่น วิกฤตการณ์เรื่อง เงินปอนด์ วิกฤตการณ์เรื่องทองคำ และหลายประเทศต้องทำการปรับค่าเงินของตนหลายครั้ง ในปี พ.ศ. 2514 ปัญหาการเงินระหว่างประเทศได้รุนแรงยิ่งขึ้น โดยเยอรมนีตะวันตกและเนเธอร์แลนด์ได้ปล่อยให้ ค่าเงินของตนลอยตัวเมื่อเดือนพฤษภาคม และต่อมาเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม สหรัฐอเมริกาได้ประกาศ งดรับแลกเปลี่ยนดอลลาร์ที่ประเทศอื่นถืออยู่เป็นทองคำ ซึ่งมีผลให้ประเทศอุตสาหกรรมหลายประเทศต้อง ปล่อยให้สกุลเงินของตนลอยตัวสูงขึ้นจากค่าเสมอภาคในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ที่ประชุมของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 10 ประเทศ ก็สามารถตกลงกันได้ (Smithsonian Agreement) ในเรื่องการปรับค่าเสมอภาคของเงินสกุลต่าง ๆ และขยายขอบเขตของการเปลี่ยนแปลง อัตราแลกเปลี่ยนให้แตกต่างจากค่าเสมอภาคได้กว้างขวางกว่าเดิม คือ เพิ่มจากร้อยละ 1 เป็นร้อยละ 2.25 เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับภาวะตลาดได้มากขึ้น ส่วนสหรัฐฯ ได้ ยินยอมในหลักการที่จะเพิ่มค่าทองคำจาก 35 ดอลลาร์ เป็น 38 ดอลลาร์ ต่อทองคำบริสุทธิ์ 1 เอนซ์ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ลดค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ลงในอัตราร้อยละ 7.89 ซึ่งเป็นการลดค่าครั้งแรก นับแต่ปี พ.ศ. 2477 อย่างไรก็ตาม การลดค่าเงินดอลลาร์ยังไม่มีผลอย่างเป็นทางการในทันที จนกระทั่งในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2515 สหรัฐฯ จึงประกาศลดค่าเงินดอลลาร์อย่างเป็นทางการ แต่หลังจากนั้นปัญหาของ ระบบการเงินระหว่างประเทศก็ยังไม่สงบ สหรัฐฯ ได้ประกาศลดค่าเงินอีกครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ 10 ในปี พ.ศ. 2516 และประเทศอุตสาหกรรมหลายประเทศได้ปล่อยให้ค่าเงินลอยตัวหลังจากนั้น ซึ่งมีผลให้ ข้อตกลง Smithsonian ล้มสลายลงโดยปริยาย

การปรับค่าเสมอภาคของเงินบาทในระหว่างปี พ.ศ. 2515 และ 2516 ส่วนใหญ่เป็นการปรับ ค่าตามการเปลี่ยนแปลงค่าเงินดอลลาร์ สรอ. เป็นหลัก เมื่อประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญ 9 ประเทศ

ปรับค่าเสมอภาคของคนตามข้อตกลง Smithsonian เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ประเทศไทย ก็ได้ตัดสินใจที่จะยังคงรักษาอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทกับเงินดอลลาร์ไว้ในอัตรา 20.80 บาทต่อ 1 ดอลลาร์เช่นเดิม โดยคณะปฏิวัติได้ออกแถลงการณ์ในเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม แต่ภายหลังจากที่ สหรัฐฯ ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์ สรอ. อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 ในวันเดียวกันนั้น รัฐบาลไทยก็ได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาท จาก 1 บาทต่อทองคำบริสุทธิ์ .0427245 กรัมเป็น .0393516 กรัม โดยขึ้นค่าเสมอภาคของเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์ สรอ. ในอัตรา 20.80 บาทต่อ 1 ดอลลาร์เช่นเดิม (เอกสารที่ 9 ในภาคผนวก)

ในปี พ.ศ. 2516 ได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาทอีก 2 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 10 เมษายน และเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม การเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคในวันที่ 10 เมษายน เป็นการปรับค่าตามการเปลี่ยนแปลงของเงินดอลลาร์ สรอ. เช่นเดียวกับกรณีเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 กล่าวคือ ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 สหรัฐฯ ได้ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์เมื่อเทียบกับทองคำให้ค่าลงร้อยละ 10 คือ จาก 38 ดอลลาร์ สรอ. เป็น 42 ดอลลาร์ ต่อทองคำ 1 ออนซ์ ในวันที่ 10 เมษายน ประเทศไทยจึงประกาศเปลี่ยนค่าเสมอภาคจาก 1 บาทต่อทองคำบริสุทธิ์ 0.0393516 กรัมเป็น 0.0354164 กรัม (เอกสารที่ 10 ในภาคผนวก) ซึ่งเท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับทองคำ อันเป็นการลดค่าเงินในอัตราเดียวกับดอลลาร์ สรอ. อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ สรอ. จึงยังคงขึ้นอยู่กับอัตราดอลลาร์ละ 20.80 บาท การลดค่าเงินบาทครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยยังมิให้การขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินต้องสูงมากประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ก็เพื่อช่วยให้สินค้าไทยสามารถขายแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ดีขึ้น

ในระยะตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2516 ปรากฏว่าเงินสกุลสำคัญในยุโรปซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวอยู่มีค่าสูงขึ้นเป็นลำดับเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. ค่าแท้จริงของเงินบาทจึงลดลงเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่ไทยค้าขายด้วยทั้งสิ้น ทั้ง ๆ ที่ฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศมิได้เสื่อมลงแต่ประการใด โดยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้ประกาศเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 เพิ่มค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ 4 โดยกำหนดค่าเสมอภาคใหม่เป็น 1 บาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0368331 กรัม หรือเทียบเป็นอัตราแลกเปลี่ยน 20.00 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. (เอกสารที่ 11 และ 12 ในภาคผนวก) พร้อมกับการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทใหม่นี้ ประเทศไทยยังได้แจ้งต่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศขอใช้สิทธิที่จะให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวในช่วงกว้างขึ้นด้วย คือ แยกต่างจากค่าเสมอภาคได้ถึงร้อยละ 2.25 แทนที่จะเป็นร้อยละ 1 เช่นเดิม อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของธนาคารพาณิชย์ จึงต่ำได้ถึง 19.55 บาท และสูงได้ถึง 20.45 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. หลังจากการปรับค่าเสมอภาคเงินบาทในครั้งนี้แล้ว ทางเราก็สามารถรักษาค่าเสมอภาคนี้ไว้ได้ตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. 2521

เมื่อพิจารณาถึงผลการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2508 ถึง 2521 อันเป็นช่วงที่ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยเป็นระบบเสมอภาคเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ นั้น ทุนรักษาระดับฯ ได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาอัตราแลกเปลี่ยนของไทยให้เป็นไปตามพันธะของประเทศ

ภายใต้ระบบค่าเสมอภาคที่จะต้องรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ให้เคลื่อนไหวในช่วงแคบใกล้เคียงกับค่าเสมอภาค ในทางปฏิบัติ ทนุรักษาระดับฯ ได้ทำการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์เป็นประจำทุกวันโดยไม่จำกัดจำนวน ส่วนอัตราซื้อและอัตราขายที่ทำกับธนาคารพาณิชย์นั้น ก็พยายามรักษาให้มีส่วนต่างโดยทั่วไปไม่เกิน 5 สตางค์ และพยายามที่จะให้มีการปรับอัตราซื้อและ/หรืออัตราขายที่ทำกับธนาคารพาณิชย์บ้างตามความจำเป็น แล้วแต่สถานการณ์ทางด้านดุลการชำระเงินและฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศในขณะนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการปรับพร้อมกันทั้ง 2 ด้าน แต่ในบางครั้งก็ปรับเฉพาะอัตราซื้อหรืออัตราขายแต่เพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตาม ในการปรับแต่ละครั้งได้ใช้หลักปรับที่ละน้อยอย่างค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้ ทางกรได้ทำการตกลงกับธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับอัตรารับซื้อต่ำสุดและอัตราขายสูงสุด สำหรับการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าด้วย ข้อตกลงในเรื่องนี้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนในประเทศไทยในระยะนี้มีเสถียรภาพและเคลื่อนไหวอย่างเป็นระเบียบ

สำหรับการเคลื่อนไหวของอัตราซื้อและขายของทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2508 ถึง 2521 นั้น ในสองปีแรก อัตราคงค่าวงที่อยู่ในระดับ 20.70 และ 20.75 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2509 ถึง 2512 อัตราซื้อและขายได้เคยลดค่าสุดอยู่ระดับ 20.62 และ 20.67 บาทต่อดอลลาร์ ในปี พ.ศ. 2509 และได้มีแนวโน้มสูงขึ้นจนอยู่ระดับ 20.875 และ 20.90 บาทต่อดอลลาร์ ในปี พ.ศ. 2512 และคงอยู่ระดับนี้ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2513-2515 ส่วนในปี พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการปรับค่าเสมอภาคเงินบาท 2 ครั้งนั้น ทุนรักษาระดับฯ ได้ปรับอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์กับธนาคารพาณิชย์ถึง 4 ครั้ง โดยในสองครั้งแรก เป็นการปรับอัตราซื้อให้ต่ำลงด้านเดียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยับยั้งเงินทุนนำเข้า ซึ่งสูงขึ้นผิดปกติในระยะนั้น ส่วนในครั้งสุดท้าย เป็นการเพิ่มเฉพาะอัตราซื้อให้สูงขึ้น เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นฤดูกาลที่ผลิตผลเกษตรออกสู่ตลาดต่างประเทศ จึงต้องการช่วยเหลือให้ผู้ส่งออกได้รับเงินบาทเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในระหว่างวันที่ 10 ถึง 13 กรกฎาคม ซึ่งเป็นระยะที่ทางการกำลังดำเนินการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคอยู่นั้น ทุนรักษาระดับฯ ได้ตั้งอัตราเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์เป็นการชั่วคราวด้วย สำหรับในช่วงปี พ.ศ. 2517 ถึง 2520 อัตราซื้อและขายของทุนรักษาระดับฯ คงตัวในระดับ 20.375 บาท และ 20.425 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ.

2.3 ระยะที่สาม (พ.ศ. 2521—2524) : เลิกค่าเสมอภาคและใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน

ระบบค่าเสมอภาคที่เข้ามาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปี พ.ศ. 2521 ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยให้การค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ ในช่วงเวลาเกือบ 30 ปีนี้ ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราสูงอันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ระบบการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นระบบที่ค่อนข้างเสรี และทำให้ระบบการเงินของโลกมีเสถียรภาพเป็นช่วงเวลานาน อย่างไรก็ตาม ระบบค่าเสมอภาคนี้ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่อีกหลายประการในระยะตั้งแต่

ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา จึงได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศบ่อยครั้ง และในลักษณะรุนแรงยิ่งขึ้นดังได้กล่าวมาแล้ว จนในที่สุดต้องมีการปรับค่าเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ ในโลกครั้งใหญ่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2514 หลังจากนั้น สถานการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศก็ยังไม่สงบลงไป เป็นเหตุให้ประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ เริ่มปล่อยให้ค่าเงินของคนลอยตัว จนกล่าวได้ว่าในระยะตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2516 ระบบค่าเสมอภาคที่ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้กันมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองถูกล้มเลิกไปโดยปริยาย และระบบการเงินของโลกในทางปฏิบัติได้กลายเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว อย่างไรก็ตามประเทศต่าง ๆ ก็ได้พยายามหาช่องทางปฏิรูประบบการเงินระหว่างประเทศให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยได้ร่วมลงนามในข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ฉบับแก้ไขครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2521 ซึ่งมีหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ยกเลิกค่าเสมอภาคที่ประเทศต่าง ๆ ใช้อยู่อย่างเป็นทางการ และอนุญาตให้ประเทศสมาชิกมีสิทธิจะเลือกใช้ระบบแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดก็ได้ตามความเหมาะสม

สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้ตัดสินใจประกาศยกเลิกการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521 โดยแทนที่จะกำหนดค่าเสมอภาคของบาทเทียบกับทองคำ หรือในทางปฏิบัติเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ก็ได้ใช้ระบบรักษาค่าของบาทโดยเทียบกับกลุ่มเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่มีความสำคัญต่อการค้าและเศรษฐกิจของไทย (Basket of Currencies) สำหรับขั้นตอนในด้านกฎหมายสำหรับการดำเนินการในเรื่องนี้นั้น ทางการได้แก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเลือกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างยืดหยุ่นสอดคล้องกับข้อตกลงใหม่ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และได้ออกพระราชกฤษฎีกายกเลิกค่าเสมอภาคของบาทที่กำหนดไว้แต่เดิม กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ประกาศใช้พร้อมกันเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521 (เอกสารที่ 13, 14 และ 15 ในภาคผนวก)

การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นการปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยให้สอดคล้องกับที่ประเทศอื่น ๆ ถือปฏิบัติอยู่เป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังทำให้ค่าของบาทไม่ผูกพันอยู่กับเงินตราสกุลหนึ่งสกุลใดโดยเฉพาะดังเช่นแต่ก่อนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยเฉพาะฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินอย่างถูกต้องมากขึ้น

ในด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ในช่วงแรกหลังจากการยกเลิกค่าเสมอภาคของบาทแล้ว ทุนรักษาระดับฯ ยังคงกำหนดอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ในอัตราเดิมอยู่ก่อนคือ 20.375 และ 20.425 บาทต่อดอลลาร์ (เอกสารที่ 16 ในภาคผนวก) ต่อมาในวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2521 ทุนรักษาระดับฯ ก็ได้ประกาศลดอัตราซื้อและขายลงด้านละ 20 สตางค์ คือ ทุนรักษาระดับฯ จะรับซื้อในอัตราดอลลาร์ละ 20.175 บาท และขายในอัตราดอลลาร์ละ 20.225 บาท (เอกสารที่ 17 ในภาคผนวก) การปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและดอลลาร์ สรอ. ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาค่าเงินบาท

มิให้ตกต่ำตามค่าเงินดอลลาร์จนเกินควร ทั้งนี้เพราะในระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ ทางการมีเป้าหมายที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพมากขึ้น เมื่อเทียบกับสกุลเงินของประเทศซึ่งเป็นผู้ค้าสำคัญของไทย

เพื่อให้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินครามีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันการและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์เศรษฐกิจการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทูรกีขาระดับฯ จึงได้ยกเลิกวิธีการที่ทูรกีขาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์แต่เพียงผู้เดียวเช่นที่เคยปฏิบัติตลอดมา และเปลี่ยนมาใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันโดยทูรกีขาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดแทน วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันหรือที่เรียกว่า Daily Fixing นี้ ได้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521

ในวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ หลักการสำคัญคือ ทุก ๆ เช้าของวันทำการ ทูรกีขาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศที่ทำการซื้อขายในแต่ละวัน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำการเสนอซื้อเสนอขายและปรับอัตราซื้อขายจนได้อัตราที่สมดุล เนื่องจากทูรกีขาระดับฯ สามารถเข้าไปเสนอซื้อและเสนอขายเงินตราต่างประเทศร่วมกับธนาคารพาณิชย์ด้วย ทูรกีขาระดับฯ จึงยังอยู่ในฐานะที่จะชักจูงให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพและสอดคล้องกับนโยบายทางการ ในแง่ของวิธีการดำเนินการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของทูรกีขาระดับฯ นั้น หมายถึงว่าทูรกีขาระดับฯ ยกเลิกการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่ประกาศไว้ด้วย และโดยไม่จำกัดจำนวน มาเป็นการซื้อขายตามจำนวนและในอัตราที่ตกลงกันในแต่ละวันเท่านั้น

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันซึ่งเป็นอัตราที่ทำให้การซื้อขายเกิดความสมดุลนั้น กระทำเฉพาะสำหรับเงินดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียว แต่ทูรกีขาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์ก็ได้ร่วมกันกำหนดอัตราซื้อขายระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าสำหรับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ อีก 6 สกุลด้วย (ได้แก่ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยน ริงกิต ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง) โดยใช้วิธีคำนวณตามอัตราไหว้ระหว่างอัตราบาทกับดอลลาร์ สรอ. ที่กำหนดขึ้น และอัตราดอลลาร์กับเงินสกุลที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับระเบียบและวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันปรากฏในเอกสารที่ 18 ของภาคผนวก)

การใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันมีผลในการช่วยพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศของไทยได้มาก ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาด คือ ธนาคารพาณิชย์และลูกค้า ให้ความสนใจและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานในด้านเงินตราต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีบทบาทมากขึ้น ในระหว่างที่ใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ ทูรกีขาระดับฯ ได้ดำเนินการอย่างค่อนเนื่องที่จะให้การทำงานของระบบคล่องตัวยิ่งขึ้น มีความเป็นธรรม และส่งผลประโยชน์ต่อผู้ประกอบการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น เช่น โดยการพยายามลดส่วนต่างระหว่างอัตราซื้อและ

อัตราขายเงินสกุลต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า การออกระเบียบป้องกันการเก็งกำไร รวมทั้งใช้วิธีเจรจากับธนาคารพาณิชย์ให้ร่วมมือป้องกันมิให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนผิดปกติในบางขณะ เป็นต้น

ในด้านการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนนั้น การใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน มีผลให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวตามภาวะตลาดเงินตราต่างประเทศมากขึ้น ในช่วง ปี พ.ศ. 2521 จนถึงกลางปี พ.ศ. 2524 ค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. ก็ได้มีการเคลื่อนไหวพอสมควร คือ ปลายปี พ.ศ. 2521 เคลื่อนไหวในช่วงระหว่าง 20.19 ถึง 20.40 บาทต่อดอลลาร์ ปี พ.ศ. 2522 ระหว่าง 20.38 ถึง 20.43 ปี พ.ศ. 2523 ระหว่าง 20.40 ถึง 20.63 และช่วงเดือนมกราคมถึงมิถุนายน พ.ศ. 2524 อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวระหว่าง 20.64 ถึง 21.00 บาทต่อดอลลาร์ การที่อัตราแลกเปลี่ยนของบาทกับดอลลาร์ สรอ. มิได้มีค่าตายตัวอยู่ที่ 20 บาทต่อดอลลาร์เช่นในอดีต เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ทุนรักษาระดับฯ พยายามที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพเมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินคู่ค้าสำคัญของไทย แทนที่จะรักษาเสถียรภาพกับเงินดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียว แต่เนื่องจากทางการก็ตระหนักดีว่า เงินดอลลาร์ ยังมีความสำคัญในฐานะเป็นเงินสกุลหลักที่ใช้ในการชำระหนี้ค่าธุรกรรมกับต่างประเทศ และผู้เกี่ยวข้องกับการธุรกิจต่างประเทศก็ยังคุ้นเคยกับค่าเงินดอลลาร์ที่คงที่มานานอยู่มาก การดำเนินการให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ยืดหยุ่นขึ้นจึงใช้หลักค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นใจในตลาดเงินตราต่างประเทศเช่นที่เคยเป็นมาต่อไป

2.4 ระยะที่สี่ (พ.ศ. 2524—2527) : ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ ที่กำหนดในวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันแสดงแนวโน้มว่า เงินบาทมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. ตลอดมาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวดังกล่าวมีหลายประการด้วยกัน *ประการแรก* ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ ตามระบบการรักษาค่าของเงินบาทให้มีเสถียรภาพเทียบกับกลุ่มสกุลเงินหลายสกุล จึงทำให้ต้องมีการปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงเมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแซง มิฉะนั้นค่าเงินบาทก็จะแข็งขึ้นมากเทียบกับสกุลอื่น ๆ ตามค่าดอลลาร์ไปด้วย *ประการที่สอง* ฐานะดุลการชำระเงินของไทยมีแนวโน้มที่ไม่ดี เพราะภาวะการส่งออกซบเซา และมีเงินทุนเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศมาก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศมีระดับสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศมาก ในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2524 นี้ ทุนรักษาระดับฯ จึงต้องเข้าแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพื่อพยุงค่าเงินบาทไว้ให้มีเสถียรภาพ มิให้ค่าเงินบาทเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ลดลงอย่างฮวบฮาบ อย่างไรก็ตาม วงการตลาดเงินตราต่างประเทศก็ยังไม่มีความมั่นใจต่อค่าเงินบาท และเริ่มมีการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเกิดขึ้น มีการเร่งชำระคืนหนี้เงินตราต่างประเทศ ทำให้ความต้องการเงินดอลลาร์จากทุนรักษาระดับฯ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก ในวันที่

12 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 ทูรกีษาระดับฯ จึงเข้าแทรกแซงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็น 21.00 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. เปลี่ยนจาก 20.775 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันก่อน เท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 1.07 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. (เอกสารที่ 19 ในภาคผนวก) ซึ่งนับว่าเป็นอัตราเปลี่ยนแปลงประจำวันที่สูงมาก เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา ภายใต้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะได้มีการปรับค่าเงินบาทไปแล้ว แต่ภาวะในตลาดเงินตราต่างประเทศก็ยังไม่กระเตื้องขึ้น เพราะค่าของเงินดอลลาร์ สรอ. ก็ยังพุ่งสูงขึ้นอีก ประกอบกับฐานะดุลการชำระเงินก็ยังไม่ดีที่คาดว่าจะกระเตื้องขึ้น วงการตลาดเงินตราต่างประเทศจึงคาดคะเนว่าจะต้องมีการปรับค่าเงินบาทลงอีก ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า ในระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถรู้ถึงปริมาณการซื้อขายประจำวันของทูรกีษาระดับฯ ได้ และเห็นว่าทูรกีษาระดับฯ ได้ขายเงินดอลลาร์ สรอ. เป็นจำนวนมากเป็นเวลาดึกดึกกัน จึงทำให้ความมั่นใจเกี่ยวกับค่าเงินบาทยิ่งลดลง และมีการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนมากขึ้น อัตราพรีเมียมในการซื้อขายดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าเพิ่มสูงขึ้นมาก ทูรกีษาระดับฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า จะปล่อยให้สถานการณ์เป็นต่อไปเช่นนี้ไม่ได้ เพราะค่าเงินบาทที่แข็งเกินความเป็นจริงจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งออก ทำให้ปัญหาดุลการคลังของประเทศเลวลง รวมทั้งทำให้รายได้จากการส่งออกและผู้ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกตกต่ำ อีกทั้งภาวะการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นทำให้เงินสำรองระหว่างประเทศลดลงอย่างชวชวจนใกล้ถึงขีดอันตราย ดังนั้น เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ทูรกีษาระดับฯ จึงได้ประกาศปรับอัตราแลกเปลี่ยนจากดอลลาร์ สรอ. ละ 21.00 บาท เป็นดอลลาร์ละ 23.00 บาท เท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 8.7 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. (เอกสารที่ 20 ในภาคผนวก) และในวันเดียวกันนั้น ทูรกีษาระดับฯ ก็ได้ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยเปลี่ยนวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นวิธีการเดิม ซึ่งทูรกีษาระดับฯ จะเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแต่ผู้เดียว (เอกสารที่ 21 ในภาคผนวก) การยกเลิกวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลา 2 ปีกับ 8 เดือนเศษนั้น ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศในขณะนั้น อีกทั้งตลาดเงินตราต่างประเทศของไทยก็ได้มีการพัฒนาขึ้นมาก สมดังเจตนารมณ์เริ่มแรกของการใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันแล้ว วิธีการนี้จึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป

หลังจากการปรับค่าเงินบาทเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 แล้ว สถานการณ์ในตลาดเงินตราต่างประเทศเริ่มสงบลง การซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทูรกีษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ได้เริ่มกลับเข้าสู่ระดับปกติเป็นลำดับ การเร่งชำระคืนหนี้ต่างประเทศของเอกชนและธนาคารพาณิชย์ได้ชะลอลง และเริ่มมีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเข้ามา อย่างไรก็ตาม ภาวะการเงินในประเทศในช่วงครึ่งหลังของปี 2524 ยังคงค่อนข้างตึงตัว ดังนั้น ทูรกีษาระดับฯ จึงได้ดำเนินมาตรการเสริมเพื่อสร้างความมั่นใจต่อค่าเงินบาทให้แก่ตลาดเงินตราต่างประเทศ และช่วยกระตุ้นการนำเงินเข้าประเทศเพื่อผ่อนคลายภาวะเงินตึงตัว โดยได้ประกาศซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์โดยวิธี swap

ตั้งแต่วันที่ 18 กันยายน ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2524 (เอกสารที่ 22 ในภาคผนวก) วิธีการ swap ซึ่งมีผลเท่ากับการประกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนให้แก่ผู้กู้ยืมเงินจากต่างประเทศ มีหลักการ คือ

1) ทนรักษาระดับฯ จะขายเงินดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าให้ธนาคารพาณิชย์สำหรับเงินที่ธนาคารพาณิชย์หรือลูกค้ากู้ยืมจากต่างประเทศและธนาคารพาณิชย์ได้นำมาขายให้ทนรักษาระดับฯ ในการขายล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์ ทนรักษาระดับฯ จะใช้อัตราขายทันทีของทนรักษาระดับฯ ในวันที่รับซื้อเงินจากธนาคารพาณิชย์ นั้น

2) การขอซื้อเงินดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าจากทนรักษาระดับฯ จะต้องมียุทธศาสตร์ระยะเวลาเท่ากับสัญญาหรือหลักฐานการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 3 เดือน

ผลจากการปรับค่าเงินบาทและมาตรการ swap ได้สร้างเสถียรภาพและความมั่นใจให้แก่ตลาดเงินตราต่างประเทศอย่างเห็นได้ชัด การซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ได้กลับคืนสู่สภาพปกติภายในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2524 และในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี หลังจากการใช้มาตรการ swap มีผลให้ภาคเอกชนนำเงินเข้ามาจากต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งช่วยคลี่คลายภาวะเงินตึงตัวในประเทศ

สำหรับผลของการปรับค่าเงินที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศนั้น กล่าวได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ แม้ในระยะสั้น คือ ช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2524 ฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินก็มีแนวโน้มดีขึ้น โดยที่การส่งออกเพิ่มขึ้นและการนำเข้าชะลอลง ดุลการค้าจึงขาดดุลลดลงในช่วงครึ่งปีหลัง และดุลการชำระเงินกลับฐานะจากการขาดดุลในครึ่งปีแรกมาเป็นเกินดุลในครึ่งปีหลัง และในช่วงเวลาที่ยาวขึ้นถึงในปี พ.ศ. 2525 ปรากฏว่าฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินก็ยังคงดีขึ้นต่อไป

หลังจากการปรับค่าเงินเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524 แล้ว ทนรักษาระดับฯ ก็ได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทสำหรับการซื้อขายระหว่างทนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ให้คงที่อยู่ที่ระดับ 23.00 บาทต่อดอลลาร์จนถึงปลายปี พ.ศ. 2527 ทั้งนี้เพราะเห็นว่า หลังจากการปรับค่าเงินบาทแล้ว จำเป็นที่ทางการจะต้องสร้างความมั่นใจต่อค่าเงินบาท และป้องกันมิให้มีความปั่นป่วนในตลาดเงินตราต่างประเทศอีก นอกจากนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2525 ถึง 2526 ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ก็มีเสถียรภาพดีพอสมควร ทำให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินคู่ค้าสำคัญเคลื่อนไหวไม่มากนัก ประกอบกับอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าหรือคู่แข่งขันในตลาดต่างประเทศ จึงทำให้สามารถรักษาค่าเงินบาทไว้ในอัตราดังกล่าวได้ ในแง่ของการดำเนินงานของทนรักษาระดับฯ นั้น ในช่วงนี้ก็ได้ดูแลให้ตลาดเงินตราต่างประเทศมีความมั่นคง เช่น โดยการใช้มาตรการขอความร่วมมือให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศทันทีที่เป็นบวกได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน และในต้นปี พ.ศ. 2527 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ผู้ส่งออกที่ได้รับความอนุเคราะห์ทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการ

ส่งออก ต้องทำสัญญาขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์ต้องขายเงินตราต่างประเทศค่าสินค้าออกที่ได้รับซื้อล่วงหน้าไว้นั้นโดยทันที มาตรการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีเงินตราต่างประเทศสำหรับตอบสนองความต้องการของวงการธุรกิจการเงินมากขึ้น อันจะทำให้อัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีระดับไม่สูงจนเกินไป และเป็นการช่วยพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้นในระยะยาว มาตรการนี้ได้ยกเลิกไปภายหลังจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527

2.5 ระยะเวลา (พ.ศ. 2527—ปัจจุบัน) : ทุนรักษาระดับ๔ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยอิงค่าเงินบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล

ตามระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้มาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524 ค่าเงินบาทในทางปฏิบัติผูกโยงไว้กับค่าดอลลาร์ สรอ. มาโดยตลอด จึงเป็นเหตุให้ค่าเงินบาทต้องเปลี่ยนแปลงตามค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ตลอดเวลา ในช่วงตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2526 ค่าเงินบาทเริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นซึ่งระยะแรกอัตราเพิ่มยังไม่สูงนัก แต่หลังจากกลางปี พ.ศ. 2527 ค่าเงินบาทก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ โดยเฉพาะมาร์คเยอรมนีและปอนด์สเตอร์ลิง ทางการพิจารณาแล้วเห็นว่า ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ใช้อยู่เป็นระบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะการผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ. ทำให้ค่าเงินบาทสูงกว่าค่าที่ควรจะเป็นมาก ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยเฉพาะด้านดุลการค้าและราคาพืชผล หากจะปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปก็จะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ทางการจึงได้ประกาศปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ 2 ประการดังนี้ (รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดดูเอกสารที่ 23, 24, 25 และ 28 ในภาคผนวก)

1. ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราให้เป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย แทนที่จะผูกค่าไว้กับดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียว และให้ทุนรักษาระดับ๔ เป็นผู้กำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับ๔ กับธนาคารพาณิชย์

2. เนื่องจากตามระบบใหม่จำเป็นต้องปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมก่อน ทุนรักษาระดับ๔ จึงได้กำหนดอัตรากลางเริ่มต้นด้วยอัตรา 27 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีผลให้เงินบาทมีค่าลดลงร้อยละ 15 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. อัตราที่ปรับใหม่นี้ถือว่าเป็นอัตราที่เหมาะสม เพราะเป็นการปรับค่าเงินบาทครั้งสุดท้าย เป็นอัตราที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคุลการค้าและดุลการชำระเงินให้เป็นไปตามเป้าหมาย และเป็นค่าที่วงการธุรกิจการธนาคารจะเชื่อว่าเป็นค่าที่เหมาะสมและไม่เกิดการเก็งกำไรขึ้น

ในการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราครั้งนี้ ทางการค้าได้ดำเนินการมาตรการเสริมเพื่อป้องกันการได้กำไรอย่างไม่สมควรและดูแลการค้าของธนาคารพาณิชย์ในตลาดเงินตราต่างประเทศ ดังนี้

ก. กระทรวงการคลังได้ออกประกาศให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิเกินดุล ในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ต้องขายเงินตราต่างประเทศจำนวนที่เกินดุลนั้นให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย เฉพาะที่ก่อให้เกิดกำไรเนื่องมาจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราในอัตราแลกเปลี่ยนละ 23.00 บาท (เอกสารที่ 28 ในภาคผนวก)

ข. เพื่อป้องกันการเก็งกำไรด้านอัตราแลกเปลี่ยน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศของเงินทุกสกุลทั้งที่เป็นฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้า รวมกันเป็นฐานะสุทธิเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน หรือ 5 ล้านดอลลาร์ สรอ. แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน (เอกสารที่ 27 ในภาคผนวก)

ในการดำเนินการเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินบาทตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้ ทุนรักษาระดับฯ จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแซงทุกวันโดยคำนึงถึงปัจจัยสามประการ คือ (รายละเอียดเพิ่มเติม ปรากฏในเอกสารที่ 29 ในภาคผนวก)

ก. ค่าเฉลี่ยของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทยซึ่งเป็นสกุลเงินที่อยู่ในกลุ่มหรือ “ตะกร้า” (Basket) ของสกุลเงินที่นำมาสร้างเป็นดัชนีค่าเงินบาท

ข. ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดในแต่ละวันในระยะเวลาที่ผ่านมา

ค. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านการส่งออกและนำเข้าและระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

นับตั้งแต่การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ทุนรักษาระดับฯ ได้กำหนดอัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ตามลักษณะของระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่ คือ อัตรากลางการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์มีการเปลี่ยนแปลงทุกวันเพื่อให้ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพเมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินที่สำคัญ การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราครั้งนี้ได้กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในวงการค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเงินตราต่างประเทศเป็นอย่างมาก ในระยะแรก ๆ หลังจากการเปลี่ยนระบบ ภาวะตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีความผันผวนมาก เพราะวงการธุรกิจและธนาคารพาณิชย์ยังไม่มี的信心ต่อระบบใหม่ แต่เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดเงินตราต่างประเทศเริ่มเข้าใจในระบบมากขึ้น ภาวะการซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าได้กลับเข้าสู่สภาพปกติ และค่าคุ้มครองความเสี่ยงได้มีแนวโน้มต่ำลงเป็นลำดับ ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านเงินตราต่างประเทศของตน รวมทั้งพัฒนาวิธีการเสนอบริการใหม่ ๆ

ต่อลูกค้าเพื่อให้สอดคล้องกับระบบที่ปรับปรุงใหม่ เช่น การแนะนำให้กู้ยืมเงินจากต่างประเทศเป็นเงินหลายสกุลเพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น

การปรับค่าเงินบาทให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสม ได้ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กล่าวคือ การส่งออกในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2528 อยู่ในเกณฑ์สูงพอสมควรทั้ง ๆ ที่ภาวะการค้าขายในตลาดโลกไม่เอื้ออำนวย การขาดดุลการค้าในครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2528 ลดต่ำลงจากระยะเดียวกันของปีก่อนหน้าประมาณ 200 ล้านดอลลาร์ สรอ. และภาวะการเงินในประเทศได้เริ่มคล่องตัวมากขึ้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราครั้งนี้เป็นการปรับกลไกในการดำเนินมาตรการเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากด้านหนึ่ง ให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้นสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศของโลกซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

3. บทสรุป

นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งทุนรักษาระดับฯ เมื่อปี พ.ศ. 2498 จนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่าทุนรักษาระดับฯ ได้ประกอบหน้าที่หลักในการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทได้อย่างสมบูรณ์ ทุนรักษาระดับฯ สามารถสนองความต้องการเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ (ซึ่งเป็นผู้สนองความต้องการเงินตราต่างประเทศของลูกค้า ได้แก่ บริษัทธุรกิจต่าง ๆ และประชาชนโดยทั่วไปในประเทศอีกต่อหนึ่งเพื่อชำระค่าสินค้าเข้า หรือ/และ บริการนำเข้า) ได้ตลอดเวลาอย่างพอเพียง ซึ่งช่วยให้การนำเข้า การลงทุน และการผลิตในประเทศสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น ไม่มีอุปสรรคแต่ประการใด เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ ในขณะเดียวกัน ทุนรักษาระดับฯ ยังพร้อมที่จะรับซื้อเงินตราต่างประเทศจากธนาคารพาณิชย์ซึ่งต้องการได้เงินบาทไปเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจของตน คือ ให้กู้ยืมแก่ธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศเป็นการเพิ่มสภาพคล่องในตลาดการเงินในประเทศโดยตรง

ในการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทุนรักษาระดับฯ ได้ยึดหลักที่จะให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นเงินที่ใช้ในการแทรกแซงเปลี่ยนแปลงทีละน้อย และพยายามให้สอดคล้องกับอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนฐานะเงินสำรองของประเทศเท่าที่จะพึงทำได้ภายใต้กรอบแห่งนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนของรัฐบาล การดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ มีส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในค่าเงินบาท และทำให้เงินบาทเป็นเงินที่มีค่านับคงมากสกุลหนึ่งในโลก เป็นประโยชน์อย่างมากในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และการประกอบธุรกิจการค้าต่างประเทศของประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีส่วนสำคัญในการทำให้ credit rating ของประเทศไทยอยู่ในอันดับสูง ช่วยให้รัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ตลอดจนธุรกิจภาคเอกชนสามารถแสวงหาเงินกู้จากแหล่งต่าง ๆ ในต่างประเทศได้โดยสะดวก และในเงื่อนไขที่ถือว่าดีเป็นพิเศษในบรรดาประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย

ภาคผนวก

สารบัญภาคผนวก

หน้า

1. กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2498) ออกตามความในพระราชบัญญัติระบบเงินตรา ชั่วคราว พุทธศักราช 2489	23
2. พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498	24
3. พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตร ออกใช้ พ.ศ. 2498	27
4. ข้อบังคับการดำเนินกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (ตาม ที่มีแก้ไขเพิ่มเติมถึงข้อบังคับที่ 3 ลงวันที่ 12 มกราคม 2510)	28
5. รายงานประธานกรรมการและผู้จัดการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน เงินตรา ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 จนถึง พ.ศ. 2528	31
6. พระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2506	32
7. ประกาศกระทรวงการคลัง ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ลงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2506	33
8. พระราชบัญญัติโอนทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้เข้าทุน รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ. 2507	34
9. ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 143 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2515	36
10. พระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516 ลงวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2516	37
11. พระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2516	38
12. แถลงการณ์ของกระทรวงการคลัง เรื่อง การเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท ลงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2516	39
13. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521	40
14. พระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516 พ.ศ. 2521	44

15. คำชี้แจงสื่อมวลชน เรื่อง การแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ ลงวันที่ 9 มีนาคม 2521 45
16. หนังสือของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เรื่อง อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521 48
17. คำชี้แจง เรื่อง การปรับค่าเงินบาท ลงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2521 49
18. ระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2521 50
19. ประกาศทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนด ลงวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 57
20. คำชี้แจง เรื่อง การปรับค่าเงินบาท ลงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 58
21. หนังสือของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ลงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 60
22. หนังสือของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เรื่อง การซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์โดยวิธี swap ลงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2524 62
23. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 63
24. คำชี้แจง เรื่อง การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค่าเงินบาท ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 64
25. ประกาศทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนด ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 66
26. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ให้ธนาคารพาณิชย์ขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 67
27. หนังสือของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 68
28. การแถลงข่าว เรื่อง การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค่าเงินบาท เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 69
29. คำชี้แจง เรื่อง ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่ ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 82

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๘)
ออกตามความในพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว
พุทธศักราช ๒๕๑๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๑๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวงการคลัง (ฉบับที่ ๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงการคลัง (ฉบับที่ ๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๑๘ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒ การตีราคาสินทรัพย์ที่ประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา ให้ใช้อัตราต่อไปนี้

- (ก) ทองคำบริสุทธิ์น้ำหนัก ๐.๐๔๔๔๓๓๕ กรัม เท่ากับ ๑ บาท
- (ข) ปอนด์สเตอร์ลิงค์ ๑ ปอนด์ เท่ากับ ๕๖ บาท
- (ค) ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ๑ ดอลลาร์ เท่ากับ ๒๐ บาท”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

ภ. บริรักษ์ย์ยุทธกิจ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เพื่อให้การตีราคาทุนสำรองเงินตราเป็นไปโดยเหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่ออนุวัติให้การเป็นไปตามข้อผูกพันที่รัฐบาลมีอยู่ในฐานสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ กฎกระทรวงฉบับนี้ห้ามมีผลกระทบกระเทือนต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศทั้งทางราชการและในท้องตลาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๒๑ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๑๘)

พระราชกำหนด
จัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้
พ.ศ. 2498

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2498
เป็นปีที่ 10 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับเงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วน และลับ เพื่อจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจและการเงินของประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 89 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 1. พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498”

มาตรา 2. พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3. สินทรัพย์ทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้ เมื่อปิดบัญชีในวันก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ให้จ่ายออกจากทุนสำรองเงินตราและจัดสรรดังต่อไปนี้

(ก) ให้โอนสินทรัพย์เงินตราต่างประเทศตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นเป็นการสมควร แต่ต้องไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้ไปเป็นสินทรัพย์ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 4

(ข) ให้จำหน่ายบัญชีสินทรัพย์เท่ากับ 298,325,913 บาท เนื่องจากได้จ่ายชดเชยค่าเสียหายสงคราม

(ค) ให้จำหน่ายสินทรัพย์เท่ากับ 720,000,000 บาท เพื่อไถ่ถอน “พันธบัตรเงินกู้ (เงินตราต่างประเทศ) พ.ศ. 2498” ของรัฐบาล

(ง) เมื่อจัดการตามข้อ ก. ข้อ ข. และข้อ ค. ข้างต้นแล้ว สิ้นทรัพย์มีเหลืออยู่เท่าใด ให้จ่ายเพื่อชดใช้ข้อผูกพันเงินตราต่างประเทศของรัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน

มาตรา 4. ให้จัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้น ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้มีเสถียรภาพเหมาะสมแก่สถานการณ์เศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ตลอดจนการลงทุนหาผลประโยชน์

ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นนิติบุคคล และให้ได้รับยกเว้นจากการเสียภาษีอากรทั้งปวงตามประมวลรัษฎากร

มาตรา 5. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้รักษาการแทน เป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในนโยบายและควบคุมดูแลการดำเนินกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 4

มาตรา 6. เพื่อดำเนินกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้คณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และให้มีอำนาจออกข้อบังคับและวางระเบียบการได้ ผู้จัดการต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่

ให้ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้ดำเนินกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ตามนโยบายของคณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ในการปฏิบัติกิจการตามความในมาตรา 7 ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นผู้กระทำในนามของทุนดังกล่าว และเป็นตัวแทนของทุนนี้ และเพื่อการนี้คณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา อาจมอบอำนาจให้ผู้จัดการปฏิบัติกิจการเฉพาะอย่างได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการดังกล่าวกำหนด

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการทั้งปวงให้จ่ายจากทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

มาตรา 7. เพื่อให้การเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 4 ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กระทำได้เฉพาะกิจการดังต่อไปนี้

(ก) การซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและทองคำ

(ข) การลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ในตั๋วเงินคลัง หรือหลักทรัพย์ระยะเวลายาว

อย่างอื่นของรัฐบาล

(ค) การลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ในหลักทรัพย์ระยะเวลาสั้นที่มั่นคงในต่างประเทศ

(ง) การกู้ยืมเงินเท่าที่จำเป็นแก่การรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ในขณะใดขณะหนึ่งห้ามมิให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราถือค้ำเงินคลังหรือหลักทรัพย์ระยะเวลาสั้นอย่างอื่นของรัฐบาล ไม่ว่าในระยะเวลาใด เกินกว่าร้อยละสิบของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

มาตรา 8. กิจการดังกล่าวในมาตรา 7 ให้กระทำได้เฉพาะกับธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินในต่างประเทศ

มาตรา 9. ผลประโยชน์ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้นำเข้าสมทบทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

มาตรา 10. การเลิกทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และการจัดสรรจำหน่ายสินทรัพย์และหนี้สินของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราดังกล่าว ให้กระทำเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา 11. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ทุนสำรองเงินตรามีอยู่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้ จึงเป็นการสมควรที่จะจำหน่ายและจัดสรรส่วนที่เกินให้เป็นประโยชน์ต่อการเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ โดยโอนไปจัดตั้งขึ้นเป็นทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา จำหน่ายบัญชีเนื่องจากได้จ่ายชดใช้ค่าเสียหายสงครามไปแล้ว จำหน่ายบัญชีเพื่อ ใ้ถอนพันธบัตรเงินกู้ (เงินตราต่างประเทศ) พ.ศ. 2496 ที่มีค่าสูงขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราที่ใช้ตราค่าสินทรัพย์ดังกล่าว และจำหน่ายชดใช้ข้อมูลพันธบัตรเงินตราต่างประเทศของรัฐบาล และธนาคารแห่งประเทศไทย ที่มีเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน

พระราชบัญญัติ
อนุมัติพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกิน
จำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498
พ.ศ. 2498

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 ให้ไว้ ณ วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2498
 เป็นปีที่ 10 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรอนุมัติพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1. พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498"

มาตรา 2. พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3. ให้อนุมัติพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม
 นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ได้ตราพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498 แล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498 ตามความในมาตรา 89 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495

(ตัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 54 วันที่ 26 กรกฎาคม 2498)

ข้อบังคับ

การดำเนินงานกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (ตามที่มีแก้ไขเพิ่มเติมถึงข้อบังคับที่ 3 ลงวันที่ 12 มกราคม 2510)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวน
ธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498 คณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราออกข้อบังคับในการ
ดำเนินงานกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. สถานที่ทำการ

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีสถานที่ทำการตั้งอยู่ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
จังหวัดพระนคร

ข้อ 2. การประชุมของคณะกรรมการ

ประธานคณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา จะเรียกประชุมคณะกรรมการ
เมื่อใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ในการประชุมต้องมีกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่าสามนาย จึงจะนับว่าเป็นองค์ประชุม
ให้ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นเลขานุการคณะกรรมการ และให้จด
บันทึกรายงานการประชุมพร้อมทั้งมติของที่ประชุมไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 3. การลงมติของคณะกรรมการ

ในการลงมติของคณะกรรมการ ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์

ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานมีสิทธิลงคะแนนเสียงเป็นการชี้ขาด

ข้อ 4. อนุกรรมการบริหาร

เพื่อให้การควบคุมและดูแลการดำเนินงานกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไป
ตามนโยบายของคณะกรรมการโดยใกล้ชิด ให้มีคณะกรรมการบริหารซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลัง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ภายในกรอบแห่งนโยบายซึ่งคณะกรรมการได้ลงมติแล้ว ให้คณะกรรมการมอบอำนาจการ
บริหารและการควบคุมดูแลการดำเนินงานกิจการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราให้แก่คณะอนุ-
กรรมการบริหาร และให้คณะอนุกรรมการบริหารแจ้งกิจการที่ได้ปฏิบัติไปให้คณะกรรมการทราบ

ข้อ 5. ที่ปรึกษาทุนรักษาระดับฯ

คณะกรรมการจะคัดเลือกและแต่งตั้งบุคคลที่มีวิถะฐานะคุณวุฒิเหมาะสม และชื่อเสียงดี เป็นที่ปรึกษาของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ตามความจำเป็นก็ได้

ในการประชุมคณะกรรมการ ให้ที่ปรึกษาเข้าร่วมการประชุมเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำได้ ที่ปรึกษาไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม

ข้อ 6. ผู้ช่วยผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ

ในการดำเนินการให้มีผู้ช่วยผู้จัดการทุนรักษาระดับ 1 นาย ซึ่งประธานกรรมการจะแต่งตั้ง ให้เป็นผู้รักษาการแทนในกรณีที่ผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ ไม่สามารถปฏิบัติงานได้

ข้อ 7. เบี้ยประชุมกรรมการ^{1/}

ให้กรรมการและที่ปรึกษาได้รับเบี้ยประชุมตามสมควร โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ข้อ 8. งบประมาณ

ให้ผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ จัดหางบประมาณรายรับรายจ่ายประจำปีของทุนรักษาระดับฯ เสนอคณะกรรมการอนุมัติก่อนต้นปีทุกปี เริ่มแต่ปี 2499 เป็นต้นไป

ข้อ 9. การบัญชี

ให้ผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ จัดให้มีการบัญชีที่ถูกต้องและเหมาะสม

ข้อ 10. การสอบบัญชีและผู้สอบบัญชี^{2/}

ก. คณะกรรมการเป็นผู้เลือกตั้งผู้สอบบัญชีทุกปี และจะให้ผู้สอบบัญชีที่เลือกตั้งในครั้งแรกเป็นผู้สอบบัญชี และทำการในหน้าที่นั้นต่อไปจนถึงเวลาเสนองบแสดงฐานะและบัญชีรับจ่ายเงินสดฉบับแรกก็ได้

ผู้สอบบัญชีที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว คณะกรรมการจะเลือกตั้งให้เข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

ในกรณีที่ตำแหน่งผู้สอบบัญชีว่างลงระหว่างปี คณะกรรมการจะเลือกตั้งผู้สอบบัญชีเข้าดำรงตำแหน่งเพียงเท่าที่กำหนดเวลาแห่งตำแหน่งที่เข้ารับแทนก็ได้

ข. ให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบสมุดบัญชีต่าง ๆ ของทุนรักษาระดับฯ และให้ตรวจสอบงบแสดงฐานะกับทั้งบัญชีและใบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบัญชีนั้น ๆ

1/ ข้อ 7. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับที่ 3. ลงวันที่ 12 มกราคม 2510

2/ ข้อ 10. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับที่ 2. ลงวันที่ 13 มกราคม 2501

ค. ให้ผู้สอบบัญชีทำรายงานว่าด้วยงบแสดงฐานะและบัญชีรับจ่ายเงินสดเสนอประธานคณะกรรมการ และให้แสดงความเห็นในรายงานแต่ละฉบับด้วยว่า งบแสดงฐานะนั้นถูกต้องครบถ้วน โดยมีรายละเอียดอันจำเป็นทั้งหมด และให้ทำขึ้นตามสมควรในอันที่จะแสดงให้เห็นฐานะการงานของทุนรักษาระดับฯ ที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง และถ้าผู้สอบบัญชีได้เรียกเอาคำอธิบายหรือข้อความใด ๆ เกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชี ก็ให้กล่าวไว้ด้วยว่าได้รับหรือไม่และเป็นที่น่าพอใจหรือไม่

ง. ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้สอบบัญชีมีอำนาจเข้าตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ของทุนรักษาระดับฯ และจะสอบถามกรรมการหรือพนักงานใด ๆ ของทุนรักษาระดับฯ และหรือจะเรียกเอาคำอธิบายและข้อความเกี่ยวกับสมุดบัญชีและเอกสารนั้น ๆ ด้วยก็ได้

ข้อ 11. ปีการเงิน

ปีการเงินของทุนรักษาระดับฯ ให้เป็นไปตามปีปฏิทิน แต่โดยเฉพาะปีแรกให้เริ่มตั้งแต่วันที่ 14 กรกฎาคม 2498 และสิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2498

ข้อ 12. งบแสดงฐานะและรายงาน^{3/}

ภายในเวลา 3 เดือน หลังจากวันสิ้นปีการเงินทุกปี ให้ผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ เสนองบแสดงฐานะและบัญชีรับจ่ายเงินสดตามที่เป็นอย่าง ๗ วันที่ 31 ธันวาคม ปีก่อน ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ หัวหน้าพนักงานบัญชีของทุนรักษาระดับฯ และผู้สอบบัญชี ได้รับรองแล้วต่อคณะกรรมการ ทั้งในขณะเดียวกันให้เสนอรายงานของผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ แสดงว่าภายในรอบปีนั้น การงานของทุนรักษาระดับฯ ได้ดำเนินไปประการใดด้วย

ข้อ 13. ความสัมพันธ์กับธนาคารแห่งประเทศไทย

เนื่องด้วยทุนรักษาระดับฯ ต้องอาศัยสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมตลอดจนพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงให้จ่ายเงินผลประโยชน์ของทุนรักษาระดับฯ ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายและค่าบริการให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยตามที่จะได้ตกลงกัน.

วันที่ 3 สิงหาคม 2498

(ลงชื่อ) ก. บริภัณฑ์ยุทธกิจ

ประธานกรรมการ

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

^{3/} ข้อ 12. แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อบังคับที่ 2. ลงวันที่ 13 มกราคม 2501

รายนามประธานกรรมการและผู้จัดการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

รายนามประธานกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1. พลเอกเอก เพียรเลิศ บริษัทหลักทรัพย์	2498-2500
2. นายเสริม วินิจฉัยกุล	2500, 2508-2514, 2515-2516
3. นายโชติ คุณะเกษม	2501
4. นายสุนทร หงส์ลดารมภ์	2502-2508
5. นายบุญมา วงศ์สวรรค์	2514-2515, 2516-2517
6. นายบุญชู โรจนเสถียร	2518-2519
7. นายเสวต เปี่ยมพงศ์สานต์	2519
8. นายสุพัฒน์ สุทธธรรม	2519-2522
9. พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	2522-2523
10. นายอำนาจ วีรวรรม	2523-2524
11. นายสมหมาย ฮุนตระกูล	2517-2518, 2523, 2524-ปัจจุบัน (2528)

รายนามผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1. นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์	ตั้งแต่ 19 กรกฎาคม 2498-18 มกราคม 2508
2. นายสมหมาย ฮุนตระกูล	ตั้งแต่ 19 มกราคม 2508-30 มิถุนายน 2513
3. คุณหญิงสุภาพ ยศสุนทร	ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2513-28 มีนาคม 2517
4. นายถวิล คุตระกูล	รักษาการตั้งแต่ 27 มีนาคม 2517-15 สิงหาคม 2517 ได้รับการแต่งตั้ง ตั้งแต่ 16 สิงหาคม 2517-31 ตุลาคม 2518
5. นายชวลิต ธนะชานันท์	รักษาการตั้งแต่ 22 ตุลาคม 2518-31 ตุลาคม 2518 ได้รับการแต่งตั้ง ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2518-ปัจจุบัน

พระราชกฤษฎีกา
กำหนดค่าเสมอภาคของบาท
พ.ศ. 2506

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2506
เป็นปีที่ 18 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดค่าเสมอภาคของบาท
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2506"

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้กำหนดค่าเสมอภาคของบาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0423245 กรัม

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ ในปัจจุบันสถานการณ์การเงินของประเทศมีเสถียรภาพมั่นคงแล้ว จึงสมควรที่จะกำหนดค่าเสมอภาคของบาท ตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ตอนที่ 102 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2506)

ประกาศกระทรวงการคลัง
ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
พุทธศักราช 2485

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 (5) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 พุทธศักราช 2486 และ ข้อ 3 แห่งกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 13 (2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งมีค่าเสมอภาค ที่ธนาคารรับอนุญาตและบริษัทรับอนุญาต ซื้อหรือขายทันทีดังนี้

ก. เงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

- (1) ไม่ต่ำกว่า 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ต่อ 20.5920 บาท
- (2) ไม่เกิน 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ต่อ 21.0080 บาท

ข. เงินสกุลอื่นๆ

- (1) ไม่ต่ำกว่าอัตราซึ่งกำหนดเทียบจากอัตราระหว่างเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับเงินบาทที่เป็นอยู่ในขณะที่ซื้อขาย และอัตราที่ต่ำกว่าค่าเสมอภาคระหว่างเงินสกุลนั้นกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ร้อยละหนึ่ง
- (2) ไม่เกินอัตราซึ่งคำนวณเทียบจากอัตราระหว่างเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับเงินบาทที่เป็นอยู่ในขณะที่ซื้อขาย และอัตราที่สูงกว่าค่าเสมอภาคระหว่างเงินสกุลนั้นกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ร้อยละหนึ่ง

ข้อ 2 ห้ามมิให้ธนาคารรับอนุญาต และบริษัทรับอนุญาตใด ซื้อหรือขายทันที ซึ่งเงินตราต่างประเทศในอัตราต่ำกว่าหรือเกินกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 1 เว้นแต่ในกรณีที่เงินตราต่างประเทศนั้นซื้อหรือขายกันในต่างประเทศในอัตราที่ต่างไปจากค่าเสมอภาคสำหรับเงินตรานั้น เป็นจำนวนเกินกว่าร้อยละหนึ่งของค่าเสมอภาคนั้น

ห้ามมิให้ธนาคารรับอนุญาต และบริษัทรับอนุญาตใด รับเงินส่วนลด หรือเรียกเก็บเงินประเภทใด เว้นแต่ค่าโทรเลขหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่ต้องจ่ายเนื่องในการซื้อหรือขายนั้น

ให้ไว้ ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2506

สุนทร หงส์ลดารมภ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ตอนที่ 102 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2506)

พระราชบัญญัติ
โอนทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตร
ออกใช้เข้าทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
พ.ศ. 2507

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 ให้ไว้ ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507
 เป็นปีที่ 19 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรโอนทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้เข้าทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เพื่อประโยชน์ในการดำรงเสถียรภาพของเงินตราตามค่าเสมอภาค

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติโอนทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้เข้าทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ. 2507"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ย้ายสินทรัพย์ทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้เนื่องจากอัตราค่าเสมอภาค ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2506 ออกจากทุนสำรองเงินตราตามประเภทแห่งสินทรัพย์ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นเป็นการสมควร และได้โอนเข้าเป็นสินทรัพย์ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการตีราคาสินทรัพย์ที่เป็นทุนสำรองเงินตราตามค่าเสมอภาคของบาท ซึ่งได้กำหนดขึ้นตามพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2506 ทำให้สินทรัพย์ที่เป็นทุนสำรองเงินตรามีราคาเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ เพื่อประโยชน์ในการดำรงเสถียรภาพของเงินตราตามค่าเสมอภาค จึงสมควรให้อำยทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้ออกจากทุนสำรองเงินตรา และโอนเข้าเป็นสินทรัพย์ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

(ถัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 81 ตอนที่ 19 (พ) ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2507)

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 143

โดยที่ค่าของเงินตราสกุลสำคัญ ๆ ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นต้องเปลี่ยนค่าเสมอภาคของบาท เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคงอยู่ในอัตรา 20.80 บาท ต่อหนึ่งดอลลาร์ตามเดิม ในการนี้สมควรกำหนดค่าเสมอภาคของบาทเสียใหม่ หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2506
- ข้อ 2 ให้กำหนดค่าเสมอภาคของบาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.03935157 กรัม
- ข้อ 3 ให้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501
- ข้อ 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้
- ข้อ 5 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 8 พฤษภาคม พุทธศักราช 2515

จอมพล ถ. กิตติขจร
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

พระราชกฤษฎีกา
กำหนดค่าเสมอภาคของบาท
พ.ศ. 2516

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2516
เป็นปีที่ 28 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช
2515 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช-
กฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ.
2516"

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 230 ลงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2515

มาตรา 4 ให้กำหนดค่าเสมอภาคของบาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0354164 กรัม

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ เนื่องจากได้มีการลดค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
เทียบกับทองคำและได้มีการเปลี่ยนค่าของเงินตราต่างประเทศสกุลที่สำคัญหลายสกุล สมควรเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาค
ของบาท จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 90 ตอนที่ 37 ลงวันที่ 10 เมษายน 2516)

พระราชกฤษฎีกา
กำหนดค่าเสมอภาคของบาท
พ.ศ. 2516

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2516
เป็นปีที่ 28 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516

มาตรา 4 ให้กำหนดค่าเสมอภาคของบาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0368331 กรัม

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเงินระหว่างประเทศทำให้เงินตราต่างประเทศสกุลที่สำคัญหลายสกุลมีค่าสูงขึ้นกว่าเดิม สมควรเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท จึงจำเป็นต้องยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2516 และตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 90 ตอนที่ 85 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2516)

แถลงการณ์ของกระทรวงการคลัง เรื่อง การเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท

ในระยะนับตั้งแต่ประเทศไทยได้กำหนดค่าของเงินบาทเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2516 ในอัตราค่าเสมอภาค 1 บาท ต่อทองคำ 0.0354164 กรัม หรือเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 20.80 บาท ปรากฏว่าเงินสกุลสำคัญหลายสกุลในยุโรปและเอเชียได้มีค่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีผลให้ดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีค่าแท้จริงตกต่ำลง

รัฐบาลได้พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้แล้ว เห็นว่าหากจะยังคงดำรงรักษาค่าเสมอภาคปัจจุบันของบาทไว้จะไม่เป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศ เพราะเงินบาทจะมีค่าตกต่ำลงเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับเงินของประเทศอื่น ๆ ที่ประเทศไทยทำการค้าขายอยู่ด้วย จึงเห็นสมควรปรับค่าของเงินบาทให้สูงขึ้น ในอัตราค่าเสมอภาค 1 บาท ต่อทองคำ 0.0368331 กรัม หรือเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 20.00 บาท

การปรับค่าเงินบาทให้สูงขึ้นดังกล่าวนี้ รัฐบาลเชื่อว่าเป็นการทำให้ค่าของเงินบาทใกล้เคียงกับมูลค่าที่แท้จริง และเป็นอัตราที่จะสามารถรักษาไว้ได้ โดยจะไม่ทำให้กระทบกระเทือนต่อการผลิตของประเทศทั้งในด้านพืชผลและการอุตสาหกรรมภายใน และในขณะเดียวกันก็จะช่วยยับยั้งราคาสินค้าและค่าครองชีพของประชาชนไม่ให้ขึ้นไปอีก หรืออาจกลับตกลงด้วยในบางกรณีก็ได้.

กระทรวงการคลัง
วันที่ 15 กรกฎาคม 2516

พระราชกำหนด
แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501
พ.ศ. 2521

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 ให้ไว้ ณ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521
 เป็นปีที่ 33 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเงินตรา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 26 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกำหนดนี้เรียกว่า "พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 พ.ศ. 2521"

มาตรา 2 พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า "ค่าเสมอภาค" และ "อัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค" ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"กองทุนการเงิน" หมายความว่า กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ตามข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

"ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง" หมายความว่า ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 8 ค่าเสมอภาคของบาทได้แก่ค่าของบาทที่กำหนดโดยเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินหรือเทียบกับเงินตราสกุลอื่น หรือเทียบกับค่าที่คำนวณได้จากเงินตราสกุลอื่นหลายสกุลรวมกัน หรือเทียบกับหน่วยเทียบอื่นที่กองทุนการเงินกำหนดขึ้น การกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุสมควรรัฐมนตรีอาจประกาศให้ระบับใช้ค่าเสมอภาคของบาทชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน โดยจะประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดตามที่เห็นสมควรในระหว่างนั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ไม่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย”

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 25 รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดอัตราขั้นต่ำและอัตราขั้นต่ำสำหรับการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศ โดยธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นได้ และเมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นที่ซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศต้องซื้อหรือขายในอัตราที่ไม่สูงหรือต่ำกว่าอัตราที่กำหนดนั้น

ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นรับเงินส่วนลด หรือเรียกเก็บเงินไม่ว่าประเภทใดเนื่องในการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศ นอกจากค่าโทรเลข ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิประกาศตามวรรคหนึ่งหรือไม่”

มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 30 ให้สินทรัพย์ต่อไปนี้เป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา

- (1) ทองคำ
- (2) เงินตราต่างประเทศอันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งนี้ ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักร หรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ
- (3) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (2)
- (4) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงิน
- (5) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง
- (6) ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน
- (7) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (2) หรือ

เป็นบาท

(8) ตัวเงินในประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่ารวมกันไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

สินทรัพย์ตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องจัดค่าแรงไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 31 การคำนวณค่าแห่งสินทรัพย์ที่เป็นหรือจะรับเข้าเป็นทุนสำรองเงินตรานั้น ให้คำนวณดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่เป็นหลักทรัพยรัฐบาลไทยที่มีราคาเป็นบาทหรือตัวเงินในประเทศให้คำนวณตามราคาที่ซื้อหรือรับช่วงซื้อลดไว้ หรือที่ตราไว้ แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

(2) ในกรณีที่สินทรัพย์ที่มีราคาหรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศ หรือสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามราคาหรือจำนวนดังนี้

(ก) ทองคำและหลักทรัพยต่างประเทศ ให้คำนวณตามราคาในตลาดต่างประเทศเมื่อสิ้นปีแต่ละปี หรือถ้าเป็นทองคำหรือหลักทรัพยต่างประเทศที่ซื้อในระหว่างปีใด ให้คำนวณตามราคาที่ซื้อจนถึงเวลาตราเมื่อสิ้นปีที่ซื้อนั้น

(ข) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงินที่นำส่งสมทบ กองทุนการเงินตามความในมาตรา 30 (4) ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่กองทุนแจ้งไว้ครั้งสุดท้าย

(ค) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองและใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงินให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่ตราไว้

(ง) เงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณตามจำนวนเงินฝากในขณะนั้น

(จ) หลักทรัพยรัฐบาลไทยให้คำนวณตามราคาเป็นเงินตราต่างประเทศที่ซื้อหรือรับช่วงซื้อลดหรือที่ตราไว้แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

การคำนวณสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง (2) เป็นบาท ให้คำนวณดังนี้

(1) ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาทหรือค่าเสมอภาคของบาทถูกระงับใช้ ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันที ซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องโดยใช้อัตราในตลาดในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่สินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตราเมื่อสิ้นปีก่อน

(2) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาท ให้คำนวณโดยแปลงราคาหรือจำนวนสินทรัพย์นั้นเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นที่อาจคำนวณกลับเป็นหน่วยเทียบของบาทได้ โดยใช้อัตรากลางระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นนั้นในตลาดต่างประเทศในวันสิ้นปี หรือในกรณี

ที่เป็นสินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตีราคาเมื่อสิ้นปีก่อน แล้วให้คำนวณเป็นบาทตามค่าเสมอภาค

(3) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนด และเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องนั้นมีค่าเสมอภาคโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนดเช่นกัน ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค"

มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 35 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา ๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 36 ธนาคารพาณิชย์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรา 25 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ความผิดตามมาตรานี้ ให้คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคสอง ให้มีจำนวนสามคน ซึ่งคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศเกือบทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ ได้ตกลงให้ดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้นใหม่ ให้ความยืดหยุ่นมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์แก่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรดาประเทศที่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นชอบและดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของตนให้สอดคล้องตามที่ตกลงกันไปแล้ว ในฐานะที่ประเทศไทยเห็นชอบด้วยกับหลักการในข้อตกลงนั้น และรัฐบาล ได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเงินตรา และโดยที่จำเป็นต้องดำเนินการโดยรีบด่วนและเป็นความลับ เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำการใดอันจะกระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจและฐานะการเงินของประเทศจึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๖ ตอนที่ 27 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2521)

พระราชกฤษฎีกา
ยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516
พ.ศ. 2521

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 ให้ไว้ ณ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521
 เป็นปีที่ 33 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 25 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 พ.ศ. 2521 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516 พ.ศ. 2521”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2516

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
 พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
 นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 พ.ศ. 2521 ได้เปลี่ยนแปลงระบบการกำหนดค่าเสมอภาคขึ้นใหม่ สมควรยกเลิกการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทที่กำหนดไว้เดิม จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 27 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2521)

คำชี้แจงสื่อมวลชน
เรื่อง การแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 และกฎหมายอื่น
ที่เกี่ยวข้อง และการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ
โดย

นายเสนาะ อุนากุล
 ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรการทางการเงินที่ได้มีการประกาศใช้ในวันนี้ มีเป้าหมายสำคัญที่จะช่วยรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพของค่าเงินบาท ซึ่งได้รับความกระทบกระเทือนในระยะนี้จากสาเหตุสำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ 1. การที่ประเทศไทยเราขาดดุลการเงินและการชำระเงินกับต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และ 2. ความปั่นป่วนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการขาดเสถียรภาพของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ

มาตรการทางด้านภาษีอากรซึ่งได้มีการประกาศใช้พร้อมกันนี้ จะมีผลช่วยลดภาวะการขาดดุลการค้าและการชำระเงิน จึงนับได้ว่าเป็นมาตรการที่จะช่วยรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทให้มั่นคงขึ้นได้ทางหนึ่ง

ส่วนอีกทางหนึ่งเป็นมาตรการทางด้านการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยลดความกระทบกระเทือนต่อค่าเงินบาทอันเนื่องมาจากความปั่นป่วนทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการขาดเสถียรภาพของค่าเงินดอลลาร์

มาตรการทางการเงินที่ประกาศใช้ครั้งนี้ ประกอบด้วยการแก้ไขกฎหมายทั้งสิ้น 5 ฉบับด้วยกัน ในจำนวนนี้ ที่สำคัญที่สุดและถือว่าเป็นแม่บทก็คือการแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ส่วนอีก 4 ฉบับนั้นเป็นแต่เพียงแก้ไขข้อความให้สอดคล้องและรับกันเป็นส่วนใหญ่

หลักการสำคัญ 2 ประการในการแก้ไขพระราชบัญญัติเงินตราครั้งนี้พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อยกเลิกข้อผูกพันทางกฎหมายซึ่งกำหนดให้ค่าเงินบาทต้องผูกพันกับทองคำและเงินดอลลาร์สหรัฐเพียงสกุลเดียว

2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศไทยสามารถจะผูกโยงค่าของเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศเพียงสกุลเดียวเช่นที่แล้วมาก็ได้ หรือจะผูกโยงกับเงินตราต่างประเทศหลายสกุลพร้อมกันก็ได้ คือ นอกจากเงินดอลลาร์สหรัฐแล้ว เราก็จะมีสิทธิตามกฎหมายที่จะผูกโยงค่าของเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศอื่น ๆ อีกหลายสกุล เช่น เงินเยนของญี่ปุ่น เงินมาร์คของเยอรมัน และเงินสกุลอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทยเราพร้อมกันได้ด้วย

เหตุผลที่ต้องยกเลิกข้อผูกพันค่าเงินบาทกับทองคำและเงินดอลลาร์สหรัฐก็เพราะว่า ในปัจจุบันค่าของทองคำก็ดี ค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐก็ดี ได้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงมากกว่าในอดีต จนไม่สามารถจะยึดถือเป็นหลักในการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทให้มั่นคงต่อไปได้

สำหรับทองคำที่ใช้ในการเทียบค่าเงินบาทตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 นั้น ได้กำหนดไว้เป็นราคาตายตัวตามข้อตกลงระหว่างประเทศเมื่อ 6 ปีก่อน แต่ตามความเป็นจริงในปัจจุบันราคาทองคำในตลาดโลกมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงแตกต่างจากอัตราตายตัวที่กำหนดไว้มาก การที่จะผูกค่าเงินบาทไว้กับทองคำในอัตราตายตัวอีกต่อไป ย่อมจะไม่สอดคล้องกับภาวะที่เป็นจริง จึงเป็นเหตุผลสมควรที่ไทยเราจะได้แก้ไขกฎหมายเพื่อยกเลิกข้อผูกพันในการกำหนดค่าเงินบาทกับทองคำในอัตราตายตัวนั้นเสีย นอกจากนั้น การยกเลิกข้อผูกพันกับทองคำก็จะเป็นการสอดคล้องกับหลักการที่สภาผู้ว่าการของประเทศสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้มีมติเมื่อปี พ.ศ. 2519 คลงในหลักการที่จะดำเนินการเพื่อตกลงยกเลิกข้อผูกพันเดิมที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องเทียบค่าเสมอภาคเงินตราโดยใช้ทองคำเป็นมาตรฐาน และหลังจากการประชุมครั้งนั้น ก็ได้มีประเทศสมาชิกที่ได้แก้ไขกฎหมายเงินตราและได้ทยอยกันยกเลิกข้อผูกพันการกำหนดค่าเงินกับทองคำมากขึ้น จนในขณะนี้ได้มีจำนวนกว่า 80 ประเทศแล้ว ส่วนทางด้านกองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งถือว่าเป็นธนาคารกลางของโลก ก็กำลังรีบเร่งแก้ไขข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อยกเลิกการใช้ทองคำเป็นมาตรฐานกำหนดค่าเงินของประเทศต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ ข้อตกลงฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สอง (Second Amendment) นี้ คาดว่าจะมีผลใช้บังคับในเร็ววัน ซึ่งอาจจะเป็นภายในเดือนนี้หรือเดือนหน้าก็ได้

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับดอลลาร์สหรัฐนั้น ความจริงโดยนิคินัยแล้วค่าเงินบาทไม่ได้ผูกโยงกับเงินดอลลาร์สหรัฐโดยตรง แต่ผูกโยงในอัตราตายตัวกับทองคำ แต่เนื่องจากการได้มีการตีราคาทองคำไว้ในอัตราตายตัวกับเงินดอลลาร์อีกต่อหนึ่ง ผลในทางพฤตินัยจึงเป็นการโยงค่าเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐในอัตราตายตัวไปด้วย ฉะนั้น เมื่อได้มีการยกเลิกข้อผูกพันที่จะต้องกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทกับทองคำแล้ว ก็จะมีผลเป็นการยกเลิกข้อผูกพันเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐไปโดยปริยาย อย่างไรก็ตาม การที่ในทางปฏิบัติเราได้ผูกโยงค่าเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐในระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น ก็นับว่าเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ค่าของเงินบาทมีเสถียรภาพเป็นที่ไว้วางใจแก่ประชาชนชาวไทยและผู้ลงทุนต่างประเทศโดยทั่วไป แต่ดังที่ทราบกันอยู่ในขณะนี้แล้วว่า ค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐเมื่อเทียบกับเงินสกุลที่สำคัญอื่น ๆ ในตลาดการเงินระหว่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีผลให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลอื่น ๆ เหล่านั้นผันผวนตามไปด้วย การที่จะโยงค่าเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐเพียงสกุลเดียวต่อไปจึงไม่เหมาะสม ทางธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ตัดสินใจเสนอให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติเงินตรา เพื่อว่าต่อไปนี้เราจะได้ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่โดยโยงค่าของเงินบาทไว้กับเงินตราต่างประเทศที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการเงินของไทยหลายสกุลพร้อมกัน ซึ่งจะรวมทั้งเงินดอลลาร์สหรัฐด้วย ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดขึ้นใหม่นี้จะมีความยืดหยุ่นได้มากขึ้น

และจะสามารถบรรเทาความกระทบกระเทือนที่เกิดจากความปั่นป่วนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการขาดเสถียรภาพของเงินดอลลาร์สหรัฐได้ดีขึ้นด้วย

อย่างไรก็ดี ถึงแม้เราจะยกเลิกข้อผูกพันตามกฎหมายระหว่างเงินบาทกับทองคำและเงินดอลลาร์สหรัฐ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นได้มากขึ้นก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะปล่อยให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐขึ้นลงสวนทางตามภาวะตลาดการเงินของโลกอย่างไรหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งเป็นระบบที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอน ความปั่นป่วนในวงการเศรษฐกิจและการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี

ธนาคารแห่งประเทศไทยขอให้ความมั่นใจว่า เรายังคงยึดหลักการที่จะรักษาความมั่นคงของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพมากที่สุด เท่าที่จะเป็นประโยชน์และสอดคล้องกับฐานะเศรษฐกิจการเงินภายในประเทศของเราเองอยู่ต่อไป

ธนาคารแห่งประเทศไทยเชื่อว่า การปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนครั้งนี้จะไม่เกิดผลกระทบต่อการณ์การซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดแต่อย่างใด เพราะในทางกฎหมายนั้นเรายังมีพระราชบัญญัติทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่ใช้การได้คืออยู่ และในทางปฏิบัติ ทุนรักษาระดับฯ ก็ยังพร้อมที่จะทำการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐกับธนาคารพาณิชย์โดยไม่จำกัดจำนวนเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงในด้านวิธีการซื้อขายแต่อย่างใด สำหรับอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์สหรัฐของทุนรักษาระดับฯ นั้น ก็จะเปลี่ยนแปลงเฉพาะในกรณีจำเป็น เพื่อรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพและสอดคล้องกับฐานะเศรษฐกิจการเงินของประเทศเท่านั้น

นอกจากนี้ เพื่อสนับสนุนหลักการที่จะรักษาความมั่นคงของค่าเงินบาทในการแก้พระราชบัญญัติเงินตราครั้งนี้ ยังได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยที่จะกำหนดอัตราซื้อและอัตราขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าไว้ด้วย แต่ในทางปฏิบัติคงจะไม่มีควมจำเป็นที่รัฐมนตรีจะต้องใช้อำนาจนี้บ่อยนัก เพราะการใช้วิธีซื้อขายของทุนรักษาระดับฯ ก็คงเพียงพอที่จะรักษาเสถียรภาพของเงินบาทเอาไว้ได้แล้ว

ธนาคารแห่งประเทศไทย

9 มีนาคม 2521

8 มีนาคม 2521

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ท. 27/2521 เรื่อง อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ.

ตามที่ได้มีพระบรมราชโองการฯ ตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 และพระราชบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาท พ.ศ. 2518 นั้น

ขอแจ้งให้ทราบว่า ทูรรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะยังคงทำการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ต่อไปตามปกติ โดยจะรับซื้อดอลลาร์ สรอ. ในอัตราดอลลาร์ละ 20.375 บาท และขายดอลลาร์ละ 20.425 บาท

อนึ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ได้มีการหารือในเรื่องนี้ในรายละเอียด ใคร่ขอเชิญท่านหรือผู้แทนไปร่วมประชุมในวันศุกร์ที่ 10 มีนาคม 2521 เวลา 15.00 น. ณ ห้องประชุมธนาคารแห่งประเทศไทย บางขุนพรหม.

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต ธนะชานันท์)

ผู้จัดการ

ทูรรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

คำชี้แจง

เรื่อง การปรับค่าเงินบาท

ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 7 สิงหาคม 2521 ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะรับซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จากธนาคารพาณิชย์ในอัตราดอลลาร์ละ 20.175 บาท และขายในอัตราดอลลาร์ละ 20.225 บาท เทียบกับเดิมที่ซื้อและขายในอัตราดอลลาร์ละ 20.375 บาท และ 20.425 บาทตามลำดับ

การปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐฯ ตามที่กล่าวนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาค่าเงินบาทมิให้ตกต่ำตามค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จนเกินสมควร อันจะส่งผลกระทบต่อเงินถึงต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าภายในประเทศ นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับวิธีการกำหนดค่าเงินบาทซึ่งทางการได้เริ่มใช้ปฏิบัติมาตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม สกนี้ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพมากขึ้นเมื่อเทียบกับสกุลเงินของประเทศซึ่งเป็นที่ค้าสำคัญของไทย

การปรับค่าเงินบาทให้สูงขึ้นครั้งนี้ จะช่วยให้ราคาสินค้านำเข้ามีราคาถูกลงบ้างเมื่อเทียบเป็นเงินบาท ซึ่งจะมีผลลดต้นทุนการผลิตสินค้าและชะลอการเพิ่มของระดับราคาสินค้าในประเทศได้บ้าง ส่วนทางด้านภาวะดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศนั้น ในขณะที่ภาวะการส่งออกและดุลการชำระเงินได้แสดงแนวโน้มว่าดีขึ้นกว่าที่คาดไว้เมื่อต้นปี และทางการก็กำลังดำเนินมาตรการด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการส่งออกให้ดียิ่งขึ้นอยู่แล้ว

จึงขอชี้แจงมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน.

กระทรวงการคลัง
และ ธนาคารแห่งประเทศไทย
5 สิงหาคม 2521

ระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

เนื่องด้วยรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจึงยกเลิกการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนตายตัวสำหรับการซื้อและขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ดังที่ได้เคยปฏิบัติมา และเปลี่ยนมาใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยธนาคารพาณิชย์และทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะร่วมกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศที่ทำการซื้อและขายในแต่ละวัน ทั้งนี้ โดยมีนโยบายที่จะรักษาให้การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 1 การจัดทำมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 1. เพื่อให้การซื้อขายเงินตราต่างประเทศได้กระทำโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมในแต่ละวัน ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะจัดทำมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ในระหว่างธนาคารพาณิชย์และทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรวงศ์

ข้อ 2. ในระเบียบนี้

“อัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน” หมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันสำหรับการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกันที่ระหว่างธนาคารพาณิชย์โดยการโอนทางโทรเลข

“จำนวนขั้นต่ำ” หมายความว่า จำนวน 300,000 ดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นจำนวนค่าสุดท้ายที่ธนาคารพาณิชย์จะเสนอซื้อหรือเสนอขายในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันได้

ข้อ 3. ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะไม่ซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์นอกเวลากำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน เว้นแต่กรณีที่ระบุไว้ในข้อ 32 และข้อ 33

หมวด 2 การเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 4. ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงต่อทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และต้องยอมรับภาวะผูกพันตามระเบียบนี้

ข้อ 5. เจ้าหน้าที่ของทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะทำหน้าที่ประธานการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยมีเจ้าหน้าที่อีก 2 คนเป็นผู้ช่วย

ข้อ 6. ธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารจะส่งผู้แทนเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันได้ครั้งละ 1 คน ผู้แทนดังกล่าวต้องมีอำนาจเต็มในการตกลงซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งรายชื่อบุคคลที่มีอำนาจเต็มของคนที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบล่วงหน้า และอาจเปลี่ยนแปลงรายชื่อดังกล่าวได้เมื่อได้แจ้งให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบล่วงหน้าเป็นเวลาพอสมควร

ข้อ 7. ธนาคารพาณิชย์อาจส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันได้ธนาคารละ 1 คน แต่ต้องแจ้งรายชื่อบุคคลผู้สังเกตการณ์ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบล่วงหน้า ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ผู้สังเกตการณ์จะไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และจะติดต่อหรือทำการปรึกษาหารือกับผู้แทนของธนาคารตนมิได้

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันด้วยก็ได้

หมวด 3 สกุลเงินที่จะมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 8. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันจะกระทำสำหรับดอลลาร์ สรอ. เชน มาร์ค เยอรมนี ปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง

ข้อ 9. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันสำหรับ เชน มาร์คเยอรมนี ปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง จะกระทำโดยไม่มี การซื้อขายเงินตราสกุลเหล่านี้ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 10. ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะไม่ซื้อหรือขายเงินตราสกุลอื่นใดนอกจากดอลลาร์ สรอ.

หมวด 4 พิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 11. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันจะเริ่มต้นในเวลา 8.00 น. ตรง ผู้เข้าร่วมที่มาช้ากว่ากำหนดเวลาเริ่มต้นจะหมดสิทธิเข้าร่วมกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น

ข้อ 12. ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ผู้เข้าร่วมจะต้องไม่ติดต่อกับบุคคลภายนอกจนกว่าการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนจะสิ้นสุดลง การสนทนาหรือปรึกษาหารือระหว่างผู้เข้าร่วมจะกระทำมิได้

ข้อ 13. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันจะเริ่มสำหรับดอลลาร์ สรอ. เป็นสกุลแรก

ข้อ 14. การเสนออัตราขายดอลลาร์ สรอ. ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันให้กระทำเป็นหน่วยของบาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. และอัตราที่เสนอขายต้องไม่มีเศษของ 1/4 ของ 1 สตางค์

ข้อ 15. ธนาคารพาณิชย์ต้องเสนอซื้อหรือเสนอขายในจำนวนที่ไม่น้อยกว่าจำนวนขั้นต่ำ
ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์เสนอซื้อหรือเสนอขายในจำนวนที่สูงกว่าจำนวนขั้นต่ำ จำนวนที่สูงกว่าดังกล่าว
ต้องไม่มีเศษของแสน

ข้อ 16. เมื่อเริ่มการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ประธานจะขอให้ผู้เข้าร่วมที่มีความประสงค์
จะขายดอลลาร์ สรอ. รวมทั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา แข็งอัตราขายของตนก่อน ในกรณี
ที่มีผู้เสนอขายมากกว่า 1 ราย ผู้เสนอขายในลำดับถัดจากผู้เสนอขายรายแรกควรเสนออัตราขายที่ต่ำลง
หลังจากนั้นประธานจะใช้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำสุดที่เสนอเป็นหลัก และให้ผู้ต้องการซื้อดอลลาร์ สรอ.
ในอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวแจ้งจำนวนที่ตนต้องการซื้อ แล้วจึงขอให้ผู้ที่ต้องการขายดอลลาร์ สรอ.
เปิดเผยจำนวนที่ตนต้องการขาย ทั้งนี้ผู้อื่นนอกจากผู้ที่ได้แสดงว่าตนต้องการซื้อ จะเสนอขายในอัตรา
ที่กำลังใช้อยู่ในขณะนั้นด้วยก็ได้ หลังจากนั้นประธานจะเป็นผู้รวบรวมจำนวนดอลลาร์ สรอ. ที่เสนอซื้อ
และเสนอขาย เพื่อพิจารณาว่ามีความสมดุลกันหรือไม่ และประธานจะพิจารณาด้วยว่าทุนรักษาระดับ
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเข้าไปซื้อหรือขายในระดับอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวหรือไม่ ทั้งนี้ โดยทุนรักษา
ระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราอาจเลือกเสนอซื้อหรือเสนอขายดอลลาร์ สรอ. ก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร
หากปรากฏว่าจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายมีความสมดุลกัน อัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวถือว่าเป็นอัตรา
แลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 17. ในกรณีที่จำนวนที่เสนอซื้อมีมากกว่าจำนวนที่เสนอขายที่ระดับอัตราแลกเปลี่ยนใด
ซึ่งใช้เป็นหลักในการหาจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายตามข้อ 16. อัตราแลกเปลี่ยนนั้นไม่ถือว่าเป็น
อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด ประธานจะขอให้เริ่มรอบใหม่ ผู้ที่มีความประสงค์จะขายดอลลาร์ สรอ.
ต้องเสนออัตราขายใหม่ซึ่งต้องเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราต่ำสุดในรอบก่อน ในทำนองเดียวกับการดำเนินการ
ในรอบแรก ประธานจะขอให้ผู้ที่ต้องการซื้อและผู้ที่ต้องการขายเปิดเผยจำนวนที่ตนต้องการซื้อหรือขาย
ที่ระดับอัตราแลกเปลี่ยนต่ำสุดของรอบนี้ หากจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายสมดุลกัน อัตราแลกเปลี่ยน
ดังกล่าวถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด หากจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายยังไม่สมดุลกัน
ประธานจะเริ่มรอบต่อไปโดยใช้วิธีการเช่นเดียวกัน จนกระทั่งได้อัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้จำนวนดอลลาร์
สรอ. ที่เสนอซื้อและเสนอขายสมดุลกัน ซึ่งจะถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 18. ในกรณีที่จำนวนที่เสนอซื้อมีมากกว่าจำนวนที่เสนอขายเป็นจำนวนมากและต่อเนื่องกัน
หลายรอบ ประธานมีสิทธิขอให้การเสนออัตราขายในรอบต่อไปกระทำในอัตราที่สูงขึ้นอย่างพอเพียง และ
หากปรากฏว่าสถานการณ์ดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้เข้าร่วมผู้ใดหนึ่งจงใจเสนออัตราขายในระดับที่ต่ำเกินไป
ติดต่อกันหลายรอบ จนทำให้เกิดความไม่สมดุลต่อเนื่องกันดังกล่าวแล้ว ประธานอาจคัดสิทธิผู้เข้าร่วม
ดังกล่าว ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น

ข้อ 19. ในกรณีที่จำนวนที่เสนอซื้อน้อยกว่าจำนวนที่เสนอขายที่ระดับอัตราแลกเปลี่ยนใด
ซึ่งใช้เป็นหลักในการหาจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายตามข้อ 16. อัตราแลกเปลี่ยนนั้นไม่ถือว่าเป็นอัตรา

แลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด ประธานจะขอให้เริ่มรอบใหม่เช่นเดียวกับกรณีตามข้อ 17. แต่การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในรอบต่อไปนั้นจะกระทำในระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่ต่ำลง จนกว่าจะได้อัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้จำนวนที่เสนอซื้อเท่ากับจำนวนที่เสนอขาย ซึ่งจะถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 20. ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแต่ละรอบ ผู้ที่เคยเสนอขายในรอบก่อน ๆ หรือที่เคยเสนอขายในอัตราที่สูงกว่าอัตราต่ำสุดในรอบปัจจุบัน อาจเปลี่ยนฐานะมาเป็นผู้เสนอซื้อก็ได้ ส่วนผู้ที่เคยเสนอซื้อในรอบก่อน ๆ อาจเปลี่ยนฐานะมาเป็นผู้เสนอขายก็ได้

ข้อ 21. ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดเสนอขาย ทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเป็นผู้เสนอขายและผู้ใดจะเสนอขายต่อไปไม่ได้

ข้อ 22. ถ้าทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้เสนออัตรายต่ำสุด ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีผู้อื่นเสนออัตรายก่อนหรือไม่ แต่ไม่มีผู้ใดต้องการซื้อให้ถือว่าอัตราดังกล่าวเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด โดยไม่มีการซื้อขายในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และเป็นอัตราที่ใช้เป็นหลักในการกำหนดอัตราซื้อขายระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าในวันนั้น

ข้อ 23. หากธนาคารพาณิชย์เป็นผู้เสนออัตรายต่ำสุด แต่ไม่มีผู้ใดเสนอซื้อ ทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเป็นผู้เสนอซื้อ โดยไม่เปิดเผยจำนวน หลังจากนั้น ประธานจะขอให้ผู้เสนอขายเปิดเผยจำนวนที่ต้องการขายในอัตราดังกล่าว ในกรณีที่ทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเห็นว่าอัตราที่เสนอขายอยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสม ทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเสนอซื้อในจำนวนที่ไม่เท่ากับจำนวนที่เสนอขาย ซึ่งทำให้จำเป็นต้องเริ่มเสนออัตรายในรอบใหม่ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มาซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนที่ทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราพอใจที่จะรับซื้อในจำนวนที่เท่ากับจำนวนเสนอขาย ซึ่งจะถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 24. ทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีสิทธิที่จะเสนออัตรายก่อนหรือหลังผู้เข้าร่วมอื่น ๆ และจะเสนอซื้อหรือเสนอขายเมื่อใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งมีสิทธิที่จะเสนอซื้อหรือเสนอขายในจำนวนที่ต่ำกว่าจำนวนขั้นต่ำก็ได้

หากทูริคหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเห็นสมควร อาจขอให้ผู้เสนอขายเปิดเผยจำนวนที่ต้องการขายก่อนที่จะขอให้ผู้เสนอซื้อแจ้งจำนวนที่ต้องการซื้อก็ได้

ข้อ 25. เมื่อได้มาซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนดแล้ว ประธานจะบันทึกอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนดไว้เป็นหลักฐานและทำการจัดสรรจำนวนดอลลาร์ สรอ. จากผู้เสนอขายให้แก่ผู้เสนอซื้อ ผู้เสนอซื้อและผู้เสนอขายตกลงซื้อขายกันตามจำนวนที่จัดสรรดังกล่าวตามอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 26. เมื่อการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันสำหรับดอลลาร์ สรอ. สิ้นสุดลง ประธานจะทำการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันสำหรับเยน มาร์คเยอรมนี ปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์มาเลเซีย

(ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง ต่อไปตามลำดับ โดยกำหนดอัตราเป็นหน่วยของบาท ต่อ 100 เยน และต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศสกุลที่เหลือ และใช้วิธีการคำนวณดังนี้

ก. อัตราซื้อ ให้คำนวณจากอัตราซื้อทันที ซึ่งดอลลาร์ สรอ. ค่าบาทของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้ายกัับอัตราซื้อทันทีซึ่งเงินสกุลนั้นต่อดอลลาร์ สรอ. ในตลาดนิวยอร์ก

ข. อัตราขาย ให้คำนวณอัตราขายทันที ซึ่งดอลลาร์ สรอ. ของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้ายกัับอัตราขายทันทีซึ่งเงินสกุลนั้นต่อดอลลาร์ สรอ. ในตลาดนิวยอร์ก

ค. อัตราแลกเปลี่ยนของเยน มาร์กเยอรมนี และปอนด์สเตอร์ลิงต่อดอลลาร์ สรอ. ให้ใช้อัตราปิดตลาดที่นิวยอร์ก ในกรณีในตลาดนิวยอร์กไม่เปิดทำการให้ใช้อัตราปิดตลาดที่ลอนดอน ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนของดอลลาร์สิงคโปร์ ดอลลาร์ฮ่องกง และดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ให้ใช้อัตราปิดตลาดสิงคโปร์ ฮ่องกง และมาเลเซีย ตามลำดับ

ง. อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการคำนวณดังกล่าวข้างต้น ให้ใช้อัตราที่รายงานโดยสำนักงานรอยเตอร์ เว้นแต่อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ สรอ. ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

จ. การปิดเศษอัตราแลกเปลี่ยนที่คำนวณได้ ให้กระทำดังที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ ปิดลงสำหรับอัตราซื้อหรือปิดขึ้นสำหรับอัตราขายจนถึง 1 ใน 4 ของ 1 สตางค์ที่ตกลงไป หรือ 1 ใน 4 ของ 1 สตางค์ที่ดัดขึ้นไป แล้วแต่กรณี สำหรับ 1 หน่วยเงินปอนด์สเตอร์ลิง และจนถึง 1 ใน 8 ของ 1 สตางค์ที่ตกลงไป หรือ 1 ใน 8 ของ 1 สตางค์ที่ดัดขึ้นไป แล้วแต่กรณีสำหรับ 100 หน่วยเงินเยน และ 1 หน่วยเงินสกุลอื่น ๆ ที่เหลือ

ข้อ 27. เมื่อการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันยุติลง ทูรกีหาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะประกาศอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนดอย่างเป็นทางการ

ข้อ 28. ในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อสงสัยใด ๆ ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ให้ประธานเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด

หมวด 5 การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. และบาท

ข้อ 29. การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. ที่ตกลงซื้อขายกันในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน และการส่งมอบบาทอันเป็นราคาของดอลลาร์ สรอ. นั้น ให้กระทำในวันที่ตกลงซื้อขายกัน (Value Today) เว้นแต่ในกรณีที่วันที่ตกลงซื้อขายกันเป็นวันหยุดธนาคารในสหรัฐอเมริกา ให้ทำการส่งมอบในวันทำการธนาคารถัดไป (Value Tomorrow)

ข้อ 30. ในกรณีที่การส่งมอบมิได้กระทำตามกำหนดในข้อ 29 ให้ธนาคารที่เสียประโยชน์ คิดดอกเบี้ยในอัตราที่เท่ากับอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ตกลงซื้อขายกัน

หมวด 6 การซื้อขายนอกเวลากำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 31. ธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ในวันใด อาจซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ตามอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดในวันนั้นกับธนาคารพาณิชย์อื่นได้ โดยตกลงกับธนาคารพาณิชย์อื่นนั้นล่วงหน้าเป็นเวลาพอสมควรก่อนการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 32. หากธนาคารพาณิชย์ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ในวันใด แต่ต้องการซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดในวันนั้น ในจำนวนขั้นต่ำหรือสูงกว่าจำนวนขั้นต่ำ ธนาคารพาณิชย์นั้นต้องแจ้งให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบก่อนเวลา 16.00 น. ของวันทำการวันก่อน และต้องทำการยืนยัน การซื้อหรือขายดังกล่าวภายในเวลา 12.00 น. ของวันนั้น

ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการซื้อหรือขายสูงกว่าจำนวนขั้นต่ำ จำนวนที่สูงกว่าดังกล่าว ต้องไม่มีเศษของแสน

ข้อ 33. ธนาคารพาณิชย์ที่มีได้ทำการซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในวันใด ไม่ว่าธนาคารพาณิชย์นั้นจะได้เข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ในวันนั้นหรือไม่ หากธนาคารพาณิชย์นั้นต้องการซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนที่ต่ำกว่าจำนวนขั้นต่ำ ธนาคารพาณิชย์นั้นอาจซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนดังกล่าวกับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดในวันนั้นได้ แต่ต้องแจ้งให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบความต้องการของตนภายในครึ่งชั่วโมงหลังจากที่การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ในวันนั้นสิ้นสุดลง และต้องทำการยืนยันการซื้อหรือขายดังกล่าวภายในเวลา 12.00 น. ของวันนั้น

ธนาคารพาณิชย์จะซื้อหรือขายตามข้อนี้ได้ ในจำนวน 100,000.00 ดอลลาร์ สรอ. หรือ 200,000.00 ดอลลาร์ สรอ. เท่านั้น

ข้อ 34. การซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์นอกเวลากำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันให้กระทำโดยเสรี

หมวด 7 อัตราซื้อและอัตราขายทันทีระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า

ข้อ 35. ให้อัตราแลกเปลี่ยนสำหรับดอลลาร์ สรอ. ที่ได้จากการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน เป็นอัตรากลางสำหรับการซื้อและขายดอลลาร์ สรอ. ทันทีโดยการโอนทางโทรเลขระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า อัตราซื้อของธนาคารพาณิชย์ต้องไม่ต่ำกว่าอัตรากลางหักด้วยส่วนต่าง 4 สตางค์ ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. ส่วนอัตราขายต้องไม่สูงกว่าอัตรากลางบวกด้วยส่วนต่าง 4 สตางค์ ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

อัตราซื้อทันทีซึ่งตัวเงินจ่ายเมื่อเห็น และอัตราซื้อทันทีซึ่งการโอนทางไปรษณีย์อากาศระหว่าง

ธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า จะต่ำกว่าอัตราต่ำสุดของอัตราซื้อทันทีโดยการโอนทางโทรเลขระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าตามวรรคแรก ได้ไม่เกิน 5 สตางค์ ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

ข้อ 36. อัตราซื้อและอัตราขายทันทีระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าสำหรับเงิน มาร์ค เยอรมนี ปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราซื้อ และไม่สูงกว่าอัตราขายที่กำหนดตามข้อ 26

หมวด 8 ปกฉกะ

ข้อ 37. ภายใต้งบข้อ 28. ในกรณีที่มีปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนหรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้พิจารณาตัดสินชี้ขาด

ข้อ 38. ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทำการทบทวนและแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในระเบียบนี้เมื่อเห็นสมควร

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1 พฤศจิกายน 2521

ประกาศทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนด
ประจำวันที 12 พฤษภาคม 2524

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขอแจ้งให้ทราบว่า อัตราซื้อขายระหว่างธนาคารสำหรับดอลลาร์ สรอ. ที่ได้ตกลงกันในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในวันนี้ คือ 21.00 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. ส่วนอัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า ได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

(บาทต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

สกุลเงิน	อัตราซื้อต่ำสุด		อัตรายขายสูงสุด (ทั้งสำหรับตัวเงินและทางโทรเลข)
	ตัวเงิน	ทางโทรเลข	
ดอลลาร์ สรอ.	20.90	20.96	21.05
ปอนด์สเตอร์ลิง	43.785	43.91	44.2275
มาร์คเยอรมนี	9.12625	9.1525	9.2125
เยน (ต่อ 100 เยน)	9.55125	9.57875	9.65625
ริงกิต	8.945	8.97	9.0875
ดอลลาร์สิงคโปร์	9.71375	9.74125	9.87625
ดอลลาร์ฮ่องกง	3.83625	3.84625	3.8925

ประกาศ ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2524

(นายชวลิต ธนะชานันท์)

ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

คำชี้แจง เรื่อง การปรับค่าเงินบาท

ในระยะตั้งแต่ต้นปีนี้มา ปรากฏว่าเงินบาทมีค่าแข็งขึ้นมากเมื่อเทียบกับเงินสกุลของประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยค้าขายด้วย โดยเฉพาะเงินเยน มาร์ค และปอนด์สเตอร์ลิง จึงทำให้ฐานะการแข่งขันของสินค้าออกของประเทศไทยในตลาดต่างประเทศด้อยลง การส่งสินค้าออกบางประเภทมีปัญหาในเรื่องตลาดมากขึ้น ผู้ส่งออกมีรายได้เป็นเงินบาทน้อยลง มูลค่าสินค้าออกไม่เพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย ยังผลให้ปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศซึ่งเกิดขึ้นติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีแล้วยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงครึ่งแรกของปีนี้ จำนวนขาดดุลการค้าสูงกว่าครึ่งแรกของปีก่อนถึงเท่าตัว ส่วนดุลการชำระเงินก็ขาดดุลถึง 5,262 ล้านบาท เทียบกับระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุล 14,495 ล้านบาท

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเห็นว่าเป็นจะต้องปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงจากเดิมดอลลาร์ละ 21 บาท เป็นดอลลาร์ละ 23 บาท ซึ่งเท่ากับปรับค่าเงินบาทลงร้อยละ 8.7 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 เป็นต้นไป

ผลดีที่จะเกิดขึ้นทันทีจากการปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงก็คือ จะทำให้รายได้ของผู้ส่งออกสูงขึ้นเป็นต้นว่า ในปัจจุบันข้าวคุณภาพดีชนิด 100% ราคาส่งออกตันละ 545 ดอลลาร์ ตามอัตราแลกเปลี่ยนเดิม ผู้ส่งออกจะได้รับเงินจากการส่งข้าวออกประมาณตันละ 11,445 บาท แต่ตามอัตราแลกเปลี่ยนที่ปรับใหม่จะมีรายได้สูงขึ้นเป็นตันละ 12,535 บาท กล่าวคือ เพิ่มขึ้นประมาณ 1,090 บาทต่อตัน การปรับค่าเงินบาทในครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ส่งสินค้าออกทุกประเภท และโดยที่สินค้าออกสำคัญ ๆ ของประเทศไทยเป็นผลิตผลเกษตร จึงนับได้ว่าจะช่วยเพิ่มรายได้ของชาวไร่ชาวนาซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศด้วย โดยเฉพาะเกษตรกรที่กำลังประสบปัญหาเนื่องจากราคาพืชผลตกต่ำ เช่น ชาวสวนยางและชาวไร่มันสำปะหลัง เป็นต้น การเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรเหล่านี้จะเป็นแรงจูงใจให้มีการเพิ่มผลผลิตเพื่อการส่งออกให้มากยิ่งขึ้นในระยะข้างหน้า สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภทซึ่งกำลังมีปัญหาด้านการแข่งขันในตลาดต่างประเทศอยู่ในปัจจุบัน ก็จะได้รับประโยชน์จากการปรับค่าเงินครั้งนี้ด้วยเช่นกัน

นอกจากผลดีในด้านการส่งออกแล้ว การปรับค่าเงินบาทครั้งนี้จะช่วยชะลอการนำสินค้าเข้าประเทศลงอีกทางหนึ่ง ซึ่งจะช่วยลดการขาดดุลทางการค้าและการชำระเงินของประเทศได้มาก ทำให้ฐานะทางการเงินของประเทศมั่นคงและมีเสถียรภาพขึ้น เป็นประโยชน์ทั้งในด้านการลงทุนและการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

สำหรับผลกระทบต่อเงินในด้านการเงินและการค้าและราคาสินค้านั้นย่อมจะมีบ้าง อย่างไรก็ตาม ในระยะสามเดือนที่ผ่านมา สินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะสินค้า

ประเภทอาหาร ราคาค่อนข้างทรงตัว ดังนั้น แม้ว่าการปรับค่าเงินจะมีผลกระทบต่อให้ระดับราคาเพิ่มขึ้นจากปกติบ้าง แต่อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยทั้งปีก็ยังจะต่ำกว่าปีที่แล้ว

กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาเรื่องนี้อย่างรอบคอบแล้ว เห็นว่าการปรับค่าเงินบาทครั้งนี้เป็นมาตรการที่จำเป็นที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ นอกจากจะทำให้เงินบาทมีค่าเหมาะสมตามภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศในปัจจุบันแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร และทำให้ฐานะการเงินมีเสถียรภาพมั่นคง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อไปเป็นอย่างมาก.

**กระทรวงการคลัง
และ ธนาคารแห่งประเทศไทย**

15 กรกฎาคม 2524

15 กรกฎาคม 2524

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ท. พิเศษ 1/2524 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ประจำวัน

ตามที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้ใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยธนาคารพาณิชย์และทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราด้วยกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ตามนัย ระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ฉบับลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2521 นั้น

เพื่อความเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศในปัจจุบัน ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เห็นสมควรยกเลิกระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันฉบับดังกล่าว รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ฉะนั้น ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเป็นผู้ดำเนินการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนตามวิธีการดังต่อไปนี้

ก. การซื้อขายดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับธนาคารพาณิชย์

(1) อัตราซื้อขายดอลลาร์ สรอ.

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะซื้อและขายดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ทุกวันทำการในอัตราที่กำหนดในแต่ละวันทำการ และจะออกประกาศแจ้งอัตราดังกล่าวพร้อมกับอัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าตามข้อ ข. เป็นประจำทุกวันทำการ

(2) จำนวนเงินขั้นต่ำ

กำหนดไว้เท่ากับ 100,000 ดอลลาร์ สรอ. และในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการซื้อหรือขายสูงกว่าจำนวนขั้นต่ำต้องมีเศษของแสน

(3) การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. และบาท

การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. ที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อหรือขายกับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และการส่งมอบบาทอันเป็นค่าของดอลลาร์ สรอ. นั้น ให้กระทำในวันที่ตกลงซื้อขายกัน (Value Today) เว้นแต่ในวันที่ตกลงซื้อขายกันเป็นวันหยุดธนาคารในสหรัฐอเมริกา ให้ทำการส่งมอบในวันทำการธนาคารถัดไป (Value Tomorrow)

ในกรณีที่การส่งมอบเงินมิได้กระทำตามกำหนดดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้ที่เสียประโยชน์คิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่เท่ากับอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานของธนาคารแห่งประเทศไทย ในวันที่ตกลงซื้อขายกัน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวมีมากกว่าหนึ่งอัตรา ก็ให้ใช้อัตราสูงสุด

(4) กำหนดเวลาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขาย

- 1) ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ต้องทำความตกลงทางโทรศัพท์ก่อน ทั้งนี้ ระหว่างเวลา 8.30–12.00 น. ของวันทำการ
- 2) เอกสารยืนยันการซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ให้ส่งถึงทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ภายในเวลา 14.00 น. ของวันเดียวกัน

ข. อัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะกำหนดอัตราซื้อขายดอลลาร์ สรอ. ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยน ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง ที่ธนาคารพาณิชย์ จะใช้ในการซื้อขายกับลูกค้าในแต่ละวันทำการ ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะขอรับสำเนาประกาศอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวได้ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย บางขุนพรหม และสำนักงานสุรวงศ์ ตั้งแต่เวลา 8.30 น. ทุกวันทำการ นอกจากนั้น จะได้ประกาศอัตราซื้อขายเงินตราดังกล่าวในภาคข่าวเวลา 9.00 น. และ 12.00 น. ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยด้วย

วิธีคำนวณของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน สำหรับการซื้อขายระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าเพื่อถือปฏิบัติ นั้น จะใช้วิธีเดียวกับที่เคยปฏิบัติในการ กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันตามรายละเอียดในเอกสารแนบ

จึงขอแจ้งมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต ธนะชานนท์)

ผู้จัดการ

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

15 กันยายน 2524

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

**ที่ ท. (ว) 305/2524 เรื่อง การซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์
โดยวิธี Swap**

เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์การเงินของประเทศในปัจจุบัน ทูรกีษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะทำการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์เพิ่มเติมจากที่ทำอยู่เป็นปกติ โดยวิธี Swap ทั้งนี้ โดยจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 18 กันยายน 2524 จนถึง 31 ธันวาคม 2524 การซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. โดยวิธี Swap ดังกล่าวจะใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ .

1. ทูรกีษาระดับฯ จะขายเงินดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์สำหรับเงินกู้ยืมที่ธนาคารพาณิชย์หรือลูกค้ากู้ยืมจากต่างประเทศ และธนาคารพาณิชย์ได้นำเงินกู้ยืมดังกล่าวเป็นดอลลาร์ สรอ. มาขายให้แก่ทูรกีษาระดับฯ ในการขายเงินดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์ ทูรกีษาระดับฯ จะใช้อัตราขายทันทีของทูรกีษาระดับฯ ในวันที่รับซื้อเงินจากธนาคารพาณิชย์นั้น

2. การขอซื้อเงินดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าจากทูรกีษาระดับฯ จะต้องมีระยะเวลาเช่นเดียวกับสัญญาหรือหลักฐานการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศนั้น แต่ไม่เกิน 3 เดือน

3. ในการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับทูรกีษาระดับฯ ดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังที่ระบุไว้ในหนังสือของทูรกีษาระดับฯ ที่ ท. พิเศษ 1/2524 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ในเรื่องจำนวนเงินขั้นต่ำ การส่งมอบ กำหนดเวลาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขาย พร้อมทั้งแนบหลักฐานการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศประกอบด้วย

จึงแจ้งมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต ธนะชานันท์)

ผู้จัดการ

ทูรกีษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

1. ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้ใช้ค่าเงินบาทที่เทียบกับค่าของกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าตามความสำคัญทางการค้ากับประเทศดังกล่าว โดยคำนึงถึงสถานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย

2. ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ดำเนินการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทตามระบบที่กล่าวใน 1. และเป็นผู้ประกาศกำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับธนาคารพาณิชย์ เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น โดยให้เริ่มต้นด้วยอัตรากลางดอลลาร์สหรัฐอเมริกาละ 27 บาท ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2527

ประกาศ ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

(ลงชื่อ)

(นายสมหมาย สุนทรกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

คำชี้แจง

เรื่อง การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค่าเงินบาท

ตามที่มิประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 แล้วนั้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยขอชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศที่แล้่วมา ในทางปฏิบัติเป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ตามระบบดังกล่าว เงินบาทมีค่าคงที่เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนในประเทศไทยไม่น้อยตามสภาวะที่ผ่านมา

2. ความระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราปัจจุบัน แม้ค่าเงินบาทจะมีเสถียรภาพมั่นคงเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา แต่เป็นระบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก กล่าวคือ

- (ก) ในปัจจุบันเงินตราสกุลสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินเยน มาร์คเยอรมนี ปอนด์สเตอร์ลิง ล้วนแต่ลอยตัวและมีค่าเปลี่ยนแปลงขึ้นลงค่อนข้างมาก ฉะนั้น แม้ค่าเงินบาทจะผูกไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ นอกจากดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการเปลี่ยนแปลงของเงินแต่ละสกุล ค่าเงินบาทโดยแท้จริงจึงไม่มีเสถียรภาพเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่น นอกจากกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
- (ข) การที่เงินบาทผูกไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ทำให้ค่าเงินบาทถูกกำหนดโดยค่าดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ถ้าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาอ่อน เงินบาทก็จะอ่อนตาม และถ้าดอลลาร์สหรัฐอเมริกาแข็ง เงินบาทก็จะแข็งขึ้นด้วย การเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาทจึงไม่เป็นไปตามสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย
- (ค) ในระยะหลัง ๆ นี้ ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่เดือนพฤษภาคมปีนี้เป็นต้นมา ทำให้เงินบาทมีค่าสูงตามไปด้วย ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา เงินบาทเทียบกับปอนด์สเตอร์ลิงมีค่าสูงขึ้นร้อยละ 35 เทียบกับมาร์คเยอรมนีสูงขึ้นร้อยละ 20 เทียบกับเยนสูงขึ้นร้อยละ 6 เทียบกับดอลลาร์ฮ่องกงสูงขึ้นร้อยละ 27 และเมื่อเทียบกับเงินสกุลของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย เงินบาทมีค่าสูงขึ้นโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 16 การที่เงินบาทมีค่าสูงขึ้นดังกล่าวนี้ก็เนื่องมาจากค่าเงินบาทผูกไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
- (ง) การที่เงินบาทมีค่าสูงเกินไปตามดอลลาร์สหรัฐอเมริกาดังกล่าวข้างต้น เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างมาก ประการแรก กระตุ้นให้มีการนำสินค้าเข้าประเทศมากขึ้นกว่าปกติ เพราะสินค้าเข้ามีราคาคิดเป็น

เงินบาทถูกลด เป็นเหตุให้การค้าและการชำระเงินกับต่างประเทศขาดดุลมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ทำให้สินค้าออกของไทยมีราคาแพง ขายได้ยากขึ้น ที่สำคัญที่สุด คือ ทำให้รายได้ของผู้ผลิตเพื่อการส่งออกต่ำกว่าที่ควรจะได้รับ เพราะเงินตราต่างประเทศที่ผู้ส่งออกได้นั้น แลกเป็นเงินบาทได้ไม่มากเท่าที่ควร อันเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาพืชผลในประเทศตกต่ำตามไปด้วย กระทบถึงรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรเป็นอันมาก

3. ความเหตุผลที่กล่าวข้างต้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเห็นว่าเป็นต้องปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศตามระบบที่ปรับปรุงใหม่นี้ ค่าเงินบาทจะไม่ผูกกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคือไปแค่จะเปลี่ยนแปลงตามค่าของกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย และสภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้เงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย

4. เพื่อให้การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราดังกล่าวเป็นประโยชน์สมตามความมุ่งหมาย จำเป็นต้องปรับปรุงค่าเงินบาทให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ระดับที่เหมาะสมในระยะเริ่มต้นนี้ คือ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ละ 27 บาท จึงได้ให้ทุนรักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซึ่งมีหน้าที่รักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทตามระบบใหม่นี้ ประกาศกำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับธนาคารพาณิชย์ โดยเริ่มต้นด้วยอัตรากลางดอลลาร์สหรัฐอเมริกาละ 27 บาทในวันที่ 5 พฤศจิกายนนี้ ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้จะมีความยืดหยุ่นขึ้น ค่าเงินบาทจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้เป็นครั้งคราวตามความจำเป็นในลักษณะที่สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ

5. การปรับปรุงค่าเงินบาทดังกล่าวย่อมมีผลกระทบกระเทือนอยู่บ้าง แต่ทางการจะหาทางบรรเทาผลกระทบนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะดำเนินการไม่ให้นำราคาน้ำมันขายปลีกเพิ่มขึ้นจากระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนสินค้าที่จำเป็นอย่างอื่น จะพยายามบรรเทาผลกระทบให้เหลือน้อยที่สุด นอกจากนั้น จะดูแลป้องกันมิให้มีการฉวยโอกาสหากำไรหรือได้กำไรในลักษณะที่มีควรได้

กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยเชื่อว่า การปรับปรุงตามที่กล่าวข้างต้น นอกจากจะช่วยให้ฐานะการค้าและการชำระเงินของประเทศมั่นคงขึ้นแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจส่วนรวม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้ผลิตสินค้าเพื่อส่งออกและเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงแสดงมาให้ทราบทั่วกัน.

กระทรวงการคลัง
และ ธนาคารแห่งประเทศไทย
2 พฤศจิกายน 2527

ประกาศทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนด
ประจำวันที 5 พฤศจิกายน 2527

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขอแจ้งให้ทราบว่า

ก. อัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับธนาคารพาณิชย์สำหรับวันนี้คือ 27.00 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

ข. อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับธนาคารพาณิชย์สำหรับวันนี้คือ อัตราซื้อ 26.98 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. อัตราขาย 27.02 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

ค. อัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์จะซื้อและขายกับลูกค้า ให้ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

(บาทต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

สกุลเงิน	อัตราซื้อต่ำสุด		อัตราขายสูงสุด (ทั้งสำหรับตัวเงินและทางโทรเลข)
	ตัวเงิน	ทางโทรเลข	
ดอลลาร์ สรอ.	26.90	26.98	27.05
ปอนด์สเตอร์ลิง	33.65	33.725	34.085
มาร์คเยอรมนี	9.1525	9.1725	9.22
เยน (ต่อ 100 เยน)	11.10375	11.12875	11.19625
ริงกิต	11.19625	11.22125	11.35375
ดอลลาร์สิงคโปร์	12.43875	12.46625	12.62625
ดอลลาร์ฮ่องกง	3.43125	3.43875	3.46875

ประกาศ ณ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2527

(นายชวลิต ธนะชานันท์)

ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง ให้นำธนาคารพาณิชย์ขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ธนาคารพาณิชย์ใดมีฐานะเงินตราต่างประเทศทันทีและล่วงหน้าอันเป็นจำนวนสุทธิเกินดุลอยู่ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 ต้องขายเงินตราต่างประเทศจำนวนสุทธิเกินดุลดังกล่าวนั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ภายในสิ้นเดือนธันวาคม 2527 ทั้งนี้ เฉพาะที่ก่อให้เกิดกำไรเนื่องมาจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

ข้อ 2. อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดให้ใช้ในการขายเงินตราต่างประเทศจำนวนสุทธิตามข้อ 1. ให้ถือตามอัตรากลางที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

ประกาศ ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

(ลงชื่อ)

(นายสมหมาย สุนทรกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

2 พฤศจิกายน 2527

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

**ที่ ธปท.ต. (ว) 1415/2527 เรื่อง การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ
ของธนาคารพาณิชย์**

เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเพื่อความเป็นระเบียบของตลาดเงินตราต่างประเทศ ให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศของเงินทุกสกุล ทั้งที่เป็นฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้ารวมกันเป็นฐานะสุทธิเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน หรือ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน

ในการคำนวณฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิตามที่กล่าวข้างต้น ให้ถือเอาจำนวนเฉลี่ยรายสัปดาห์ของฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิทุกสิ้นวันทำการ โดยนับวันศุกร์เป็นวันเริ่มต้น และวันพฤหัสบดีเป็นวันสุดท้ายของสัปดาห์

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2527 เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำจร สติรกุล)

ผู้ว่าการ

การแถลงข่าว

เรื่อง การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค่าเงินบาท

ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย

วันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2527 เวลา 11.00 น.

ผู้ร่วมแถลงข่าวครั้งนี้ประกอบด้วย

1. นายสมหมาย สุนทรกุล	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และประธานกรรมการทุนรักษาระดับฯ
2. นายสุธี สิงห์เสน่ห์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง และกรรมการทุนรักษาระดับฯ
3. นายกำจร สติรกุล	ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และกรรมการทุนรักษาระดับฯ
4. นายชวลิต ธนะขำพันธ์	รองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ
5. นายพันธ์ กิจจาลักษณะ	ผู้ช่วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้ช่วยผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ
6. นายเอกกมล คีรีวัฒน์	ผู้อำนวยการฝ่ายการต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสมุหบัญชีทุนรักษาระดับฯ
7. นายชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย และนักวิชาการทุนรักษาระดับฯ

รมต. คลัง เมื่อคืนนี้มีประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินจากระบบที่ผูกไว้กับดอลลาร์ มาเป็นระบบที่มีความยืดหยุ่น ที่จะผูกไว้กับสกุลเงินเป็นกลุ่มสกุลเงินของประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย อันนี้ก็มีความจำเป็นต่าง ๆ นานาประการตามที่ได้ชี้แจงซึ่งได้อ่านภายหลังประกาศที่กล่าวแล้ว

อีกเรื่องหนึ่งก็เป็นเรื่องปรับอัตราแลกเปลี่ยนหรืออัตราซื้อขายอัตรากลางเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าได้เปลี่ยนจาก 23 มาเป็น 27 จากคำชี้แจง ท่านทั้งหลายคงเห็นว่า ระบบใหม่นี้จะเป็นผลดีของประเทศเป็นอย่างมาก แทนที่เราจะผูกติดกับดอลลาร์ตามที่เคยเป็นมา เราก็จะมีระบบที่มีความยืดหยุ่นพอสมควรที่จะอิงกับสกุลเงินที่เราค้าขายกับเขามากที่สุด ทั้งนี้ผมใคร่จะชี้แจงว่า ระยะที่แล้ว

ที่ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนของโลกก็เป็นเหตุหนึ่งให้เราจำเป็นต้องคิดในการที่จะมาเปลี่ยนระบบ อันนี้ เหตุอันหนึ่งที่สำคัญก็คือว่า ในการที่อัตราคอแลร์ได้สูงขึ้น ๆ แข็งขึ้น ๆ จนเป็นเหตุให้เงินบาทที่ไปอิงกับดอลลาร์นั้นพลอยมีค่าสูงขึ้นและแข็งขึ้นตามไปด้วย อย่างยกตัวอย่างกับเงินปอนด์สเตอร์ลิง อัตราเงินบาทแข็งขึ้นไปถึง 38% ก็หมายความว่าราคาสินค้าขาออกของเราที่ส่งไปขายในประเทศอังกฤษจะแพงขึ้นโดยประมาณ 38% เช่นเดียวกัน เทียบกับดอลลาร์ สกุลเงินของประเทศเยอรมันตะวันตกก็แข็งขึ้นไปถึง 20% ซึ่งเยอรมันตะวันตกมีความหมายเป็นพิเศษ เพราะว่าเป็นคู่ค้าที่สำคัญกับเรา การที่เงินบาทแข็งไปเทียบกับเงินดอลลาร์ถึง 20% นี้ เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในการที่จะผลักดันให้ราคาสินค้าของเราที่จะส่งไปเยอรมันแพงขึ้นเป็นอันมาก กับประเทศคู่ค้าอื่น เช่น ยองกงซึ่งเป็นผู้ค้าที่สำคัญ สกุลเงินบาทของเราแพงขึ้นถึง 27% ในระยะที่แล้มาแล้ว กับเงินเยนก็ยังไม่ค่อยขยับขึ้น เพราะเงินเยนก็ไม่มีค่าตกไปมากเมื่อเทียบกับดอลลาร์ แม้กระนั้นก็ตาม เงินบาทก็ยังแข็งขึ้น 6% โดยประมาณ โดยถัวเฉลี่ยเงินบาทจะแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลที่ผมเรียนมาประมาณ 15% อันนี้ก็ส่งผลกระทบต่อคนที่รู้กันอยู่แล้วว่า สินค้าขาออกของเราก็เกิดมีปัญหว่าส่งออกไม่ได้ตามที่ควรจะเป็น หรือถ้าเป็นภาวะของโลกที่ราคาพืชผลทางเกษตรราคาดี มันก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่เป็นระยะที่ราคาพืชผลทางเกษตรของโลกไม่ดีเท่าที่คาดคิด หรือไม่ดีขึ้น ผลกระทบทางนี้ก็ย่อมจะมีมากเป็นธรรมดา จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าเหล่านี้ก็พลอยถูกกระทบกระเทือนไปเป็นอย่างมาก หรือมองไปข้างหน้าแล้วภาวะตลาดโลกเกี่ยวกับพืชผลเกษตรก็ไม่แจ่มใสนัก ถึงเราพอจะวางใจได้ว่า แม้สินค้าของเราจะมีราคาแพงเนื่องจากเงินบาทแข็งก็จะสามารถส่งออกได้ เพราะเป็นเรื่องของเราที่ต้องนำมาคิดคำนึงถึงเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งผมเองก็รู้สึกได้ว่าผลได้เสียของประโยชน์ของเกษตรกรซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประชาชนของเราเป็นสิ่งแรกที่เรควรเอาคำนึง ขณะเดียวกัน ผมขอเรียนนิดเดียวไม่ให้ยึดถือว่า เมื่อไม่ส่งเสริมสินค้าขาออก เงินบาทแข็งเข้าไปสนับสนุนให้มีการนำเข้าเพราะว่าการนำเข้าราคาจะถูกลง อย่างของจากอังกฤษราคาจะถูกลงเมื่อเทียบในทางกลับกัน 30% จากเยอรมันก็ 20% มันก็เป็นธรรมดาที่จะเป็นเหตุให้มีการกระตุ้นให้มีการนำเข้ามากขึ้น ที่แล้มาแล้วเราก็พยายามหามาตรการต่าง ๆ ที่จะแก้ไขปัญหานี้ โดยมีการควบคุมทาง L/C บ้าง การเปิด L/C ทางด้านเครดิตบ้าง ก็เพื่อจะแก้ปัญหานี้ แต่สุดท้ายแล้ว เราได้พิจารณากันโดยละเอียดรอบคอบแล้ว ก็ไม่มีมาตรการใดที่ดีไปกว่าที่จะเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินให้เป็นระบบที่ยืดหยุ่นตามที่ได้ตัดสินใจให้ทำในครั้งนี่ เนื่องในการที่จะเปลี่ยนระบบนี้ ก็จำเป็นที่จะต้องปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนของเราให้ก้าวไปในระดับที่เราคิดว่าจะรักษาเอาไว้ได้ แต่เราก็คงไว้ฝ่ายเดียวก็ไม่พอนะครับ ต้องเอาคนอื่นเขาเชื่อมั่นด้วยว่าเราจะทำได้ไม่มีข้อกังขาอะไร จึงจำเป็นที่จะต้องลงมาถึง 27 บาท ทั้งนี้ก็เป็นเพียงจุดเริ่มต้นให้ความเชื่อมั่นแก่คนทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะแต่คนไทยของเราะ ในต่างประเทศด้วย แต่ขอให้เป็นที่เข้าใจว่า ระบบใหม่นี้เป็นระบบที่ยืดหยุ่นดังที่ผมได้เรียนแล้ว มักจะมีทั้งขึ้นทั้งลง ซึ่งถ้าหากว่าความประสงค์ของเราในการที่จะใช้มาตรการนี้แก้ไขปัญหเศรษฐกิจของเราเป็นผลตามที่เราคาดหมายไว้ ก็เชื่อว่าอัตราแลกเปลี่ยนในระบบใหม่นี้จะมีโอกาสที่เงินบาทจะแข็งขึ้นไม่ใช่น้อย ดังนั้น เมื่อสรุปแล้วผมก็อยากที่จะฝากเอาไว้ว่า อย่าเพิ่งไปคิดว่าอันนี้เป็นกันขี้ที่ลงมา ก็อาจจะเป็นกันขี้ แต่อาจจะดีกว่านี้ผมว่าในอนาคตเราก็เชื่อมั่นว่า ในมาตรการต่าง ๆ นี้จะช่วยให้อาชีพเศรษฐกิจของเราดีขึ้น และส่งผลสะท้อน

ในด้านอัตราแลกเปลี่ยน การเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนนี้ก็เป็นที่น่าทึ่งว่ามันมีทั้งดีทั้งเสีย ทั้งบวกทั้งลบ อย่างด้านบวกก็มีหลายอย่างหลายประการ บางอย่างผมก็ได้เรียนไปแล้วว่าจะเกิดประโยชน์แก่เกษตรกร ผู้ผลิตพืชผลทางเกษตร คือ จะขายได้ราคาสูงขึ้น อันนี้ก็เป็นที่เราอยากให้เกิดผลในทางดี ให้มากที่สุด คือ เป็นเจตนาที่จะให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรมากที่สุด ในการที่เลือกเอาจังหวะนี้ เดือนนี้เป็นวันที่ใช้อัตราแลกเปลี่ยนใหม่ ก็เพื่อที่จะให้เกษตรกรได้รับประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งนี้ก็เพราะว่าเป็นจังหวะที่พืชผลทางการเกษตรยังอยู่ในมือของเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ ถ้าหากเราทำเข้าไป พืชผลตกมาอยู่ในมือคนกลางแล้ว ผลประโยชน์ย่อมตกแก่คนกลาง โดยเกษตรกรจะได้รับประโยชน์ก็เป็นเพียงส่วนน้อย แต่ที่ผมเรียนนี้ก็หมายความว่าต้องมีมาตรการนะครับ ที่จะช่วยเสริมให้เกษตรกรได้รับผลเต็มที่ เต็มเม็ดเต็มหน่วย ที่ผมเรียนแล้ว สินค้าขาออกจะได้รับมูลค่าตอบแทนมากขึ้น อย่างเราลดไป 15% โดยประมาณ ก็จะเป็นผลให้สินค้าขาออกหรือผู้ส่งออกสามารถซื้อพืชผลในราคาสูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยไปตั้งราคาเป็นเงินบาทสูงขึ้นได้ การที่ตั้งเงินราคาสูงขึ้นจะส่งผลด้านเงินตราต่างประเทศ อาจจะไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยถึง 15% เพราะแน่นอนประการแรกย่อมขึ้นกับราคากลางโลก ถ้าราคากลางโลกคงที่นะ สมมติว่าอย่างนั้นนะ เราคงต้องมีการต่อรองกันพอสมควร ก็อยู่ที่ระบบการตลาดของเรา เพื่อให้ได้ผลเต็มที่ ควรจะมีมาตรการที่จะให้ระบบการตลาดของเรา โดยเฉพาะการส่งออก ไม่ให้ผู้ส่งออกไปแข่งกันตัดราคาสินค้าขาออกของเรา ซึ่งจะเป็นผลให้ประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงได้รับถึงเกษตรกรน้อยลงไป คือ ได้ไม่เท่าที่ควร

อีกประการหนึ่ง ในด้านที่เสีย ผลเสียนะครับ ก็ย่อมจะมีหลายอย่างหลายประการด้วยกัน อย่างเป็นที่น่าทึ่งที่น่าทึ่งคืออยู่แล้วว่า ราคาสินค้าขาเข้าที่นำเข้าจะสูงขึ้น อันนี้ทางการเราเองก็คำนึงถึงข้อนี้ และก็จะหาทางที่จะบรรเทาผลกระทบทางด้านนี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังได้ประกาศไปแล้วในคำชี้แจงว่า เราจะตรึงราคาน้ำมันขายปลีกเอาไว้ในระดับราคาปัจจุบันนี้ อันนี้ก็จะเป็นประเด็นสำคัญอันหนึ่งที่จะทำให้สินค้าทั่วไปไม่สูงขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยน ในเวลาเดียวกัน เพื่อช่วยประชาชนไม่ให้เดือดร้อนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เราก็คิดกันอยู่ว่าจะหาทางบรรเทาความเดือดร้อนโดยการปรับภาษีอากรของสินค้าจำเป็นบางประเภท เพื่อไม่ให้การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนนี้ส่งผลไปถึงผู้บริโภคจนเกินเหตุ สำหรับสินค้าขาเข้าที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ผมก็รู้สึกว่าจะจริงอยู่สินค้าขาเข้าของเราทางด้านอุตสาหกรรมมีการใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศไม่ใช่น้อย ก็อาจจะมีคนเข้าใจไปว่า อาจจะกระทบสินค้าขาออกประเภทอุตสาหกรรม ทำให้ราคาสินค้าของเราสูงขึ้น และนั่นก็เห็นจะเป็นจริง แต่เวลาเดียวกันก็ต้องไม่ลืมว่า ราคาสินค้าอุตสาหกรรมที่จะส่งออกไปขายได้เป็นบาทจะสูงขึ้นไปด้วย ก็หมายความว่าราคาที่จะขายก็จะสูงขึ้น ต้นทุนก็อาจจะสูงขึ้นบ้าง แต่อันนี้ก็เป็นเรื่องของทางการที่จะช่วยปรุปรอง ช่วยเหลือพอสมควรที่จะให้ส่วนต่างมันมีอยู่พอสมควรที่จะยังจูงใจให้มีการส่งออก ทั้งหมดนี้ก็ยังมีอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องหนี้สิน ซึ่งอาจจะมีคนพูดกันหรืออาจจะมีการกล่าวหาว่า ผู้ที่มีหนี้สินเป็นเงินตราต่างประเทศจะถูกกระทบกระเทือนมาก เราก็เป็นห่วงข้อนี้ เราได้สำรวจดูแล้วก็รู้สึกว่าเท่าที่เป็นมาหรือเท่าที่มีการเก็งกันว่าเงินบาทอยู่ไม่ได้เท่าที่เป็นมาในระดับราคาที่เราจะต้องมีการปรับกันแน่ ก็เป็นเหตุให้มีการปรับตัวของในภาคต่าง ๆ ของเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในด้านธนาคาร ผมรู้สึกว่า

ในการบริหารงานธนาคารที่ดีในด้านเงินตราต่างประเทศ เขาย่อมจะหาทางป้องกันการเสี่ยงอันนี้ไว้เรียบร้อยแล้ว ผมเชื่อว่าธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร นอกจากธนาคารบางธนาคารที่เผอเรอในเรื่องนี้ ก็อาจจะมิผลกระทบ แต่หากทำถูกต้องตามหลักการที่ควรเป็นแล้วละก็ ผลกระทบจะน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย นอกจากนี้ บริษัทต่าง ๆ ถ้าเป็นบริษัทใหญ่ ผมเชื่อว่าเขาคงทำทำนองที่ธนาคารทำ ก็คงไม่มีผลกระทบเท่าไร อาจจะกระทบอยู่บ้างก็พวกรายย่อยที่ไปกู้ยืมกันกับรายย่อย ๆ และระยะเวลาไม่นานนัก ซึ่งอันนี้ก็คงมีการกระทบกระทือนอย่างช่วยไม่ได้ แต่ว่าเวลาเดียวกันก็ต้องไม่ลืมว่าในการที่เขาไปกู้ยืมต่างประเทศเขาก็คงคิดระยะแล้ว ว่า ดอกเบี้ยที่กู้ยืมมากับดอกเบี้ยที่ขมไว้ในประเทศได้มันต่างกันมาก คู่การค้าการเสี่ยง ถ้าระยะหนึ่งผ่านไป ผลประโยชน์ก็เกินที่จะต้องเสี่ยงแม้จะต้องมีการเสี่ยงบ้าง ผมรู้สึกว่าการนี้ก็น่าเป็นห่วงนัก

อีกประการหนึ่ง ท่านอาจจะคิดกลับไปอีกทีว่า จะมีสถาบันการเงินบางแห่งที่ได้ประโยชน์ใหม่ทำนอง windfall profit จากกรณี เรื่องนี้เราก็ได้คำนึงถึงและมีมาตรการที่จะให้ธนาคารต่าง ๆ และสถาบันการเงินได้มีการส่งมอบผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนให้แก่ทางการเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยส่วนรวมต่อไป

มี 2-3 ประเด็นที่ใครขอทำความเข้าใจ

1. เกี่ยวกับว่าจากประสบการณ์คราวก่อน ผมออกตัวเสียก่อนว่า มีคนหรือหนังสือพิมพ์ที่ดีวิพากษ์วิจารณ์กันก็ดีว่า ผมและคุณไพจิตรปล้นสะดมราษฎร เพราะมีเงินอยู่ 100 บาท อยู่ ๆ ดี ๆ เอาไปเสีย 8% 8 บาทกว่า บอกว่านี่แหละผมไปปล้นสะดมเขา ผมอยากจะทำทำความเข้าใจในเรื่องนี้ว่า การที่เงินบาทเราเทียบค่ากับเงินต่างประเทศแล้วลดต่ำลง คือ มันเพิ่มขึ้น มิได้หมายความว่ามูลค่าของเงินบาทอันแท้จริงลดไปเพียงนั้น ผมรู้สึกว่าการที่เมืองไทยเราในการครองชีพประจำวัน เราอาศัยของนำเข้าหรือสินค้านำเข้าน้อยเต็มที ซึ่งเป็นความได้เปรียบของประชาชนชาวไทยประการหนึ่ง ที่จะเกี่ยวข้องกับค่าครองชีพอาจจะกระทบจริง แต่ว่าไม่มากนัก ข้อนี้เราก็ให้นักวิชาการของเราศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง ว่าผลจากการปรับอัตราแลกเปลี่ยนนี้จะกระทือนครชนี่ค่าครองชีพ ครรชนี่ผู้บริโภคสักเพียงใด ก็ได้รับคำตอบและรายงานว่าจะขึ้นไปจากแนวโน้มปกติตามที่ควรเป็นเพียง 3% ใน 1 ปี ซึ่งเคราะห์ดีในขณะที่ครรชนี่ค่าครองชีพอยู่ในระดับที่ต่ำเทียบกับปีกลาย และก็จะเพิ่มขึ้นน้อยเต็มที ดังนั้น ถ้าหากระยะปีหน้าจะเพิ่มสัก 2-3 ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ ก็เป็นไปเพียง 5 หรือ 6% ซึ่งดัชนีค่าครองชีพประมาณนี้เป็นดัชนีค่าครองชีพที่ไม่เรียกว่ามากนัก เมื่อเทียบกับค่าครองชีพประเทศอื่น ๆ ดังนั้น การที่หาว่าผมเป็นเหตุให้ค่าครองชีพนี้ขึ้นไปถึง 15%-17% ที่ว่ากัน และมากล่าวหาผมว่าปล้นสะดม ผมก็คงรับ แต่ว่าค่าครองชีพมันขึ้นเพียง 5% แล้วบอกว่าผมปล้นสะดมประชาชนถึง 17% ผมก็ไม่ยอมรับนะ และขอให้ท่านใช้วิจารณญาณพิจารณาด้วยดีก็แล้วกันว่า เป็นธรรมดาผมหรือไม่ในการที่มากล่าวหากันแบบนี้ทั้งหมดนี้ผมก็ได้ว่าเราได้คำนึงถึงผลดีและผลเสียทั้งหมดแล้ว และตัดสินใจว่ามีความจำเป็นอย่างไรที่ต้องทำในระยะนี้เพื่อประโยชน์ของประเทศโดยส่วนรวม เอกชนอาจจะกระทบกระทือนบ้าง บางคนได้ประโยชน์ บางคนเสียประโยชน์ แต่ว่ายึดหลักเอาไว้ว่าคนได้ประโยชน์คือเกษตรกร คนที่เสียประโยชน์ก็อาจหาทาง

บรรเทาให้เท่าที่จะทำได้ ผมรู้สึกว่าเป็นมาตรการที่ดีที่สุด แล้วเราก็เห็นว่า ที่พิจารณามาแล้วน่าจะเป็น การรอบคอบ จึงได้ตัดสินใจที่จะเอามาใช้ปฏิบัติ จึงเป็นเหตุผลที่ผมเองสามารถ convince ท่านนายกคดีย ท่านรองนายกประจวบผู้รักษาการที่ดี ให้เห็นด้วยในมาตรการที่จะนำออกใช้ ก่อนที่จะให้ท่านทั้งหลาย ชักถามปัญหาต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการที่เรามองปัญหาอันเดียวกัน ผมอยากให้เจ้าหน้าที่ คือ คุณชวลิต หรือคุณชัยวัฒน์ ก็แล้วแต่ ซีเจเนเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนไปนี้ ทางคุณบอกว่า 17.8 ทางเราบอกว่าประมาณ 14.8 หรือ 15 อันนี้อยากจะให้ชี้แจงวิธีคำนวณอันหนึ่งมันมีอย่างนี้ คราวก่อน ก็เกิดปัญหาว่าเราตกลงไปอย่างเสร็จแล้วก็มีผู้ที่แย้งขึ้นมาว่า เอ๊ะ ใอันนี้ไม่ถูก อันนี้ความจริงเป็นเรื่องของ สากลนะ และที่เราใช้อยู่ก็เป็นสากล ทาง IMF ก็ดี หรือไม่ว่าในวงการธุรกิจการเงินต่างประเทศ เขาก็ คำนวณแบบที่เราคำนวณ ดังนั้น เพื่อความเข้าใจให้ถูกต้องก่อนที่จะไปถึงชั้นซักถาม ผมอยากให้คุณชวลิต ท่านรองผู้ว่าการ เชิญครับ

คุณชวลิต เรื่องนี้ไม่ควรจะมีปัญหาอะไรทั้งสิ้นนะครับ เพราะว่าเวลาที่เราพูดถึงค่าเงินอะไรก็ตาม เราก็ หมายถึงอำนาจการซื้อ อย่างเช่นที่เราพูดถึงค่าเงินบาท เทียบกันจริง ๆ ก็ต้องไปดูกันว่า เงินบาท 1 หน่วย มีค่าเท่าไร ยกตัวอย่างเราเอาปัจจุบันนี้ เงินบาทที่เรากำหนดก่อนปรับเป็นอัตราที่เพิ่งทำไป เรากำหนดไว้ใน อัตราดอลลาร์ละ 23 บาท ดังนั้น ค่าของเงิน 1 บาท ก็คือ $1/23$ ออกมาก็คือ 4.35 เซนต์ ถ้าคำนวณไม่ผิด เราเชื่อกันแล้วหลายคนคงไม่ผิด อัตราใหม่ที่เราประกาศจะเริ่มใช้ตั้งแต่วันจันทร์เป็นต้นไป คือ ดอลลาร์ละ 27 บาท อันนี้คำนวณหลักเดียวกัน 1 บาท ก็คือ 1 ส่วน 27 ออกมาก็ 3.70 เซนต์ ถ้าถามว่าเงินบาทค่าใหม่ เป็นอย่างไรเทียบกับเงินบาทอันเก่า ลดหรือขึ้นเท่าไร ก็เอาอัตราใหม่ คือ 3.70 เซนต์ ตั้ง หาดด้วยอัตราเก่า คือ 4.35 เซนต์ ก็ออกมา 85.06 ประมาณนั้น แล้วเอา 85.06 ไปลบจาก 100 ก็ออกมา -14.8 หรือ -14.9 คร่าว ๆ ก็คือ ลด 15% นั่นเป็นการคิดว่าเงินบาทหรือเงินอะไรก็ตามที่เปลี่ยน เปลี่ยนอย่างไร คิดอย่าง ตรงไปตรงมา ไม่คิดคดโกง และเผอิญการคิดวิธีนี้เป็นการคิดที่ใช้กันทั่วไประหว่างสถาบันการเงินระหว่าง ประเทศทั้งหลาย

รมต.คลัง จากนั้นไปขอถือโอกาสให้ท่านทั้งหลาย มีข้อสงสัยประการใด ขอเชิญถาม ผมอาจจะแบ่งผู้ตอบ ออกไป ไม่ใช่ผมเองทั้งหมด ก็คงจะเห็นใจ

ผู้สื่อข่าว คราวที่แล้วก็อ้างว่าผลจากการลดค่าเงินบาทจะไปถึงเกษตรกร อยากทราบว่าผลคราวที่แล้ว เป็นอย่างไร

คุณชัยวัฒน์ ที่ยกเป็นประเด็นมาก็เข้าใจว่า คงอยากจะดูกันในรายละเอียดเป็นอย่างมาก แต่ในเวลา ที่จำกัดก็คงจะไม่สามารถพูดได้เต็มที่ แต่ว่าหลักง่าย ๆ ก็คือว่า เรากำลังนึกถึงผลจากการปรับอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งก็ทำให้รายได้ที่เราได้จากการขายสินค้าสูงขึ้น ผมจะยกตัวอย่างนะครับ อย่างเช่น เราขายข้าวไปต่าง- ประเทศเป็นข้าว 100% ราคาส่งออกคิดเป็นดอลลาร์ก็เท่ากับ 286 ดอลลาร์ต่อตัน ถ้าเป็นเงินบาทตาม อัตราแลกเปลี่ยนเดิม คือ 23 บาท ก็จะได้ 6,118 บาทต่อตัน หากว่าไม่มีการลดราคาขายเลย เราจะขายได้ 286 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน พอเราปรับค่าเงินเป็น 27 บาท รายได้เป็นเงินบาทอันนี้ก็สูงขึ้นไปเป็น 7,182

บาทต่อตัน หรือเพิ่มขึ้นทุก ๆ ตันเท่ากับ 1,064 บาท อันนี้เป็นหลักเบื้องต้นที่จะมองว่า จากการที่เราปรับค่าเงินบาทจะส่งผลมายังรายได้การส่งออกเป็นเงินบาทอย่างไร ในเมื่อผู้ส่งออกสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นมาจากการส่งออก โอกาสที่จะไปซื้อพืชผลจากเกษตรกรก็จะสูงขึ้นมาด้วย และจุดนี้ก็ก็เป็นจุดที่มีการโต้แย้งหรือมองในแง่ข้อเท็จจริง ซึ่งคุณลักษณะของพืชผลต่าง ๆ ก็จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ก็จะมี 2 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ก็คือว่า ราคาส่งออกที่เป็นดอลลาร์ในต่างประเทศจะคงที่หรือไม่ จากประสบการณ์คราวที่แล้วเราก็เห็นว่า ผู้ส่งออกบางรายก็จะไม่ได้รับราคาที่ส่งออกเป็นเงินดอลลาร์เท่าเดิม คือ จะลดลงบ้าง แต่จะไม่ลดเต็มที่เท่าอัตราแลกเปลี่ยน เพราะฉะนั้น รายได้เป็นเงินบาทก็จะเพิ่มขึ้น แต่ไม่เต็มที่ ในส่วนที่จะส่งไปถึงชาวไร่ ชาวนา ก็มีโอกาสมากขึ้นด้วย

ประเด็นที่ 2 ก็คือว่า จัดการส่งออกไปถึงชาวไร่ชาวนาจริงหรือไม่ ประเด็นนี้คือประเด็นที่ท่านรมต. คลัง ได้กล่าวไว้แล้วว่า ส่วนนี้ก็ไม่ใช่ว่าส่วนที่เกิดขึ้นอย่างทันที เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับกลไกตลาดก็ได้มีความพยายามปรับปรุงกลไกตลาดให้มีการแข่งขันกันให้มีการส่งผลจากการส่งออกจากพ่อค้าไปยังชาวไร่ชาวนามากขึ้น ซึ่งอันนี้ก็ก็เป็นของซึ่งได้เห็นกันอยู่ว่า หลายพืชผลก็มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ยกตัวอย่างอ้อยซึ่งขณะนี้ใช้ระบบแบ่งปันผลประโยชน์ 70-30 รายได้จากการขายอ้อยเป็นเงินบาทเพิ่มขึ้นเท่าไร ส่วนที่จะเป็นของชาวไร่อ้อยก็จะเป็นไปอย่างเต็มที่ พืชผลต่าง ๆ นี้ก็จะแตกต่างกันออกไป ผมก็ไม่อยากเสียเวลาท่านผู้สื่อข่าวมาก หากสนใจกับรายละเอียดปลีกย่อยก็ยินดีที่จะตอบคำถามกันภายหลัง แต่อย่างน้อยเราก็ชี้หลักว่า เราเห็นว่าจากการที่รายได้เป็นเงินบาทสูงขึ้น ก็จะส่งผลไปยังชาวไร่ชาวนาได้อย่างไร ไม่มีการยืนยันว่าจะเป็นไป 100% แต่อย่างไรก็ยังมิได้เป็นจำนวนมากที่เดียวจากประสบการณ์ที่ได้ผ่านมา ก็จะสามารถพูดคุยให้ตัวเลขกับคุณได้ที่หลัง ขอขอบคุณ

ผู้สื่อข่าว ก่อนปรับปี 2524 รู้สึกว่าชาวไร่ชาวนาจะได้ข้าวเฉลี่ยคนละ 4,000 กวา แต่พอปรับเสร็จแล้วได้ 2,700 อันนี้มันซื้ออะไรบ้าง

คุณชัยวัฒน์ ประเด็นนี้ก็อาจพิจารณาคร่าวๆ แต่ที่ผมได้เรียนไว้ว่า จุดที่เราเริ่มต้นดูกันว่า รายได้จากการขายเป็นเงินบาทเท่าไร จากจำนวนนี้จะผ่านไปยังชาวไร่ชาวนาได้เท่าไร สิ่งที่เกิดขึ้นในปีต่าง ๆ มันไม่ใช่ทุกอย่างคงที่ สิ่งที่คุณยกตัวอย่างมานั้น เป็นช่วงที่ราคาในตลาดโลกกำลังตกต่ำอย่างมาก อย่างที่เราเรียกกันนะครั้นว่า เป็นปัญหาที่เรียกว่า commodity price คือ ราคาพืชผลตกต่ำทั่วโลก ดังนั้น ราคาที่เราขายเป็นเงินดอลลาร์มันลดลงอยู่แล้วโดยที่ไม่เกี่ยวกับการปรับค่าหรือไม่ปรับค่าของเรา แต่ว่าพอแปรเป็นเงินบาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนหนึ่งเราก็ได้เงินบาทจำนวนหนึ่ง ณ อัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งในกรณีนี้มีการปรับค่าเงินบาทก็จะสูงขึ้น ดังนั้น แทนที่ผลกระทบจากราคาจากข้างนอกจะกระทบเราเต็มที่ เราก็จะชะลอผลกระทบทางด้านนี้ลงได้บ้าง กรณีที่ขยักมานั้นเป็นจริง แต่ว่าไม่ใช่เป็นผลจากการลดค่าเงิน ถ้ามองในทางกลับกัน ถ้าไม่มีการลดค่าเงิน รายได้เป็นเงินบาท จากการส่งออกหรือสำหรับชาวไร่ชาวนาจะกลับยิ่งเลวร้ายลงไปกว่านี้อีก

ผู้สื่อข่าว ตั้งแต่มีการปรับค่าเงินบาทครั้งสุดท้ายเมื่อกลางปี 1981 ค่าของเงินดอลลาร์ได้เพิ่มสูงขึ้นมาตลอดตาม
ที่ค่าเงินบาทของเราได้ระบุอย่างชัดเจน และในขณะเดียวกันราคาพืชผลก็ได้ตกต่ำลงมาก หรือไม่ก็สิ่งที่ ทรูบคือ
ราคาพืชผลทางเกษตรไม่ได้ดีขึ้นเท่าไร ทำให้จึงได้คอยเป็นระยะเวลากว่า 3 ปีถึงได้มาตัดสินใจทำครั้งนี้

ผู้ว่าการ ท่านรัฐมนตรีให้ผมชี้แจงในเรื่องนี้ครับ ผมก็ขอเรียนก่อนอื่นว่า เท่าที่พวกท่านทราบนะครับ
ผมมาเป็นผู้ว่าการไม่ถึง 2 เดือนดี แต่เรื่องนี้ผมขอเรียนจากการศึกษานะครับ ค่าของดอลลาร์ไม่ได้
พรูดขึ้นมาอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน ในตอนช่วงต้นเท่าที่ผมสังเกตนะครับ หลังจากมี devaluation
ในปี 2524 แล้วนี้ ค่าดอลลาร์ซึ่งเงินบาทของเราเองคิดนั้นก็ไม่ได้สูงขึ้นไปมากนักนะครับ มีอย่างเช่นว่า ขึ้นไป
3% บ้าง 4% บ้าง 5%—8% บ้าง แล้วก็ลดต่ำลงมาเหลือ 6% จนกระทั่งเมื่อประมาณราว ๆ เดือนมีนาคม
หรือเมษายน ก็สูงกว่าระดับในปี 2524 นั้นเพียงประมาณ 6% ไม่สูงขึ้นมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ ผมเองก็ไม่ได้
เป็นผู้ว่าตอนนั้น แต่เข้าใจว่า อดีตผู้ว่าและรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องก็เห็นว่า ค่าที่แข็งตัวขึ้นนั้นไม่มากนัก ก็ยัง
อยู่ในวิสัยที่จะใช้มาตรการทางด้านอื่นแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังเช่นที่เห็นปรากฏแล้วว่าเมื่อปลายปีที่แล้ว
นี้เอง ก็มีการหวาดผวากันขึ้นมาทั้ง ๆ ที่ค่าของเงินดอลลาร์ขณะนั้นแข็งขึ้นมาเมื่อเทียบกับระดับปี 2524
คือ 24 เป็น 100 นะครับ ช่วงนั้นจะเป็นประมาณ 107 หรือ 108 เท่านั้นเอง ไม่ใช่เป็น 114 หรือ 115 อย่าง
ในปัจจุบัน ทางทางจึงได้เลือกมาตรการในการ control L/C ในการควบคุมเครดิตบ้าง และรวมทั้งในด้าน
การปรับปรุงภาษีด้านต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุด มีการส่งเสริมการส่งออกในด้านต่าง ๆ หลายทาง ทั้งทางตรง
และทางอ้อม มีการลดภาษี ส่งเสริมภาษีชดเชย ผลก็ปรากฏว่าเราสามารถคลี่คลายไปได้ ดังนั้น ถ้าจะให้
ความเห็น เหตุที่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการในครั้งนี้ ในแง่ที่ต้องการจะเปลี่ยนระบบผมเชื่อว่าได้มีความ
พยายามและเห็นชัดถึงความจำเป็นมานานแล้ว และได้มีการคอยจ้งหะที่จะทำ และจ้งหะนี้เป็นเรื่อง
สำคัญว่าจ้งหะควรเป็นตอนใด ผมก็เผชิญเข้ามาเป็นผู้ว่าในช่วงจ้งหะเหมาะสม อาจจะเป็นฤกษ์ดีหรือ
อย่างไรไม่ทราบ เราก็นึกที่สุดก็สามารถดำเนินการได้สำเร็จในครั้งนี้ ขอบคุณครับ

ผู้สื่อข่าว ที่ว่าจะให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์ลอยตัวทุกวัน อยากทราบว่าลอยตัวทุกวัน หรือ
ลอยตัวเป็นครั้งคราว

ผู้สื่อข่าว ขออนุญาตเสริมคำถามเดียวกันนี้สักนิดนะครับว่า ในขณะที่มีประกาศออกมาในทำนองที่ว่า
กองทุน EEF จะมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเป็นดอลลาร์เป็นครั้งเป็นคราว ในแง่ปฏิบัติจ้ง
ประเด็นเดียวกันว่าจะทำบ่อยแค่ไหน ใครเป็นคนทำ กำหนดอย่างไร และขณะเดียวกันการกำหนดอัตรา
แลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับสกุลอื่น ๆ จะทำอย่างไร

คุณชวลิต กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่เราประกาศใช้เป็นระบบที่เราจะโยงกับตัว basket of currencies
คือกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ก็หมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทจะถูก
กำหนดโดยพิจารณาจากค่าหรืออัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลต่าง ๆ ที่เรารวมอยู่ในตัว basket อันนั้น
แต่เราได้เขียนได้อธิบายไปแล้วในคำชี้แจงว่า ในการที่เอาค่าเงินบาทโยงกับตัว basket of currencies
ไม่ใช่เป็นปัจจัยเดียว เราจะคำนึงถึงเรื่องของตลาดเงินตราต่างประเทศในประเทศ พุคศัพท์วิชาการนิดหน่อย

ก็หมายความว่า พิจารณาถึง demand – supply ของเงินตราต่างประเทศในแต่ละวันด้วย นอกจากนั้น ถ้าพิจารณาถึงฐานะการค้าและการชำระเงินของประเทศในแต่ละขณะด้วย เพราะฉะนั้นก็หมายความว่า ในการติดตามค่าของเงินบาทที่คำนวณเป็นดัชนีขึ้นมาตาม basket นี้ ตัวเลขที่เราได้จะไม่ follow ไม่ตาม ไม่ใช่อย่างอัตโนมัติเสมอไป แต่จะนำปัจจัยอื่นมาพิจารณาด้วย อย่างไรก็ตาม ก็ตัดเรื่องปัจจัยอื่นทิ้ง อันนี้ ก็จะยืนยันได้แน่ครึ่ว่าเป็นเจตนาของทางการที่จะให้ค่าของเงินบาทมีความยืดหยุ่นกว่าเดิมแน่นอน เพราะ ถ้าไม่ทำอย่างนั้น ในที่สุดในทางปฏิบัติจะกลับไปแบบเดิม และต้องมีการลดค่าหรือขึ้นค่าไปอีก นี่เป็นสิ่งที่เราอยากจะหลีกเลี่ยงและไม่ต้องการจะทำ ดังนั้น ค่าเงินบาทจะขึ้นไปตามภาวะที่ควรจะเป็น โดยเอาเรื่องของ basket เป็น guidance ปัญหาว่าจะปฏิบัติอย่างไร คอบได้อย่างนี้ครึบว่า อันแรกทีเดียวกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพของเงินตรา มีหน้าที่แทรกแซงตลาดของเงินตรา ก็จะประกาศอัตราแลกเปลี่ยนเป็นอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อและขายของทุนรักษาระดับที่ทำกับธนาคารพาณิชย์เป็นประจำ เช่นที่ทำอยู่ปัจจุบัน คือ ทุก 9.00 น. และ 12.00 น. และประกาศทางวิทยุทุกแห่ง แต่ข้อแตกต่างมีอยู่อย่างนี้ครึบว่า แทนที่อัตราแลกเปลี่ยนที่เราประกาศจะขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนเดิม คือ 23 บาท ทุกวัน ๆ เหมือนกันไป คือไปนี้ก็จะบอกได้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม จะเปลี่ยนแปลงบ่อยแค่ไหน จะเปลี่ยนแปลงมากแค่ไหน ขึ้นอยู่กับหลายอย่างที่อธิบายไปแล้ว ขึ้นกับ basket หรือสูตรที่เราคำนวณขึ้นอยู่กับ demand – supply ของตลาดเงินตราต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับฐานะการเงิน ข้อสำคัญอีกอันหนึ่งที่คุณไพศาลถามมา ถ้าจำไม่ผิด คือว่าแล้วอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลอื่น นอกจากดอลลาร์สหรัฐจะเป็นอย่างไร อันนี้คำตอบก็น่าจะเป็นว่า จะปฏิบัติอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ คือ อยู่ที่ cross-rate ระหว่างเงินตราสกุลอื่นกับดอลลาร์จะเป็นอย่างไร และมาคำนวณไขว้กับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ที่เรากำหนดขึ้นแต่ละวัน ไม่มีปัญหาอะไร ผมอยากจะเพิ่มเติมนิดหน่อยว่า ในทางปฏิบัตินั้น เมื่อทุนรักษาระดับประกาศอัตรากลางในวันจันทร์ที่ 5 พฤศจิกายน ในอัตรา 27 บาท ตามที่ค่าซึ่งแรงที่เราได้ออกไปแล้ว ในระยะแรกเราจะใช้วิธีหรือหลักเกณฑ์ที่เราเคยใช้ไปแล้วในเรื่องการซื้อและขายของทุน คือ จะให้มันมีส่วนต่างกัน 4 สตางค์ เช่น วันจันทร์เราประกาศว่าอัตรากลางเท่ากับ 27 บาท ก็หมายความว่าทุนจะเป็นผู้ซื้อจากธนาคารพาณิชย์ในอัตรา 26.98 บาท แล้วจะขายให้ธนาคารพาณิชย์ในอัตรา 27.02 บาท แต่นี้เป็นเฉพาะวันจันทร์ วันต่อไปอัตราแลกเปลี่ยนได้ เช่น อาจจะเป็น 26.80, 26.90 ก็อาจเป็นได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้ง 3 ประการที่ผมได้กล่าวมาแล้ว เข้าใจว่าพอจะตอบคำถามที่ได้ถามมาแล้ว

ผู้สื่อข่าว กำหนดไว้ในใจบ้างหรือเปล่าว่า ช่วงการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันขึ้นลงสักกี่เปอร์เซ็นต์เพื่อป้องกันการเก็งกำไรขนานหนักในตลาดเงิน

คุณชวลิต ทางทุนรักษาระดับมีการประชุมกรรมการทุน และมีการกำหนดกติกาไว้แล้วว่า การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์แค่ไหน ผู้จัดการทุนทำได้แค่ไหนจะต้องเสนออนุกรรมการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยท่านรัฐมนตรีคลัง ผู้ว่าการธนาคารชาติ และผู้จัดการทุนรักษาระดับ และถ้าใหญ่ไปกว่านั้นก็เป็นเรื่องของกรรมการทุน แต่จะมีอยู่ในใจว่า limit จะเป็นเท่าไร limit อะไรที่ผมว่า เราเองในขณะนี้ไม่มี limit ในเรื่องนี้ แต่ว่าทั้งหมดมีหลักอันหนึ่งที่อยู่จะแน่น เผอิญลืมไปไม่ได้แน่น คือ ทั้งหมด

ที่เราใช้ในเรื่อง basket มานี้ เจตนาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือว่า ต้องการให้เงินบาทมีเสถียรภาพในความหมายที่แท้จริง เสถียรภาพที่แท้จริงหมายถึงเสถียรภาพของเงินบาทซึ่งไม่เทียบกับเงินสกุลใด 1 สกุล โดยเฉพาะ แต่หมายถึงเสถียรภาพที่เทียบกับเงินทุก ๆ สกุลที่เรารวมอยู่ใน basket แปลเป็นคำตอบแบบคำนวณก็หมายความว่า ถ้าเราสร้างดัชนีขึ้นมาตั้งแต่วันจันทร์ 100 เราก็ต้องพยายามรักษาค่าของเงินบาทไว้กับเงินสกุลอื่นให้มันอยู่ที่ 100 ตลอดไป ถ้าไม่มีปัจจัยอื่นของภาวะเงินตราต่างประเทศที่มันผันผวนเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้น อันนี้เป็นเสถียรภาพที่แท้จริง เสถียรภาพที่โยงเงินหลายสกุล

ผู้สื่อข่าว กรณีอย่างนี้ รัฐบาลมีนโยบายแทรกแซงระบบการเงินหากมีการเปลี่ยนแปลง

คุณชวลิต การซื้อขายของทุนก็คือ การแทรกแซงในตลาดอยู่แล้ว และวิธีที่เราแทรกแซงก็เป็นวิธีที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วไปทำกัน คือ แทรกแซงโดยใช้เงินดอลลาร์สหรัฐซึ่งเป็นเงินสกุลที่สำคัญที่สุดในการซื้อขาย คือ ทำการแทรกแซงอยู่แล้ว

ผู้สื่อข่าว ลักษณะที่ปล่อยลอยตัวอย่างนี้มีลักษณะที่เราต้องการเปิดเสรีที่จะให้ค่าเงินบาทขึ้นหรือลงถ้าเกิดกรณีผิดปกติ เราต้องมีการแทรกแซง อย่างกรณีธนาคารกลางของเยอรมัน ที่ทำให้ค่าของเงินดอลลาร์ลดลง

คุณชวลิต ระบบที่เราใช้เห็นจะต้องผูกกันอีกทีนะครับ คือ ไม่ใช่มันลอยตัวโดยเสรี ระบบการลอยตัวโดยเสรีไม่มีใครใช้ มันมีการแทรกแซงอยู่ตลอด จะมากบ้างน้อยบ้าง อย่างของเราเองคงจะใช้ได้ไปสักกระยะหนึ่ง เราเองเจตนาที่สำคัญ คือ การรักษาเสถียรภาพของเงินบาท ในความหมายที่ได้อธิบายไปแล้วเกี่ยวกับเงินสกุลต่าง ๆ ไม่ใช่เฉพาะดอลลาร์ มาร์ค หรือเยน แต่เทียบกับดอลลาร์ + มาร์ค + เยน + ชองกงดอลลาร์ + ด้วยอะไรต่ออะไรอีกปาดะที่เราซ่อนไว้ในตะกร้า

ผู้สื่อข่าว จะมีทางใหม่ว่าลอยไปลอยมาเงินบาทจะกลายเป็น 30 ดอลลาร์

รมต. คลัง ผมขอยืนยันเลยว่า ความจริงแม้แต่นี้ก็ตาม วัตถุประสงค์อันสำคัญของเราแม้เปลี่ยนระบบมาแล้วก็ยังเหมือนเดิมทุกอย่าง คือว่าพยายามที่จะให้เงินบาทมีเสถียรภาพ เดิมกับดอลลาร์ก็มีการแทรกแซงพอสมควร ทุนรักษาระดับก็ซื้อขายในอัตราใกล้เคียงกับ 23 บาท เพื่อให้อัตรา 23 นั้นมัน function จริง ๆ และให้เงินบาทมีเสถียรภาพกับดอลลาร์ ถ้าเปรียบเป็นไม้วัด เราไม่วัดกับดอลลาร์แล้วเราวัดกับ basket นี้ แต่ว่าเรื่องต่าง ๆ ก็ยังคงวัตถุประสงค์เดิมว่า จะคงให้มีเสถียรภาพกับเงินสกุลต่าง ๆ ใน basket พูดยังเสถียรภาพก็หมายความว่าพยายามป้องกันการขึ้นลงอย่างฮวบฮาบของอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งอาจจะกระทบภาวะเศรษฐกิจและกิจการต่าง ๆ จนเกินเหตุ

ผู้สื่อข่าว ผลกระทบต่อการชำระหนี้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเป็นอย่างไร

ผู้ว่าการ ก่อนตอบคำถามผมก็อยากจะเสริมการตอบคำถามของรัฐมนตรีคลังสักนิด คือ ตามระบบใหม่นะครับ ใน basket คำนี้ถึงสกุลเงินที่เกี่ยวข้องกับเรา คือ ประเทศไทยค้าขาย ในการปรับระบบใหม่เพื่อให้มีเสถียรภาพต่อหลายสกุลนั้นหมายถึงว่า อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลที่เกี่ยวข้องนั้น

ก็จะสอดคล้องกับสภาวะ สภาวะทางด้านเศรษฐกิจไทยเฉพาะการค้าระหว่างไทยกับประเทศนั้น ยกตัวอย่างว่า ถ้าเกี่ยวกับประเทศ X เราขาดดุลการค้ากับเขามาก ผลจากระบบใหม่ แทนที่เราจะขาดดุลมาก แต่ถ้าค่าของดอลลาร์สูงขึ้น เราสูงขึ้นทำให้เงินเราแข็งกว่าของเขาทั้ง ๆ ที่มันควรจะอ่อนตัว เพื่อที่ว่าถ้าเราขาดดุลแล้วควรมีทางปรับว่าให้คนของเราซื้อของจากประเทศนั้นน้อย แต่ให้พยายามขายออกไปให้มาก อัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมขึ้น คือ หมายความว่าในกรณีเช่นนั้นอัตราแลกเปลี่ยนจะทำให้ของของเราที่จะขายไปสู่ประเทศนั้นถูกลงในสายตาของเขา แต่คนของเราที่จะซื้อของจากประเทศนั้นจะรู้สึกแพงขึ้น ซึ่งโดยกลไกนี้จะทำให้เรามีอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม เหมาะสมที่ทำให้ดุลการค้าตลอดจนการผลิตในประเทศและดุลการชำระเงิน เป็นไปที่จะช่วยในการเจริญเติบโตของสังคมทำให้คนของเรามีรายได้ดีขึ้น นั่นคือเป้าหมายครับ ไม่ใช่จะไปติดอยู่ที่หนึ่งที่ใดอีก

ผู้สื่อข่าว จะทำได้แค่ไหน เมื่อค่าเงินบาทไม่สามารถเทียบกับค่าเงินมาร์คหรือเงินเยนโดยตรงได้ ต้องทำผ่านเงินดอลลาร์อยู่ดี

ผู้ว่าการ ถ้าเป็นอย่างคุณว่าได้ก็ดี ขอให้คำนึงถึงว่า เงินบาทไม่ใช่ international currency อย่างเงินมาร์คเขาก็ใหญ่โตพอสมควร ความสัมพันธ์ระหว่างมาร์คกับดอลลาร์จึงมีผล ดังนั้น ถ้าเอาเงินบาทไปทำอย่างนั้นด้วยเงินบาทของเราใน international transaction มันไม่ได้ใช้เลย ถ้าทำเช่นนั้นคงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมากกว่า เราถึงคว่ำดีที่สุดที่จะอิง cross-rate เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด

ผู้สื่อข่าว ขอคำถามเกี่ยวกับภาระหนี้สิน

คุณเอกกมล ผมขออธิบายวิธีปฏิบัติ ผมคงไม่สามารถที่จะบอกได้ว่า แต่ละรัฐวิสาหกิจขาดทุนมากน้อยเพียงใดเปิดเผยไม่ได้ เอกชนใจจะมีกำไรหรือขาดทุนเท่าใด แต่ผมขออธิบายคำว่าขาดทุนก่อนนะครับ คำว่าขาดทุนนี้เราชอบใช้กันว่า ถ้าผมมีหนี้ 10 ล้านแล้ว คราวนี้ผมจะแยเลยปีนี้ ผมจะขาดทุนถึง 40 ล้านบาท อันนั้นไม่ใช่ข้อปฏิบัติของทางธุรกิจ หรือวิธีการปฏิบัติทางบัญชี มันขึ้นอยู่กับว่า แต่ละปีนั้น แต่ละปีหน้า หรือปีนี้ คุณจะต้องชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศเท่าใด คือ ชำระเงินต้นบางส่วนและชำระดอกเบี้ย เพราะฉะนั้น คุณจะเอาตัวเลขที่มีหนี้ทั้งหมดมาแล้วบอกว่าขาดทุนทั้งหมดนั้นเท่าไร ไม่ได้ เพราะเราไม่ทราบว่าคุณขาดนั้นเป็นอย่างไร ไม่ว่าบริษัทเอกชนหรือรัฐบาลก็ไม่ทราบว่าขาดทุนเท่าไรเมื่อถึงเวลานั้น อันนี้อยากชี้แจงให้ทราบ

อีกประการหนึ่งที่สำคัญให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน เมื่อพูดถึงคำว่าขาดทุนจะต้องให้แน่ใจว่าเรากำลังพูดถึงขาดทุนอะไร ไม่ใช่ว่าดูตัวเลขเงินตราต่างประเทศแล้วบอกว่าผมขาดทุนทั้งที่เงินจำนวนที่เป็นหนี้สินนั้น เป็นหนี้ระยะเวลานานเหลือเกินที่จะชำระ อัตราดอกเบี้ยก็ต่ำมาก เพราะฉะนั้น การขาดทุนนั้นมันอาจจะ compensate ได้ด้วยอัตราดอกเบี้ยของต่างประเทศซึ่งต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศอย่างมาก

ผู้สื่อข่าว ในช่วงหลายปีก่อนนี้ รัฐบาลได้เคยคำนึงว่าจะนำ basket มาใช้ในระบบนี้ แต่ปรากฏว่าในทาง

ปฏิบัติแล้วใช้ไม่ได้ ไม่ทราบว่าเป็นครั้งนี้ที่นำมาใช้ อุปสรรคที่เกิดขึ้นจะมีมาตรการอื่น ๆ มาเสริมอีกหรือไม่

คุณชวลิต ในเรื่องปฏิบัตินี้ จริง ๆ มันเป็นอย่างนี้ครับว่า ตอนแรกทีเดียวที่เราพูดว่าเลิกค่าเสมอภาคของเงินบาทก็หลายปีมาแล้ว แล้วก็บอกว่าเราจะปล่อยให้เงินบาทเคลื่อนไหวขึ้นลงตามค่าของ basket และเราเองก็ได้ทำ หลายท่านในที่นี้คงจะจำได้ เพราะเราเริ่มด้วยการมี daily fixing ทำกันที่สุรวงศ์ เซิงูเบ็งค์ พาณิชย์ทุกเบ็งค์มาคูลกันเลข ลักษณะคล้าย ๆ ประมูลว่าแต่ละวันมีใครอยากจะทำซื้อดอลลาร์จากทุนเท่าไร ขายเงินดอลลาร์จากทุนเท่าไร ในราคาอย่างไร และทางการเองจะเอาจำนวนซื้อขาย รวมทั้งราคามาพิจารณา แต่ไม่จำเป็นต้องให้จำนวนซื้อขายสมดุลกันเสมอไป เพราะเราก็คิดว่าในแต่ละวันในแต่ละวันในแต่ละวันที่เหมาะสมเป็นอย่างไร อย่งไรก็ตาม เราก็ได้ทดลองใช้ daily fixing อยู่ ผมเข้าใจว่าเวลาทั้งหมด เอกกมล คงจำได้มั้งว่าเป็นเวลาร่วม 3 ปี การเคลื่อนไหวโดยเฉพาะในระยะแรกมีการเคลื่อนไหวมากพอสมควร ผมจำได้ดี เพราะว่าเป็นคนไปนั่งทำ มีเพิ่ม 5 สตางค์ 7 สตางค์ ก็มี ในระยะหลังก็ซ้กจะน้อยลง หลังจากนั้นเมื่อเราปรับค่าเงินบาทเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2524 เผอิญทุกท่านก็คงจะรู้ว่าเราประกาศยกเลิกระบบ fixing เหตุผลที่เราเลิกที่เราได้แสดงไปถ้าจำไม่ผิด ก็เพราะว่าวัตถุประสงค์ของเราที่แสดงไปตอนแรกเพื่อให้คนชินกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่เคลื่อนไหว และทำให้ธนาคารพาณิชย์พยายามที่จะสร้างคนขึ้นมาที่เรียกว่าเป็นมืออาชีพในเรื่องของเงินตราต่างประเทศ ทั้งหมดมันได้ผลบรรลุสมความประสงค์แล้ว แต่มีอีกเหตุผลหนึ่งที่เราไม่ได้บอก ก็เลยถือโอกาสบอกในนี้ พูดกันอย่างเปิดเผยก็คือว่าในระบบ daily fixing ที่เราทำมีข้อเสียอยู่อันหนึ่ง ข้อเสียที่สำคัญก็คือเป็นการบอกให้ธนาคารพาณิชย์เห็นถนัดว่าทางการเข้าไปแทรกแซงในแต่ละวันเท่าไร ถ้าเป็นการเล่นเกมโป๊กเกอร์กัน คือ แบนไฟให้เขาคุมทั้ง 5 ใบ เพราะฉะนั้นเราก็เห็นว่านี่เป็นข้อเสียที่สำคัญ เราก็เลยเลิก และเมื่อเลิก daily fixing และมี legality บางอย่างก็เลยยื่นอัตรานั้นมาเรื่อย แต่ว่าในขณะที่มันยังดูอีกทีและรู้สึกว่าเป็นสถานการณ์อย่างนี้ ซึ่งปรากฏว่าเงินตราบางอย่างมีการผันผวนขึ้นลงมากในแต่ละวัน อย่างเช่นเงินวันนี่บางทีขึ้น 1 หรือ 2% และหากเป็นอย่างนี้เรื่อยไป และหากเรายังยึดค่าเงินบาทไปผูกกับเงินอะไรตายตัว มันไปสร้างอุปสรรคมากเหลือเกิน และที่สำคัญ คือไปกระทบกระเทือน exporter กระทบกระเทือนถึงผู้ผลิตได้มาก เราจึงเห็นว่ามันจำเป็นจริง ๆ ที่จะเลิกระบบนี้ และไปใช้ระบบที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

ผู้สื่อข่าว ที่นี้เราก้หันมาพูดกันเรื่องปากท้องของเรากันมั้งว่า เมื่อมีการปรับค่าเงินบาทแล้ว พ่อค้าเขาจะต้องซื้อสินค้าในอัตราที่สูงขึ้น แล้วที่นี้ท่านบอกว่าจะให้ผลกระทบมาถึงประชาชนน้อยมาก ผมคิดว่าปัญหาเรื่องราคาสินค้าที่เราจะไปคุมนี้ คงจะทำได้ด้วยความลำบาก เพราะราคาสินค้าที่กระทรวงพาณิชย์ทำการควบคุมอยู่นี้ก็มีอยู่ไม่กี่ชนิด โดยเฉพาะสินค้าบริโภคอุปโภค เข้าใจว่าจะต้องขึ้นราคาแน่นอน ราว ๆ กลางเดือนนี้ เพราะว่าปัญหาดังกล่าวเป็นประสบการณ์อยู่ตลอดเวลาว่า ถ้าเมื่อมีการปรับค่าของเงินเมื่อไรมันต้องมีผลกระทบต่อประชาชนแน่นอน ท่านจะรับรองได้ไหมว่าเมื่อปรับค่าเงินแล้ว ราคาสินค้าจะยังคงอยู่ในราคานี้

รมต. คลัง รู้สึกเรียกร้องกับผมมากเหลือเกินที่จะรับรองว่าจะไม่ให้ขึ้น ให้อยู่ในระดับนี้ตลอดไปคงยาก แม้ไม่มีมาตรการนี้ ผมก็รับรองไม่ได้ ผมเชื่อว่าในท้องถิ่นคงไม่มีใครรับรองได้ อีกประการ ผมก็ได้เรียนแล้วในที่นี้ว่าเราก้ได้พยายามดูแล้วว่า เศรษฐกิจที่เมืองไทยใช้สินค้าจากต่างประเทศในการครองชีพประจำวัน

น้อย อันนี้ก็เป็นที่คาดหมายของพลเมืองเรา นี่คงคาดคิดไว้แล้วว่า คงขึ้นเพราะมาตรการนี้โดยเฉลี่ยแล้ว 3% เวลาเดียวกัน ผมก็รู้สึกว่าจะมีคนดูด้วยว่าจะมีผู้ช่วยโอกาส และในมาตรการนี้ผมก็จะขอให้กระทรวงพาณิชย์ช่วยดูแล้ว การควบคุมราคางบไม่ถึงขั้นจำเป็นนัก แต่อาจมีประกาศให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่าจะมีคนช่วยโอกาสขึ้นราคาสินค้า ดังนั้นหากเราใจเย็นรอสักหน่อย แทนที่จะซื้อทันที ก็รอไปสักหน่อย ผมเชื่อว่า supply สินค้าในเมืองไทยเดี๋ยวนี้เยอะแยะเหลือเกินกลับอยู่ในภาวะที่ขายไม่ค่อยออกด้วยซ้ำไป เมื่อมีการแข่งขันกันเช่นนี้ เหตุที่จะดันให้ราคาสูงขึ้นคงเป็นส่วนน้อย และถ้าเราคอยจังหวะใจเย็นสักหน่อย อย่าเพิ่งไปรีบซื้อรีบหา ก็เชื่อว่าคงไม่ขึ้นหรือขึ้นน้อยมาก นี่ผมก็ขอเรียนว่า เราก็เป็นห่วงอยู่เหมือนกัน ก็คงจะให้กระทรวงพาณิชย์ได้ปรามผู้ค้าผู้ขายไว้บ้าง ว่าสินค้าที่ได้ซื้อไว้ก่อนนี้ความจริงก็ไม่มีเหตุที่จะต้องขึ้น และน้ำมันที่ผมเรียนเมื่อกี้ว่าสำคัญที่สุด เราครึ่งไว้แล้ว ข้ออ้างที่บอกว่าจะต้องขึ้นรู้สึกว่าจะน้อย นี่ก็เป็นข้อที่เราคำนึงเหมือนกัน

ผู้สื่อข่าว ผมขอเสริมประเด็นเมื่อกี้ คือ มีอยู่จริง ๆ แล้วการลดค่าเงินบาทแต่ละครั้ง รัฐบาลจะรับประกันได้ว่าราคาสินค้าส่งออกจะดีขึ้น และถึงแม้ราคาส่งออกจะดีขึ้น แต่หลักประกันจริง ๆ แล้วราคาขายของเกษตรกรจะไม่ได้ขึ้น ระหว่างพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกร การลดค่าเงินบาทนี้ค่าครองชีพมันจะสูงขึ้นอยู่แล้ว เกษตรกรขายได้ก็ไม่สูงขึ้น หลักประกันตัวกลางระหว่างพ่อค้ากับเกษตรกรที่จะเสริมให้รายได้ของเกษตรกรสูงขึ้นหรือว่าค่าครองชีพสูงขึ้น ไม่ทราบว่าการมีมาตรการอะไรที่จะชดเชยช่องว่างตรงนี้นบ้าง

รมต. คลัง ก็เป็นคำถามที่ดี และความจริงก็อยู่ในประเด็นที่ผมเรียนแล้วว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอยากให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่กับเกษตรกรอย่างมากที่สุด มาตรการในเรื่องนี้คงมีหลายอย่างหลายประการด้วยกัน เช่นที่ผมเรียนเมื่อกี้ว่า จังหวะที่มีมาตรการนี้ออกมาก็ได้คำนึงถึงข้อนี้ ว่าอยากให้มันเป็นระยะที่สินค้าพืชไร่ต่าง ๆ ยังไม่ผ่านมือของเกษตรกรออกมา อันนี้ก็เป็นความช่วยเหลือทางหนึ่งว่า เมื่อเกษตรกรขายสินค้าก็จะได้ราคาที่ดีแน่นอนก็ต้องอาศัยกระทรวงเกษตร กระทรวงพาณิชย์ ที่จะช่วยดำเนินการต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าว คือ ให้เกษตรกรได้รับประโยชน์มากที่สุด จริงอยู่มันก็มีปัญหาหลายอย่างหลายประการ ซึ่งอันนี้ผมก็รับว่าเป็นข้อเสียอันหนึ่งและก็พยายามให้มันน้อยที่สุด สิ่งที่เป็นประโยชน์ก็อยากให้มันมากที่สุด อันนี้เป็นสิ่งที่เราพยายามทำอย่างเต็มที่ไม่มีภาระเลย

ผู้สื่อข่าว การลดค่าเงินบาทนี้จะทำให้เรา export ได้มากขึ้น อยากทราบว่าเมื่อถึงปลายปีนี้ เราจะ export ได้เท่าไร ขอให้คาดการณ์เป็นตัวเลข

ผู้สื่อข่าว ขอเสริมคำถามเดียวกันครับว่า ท่าน รมต. ได้พูดย้ำ 2 ครั้งแล้วว่า ระดับราคาจะเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าภาวะปกติปีละ 3% สำหรับผลประโยชน์ที่จะมีต่อการเพิ่มการส่งออกและการลดการนำเข้า ไม่ทราบว่ามีการคำนวณตัวเลขไว้มากน้อยอย่างไร คงไม่ถามเฉพาะในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปีนี้ คงจะมองในปีต่อไปด้วย

รมต. คลัง คำถามแรกคงตอบยากสักหน่อย เพราะระยะเวลามันสั้น แต่คำถามหลังคิดว่าคงตอบได้ เพราะมีการประมาณการเอาไว้ เชิญคุณชัยวัฒน์ครับ

คุณชัชวาทน์ ก่อนจะพูดถึงประมาณการก็ต้องทำความเข้าใจก่อนนะครับว่า ให้ตัวเลขไปแล้ว จะเป็นจุดยึดถือ และก็มามองคุณกันเมื่อคอนสตันปีหรือสิ้นปีหน้าและบอกว่าไม่เป็นไปตามนี้ ก็คงเป็นไปไม่ได้ เพราะว่าสิ่งที่เราสามารถประมาณการได้ตามความรู้ความสามารถของนักเศรษฐศาสตร์ก็คือว่า เราต้องตั้งข้อสมมุติ ก่อนว่าอย่างอื่นเป็นไปตามปกติ และคำนวณว่าผลเฉพาะส่วนที่เกิดจากการปรับอัตราแลกเปลี่ยนแปลงจากประมาณการอันนั้นเท่าไร ในสิ่งที่เราไม่สามารถควบคุมได้เลยก็คือว่า สิ่งที่เป็นปกติจะเป็นไปตามนั้นหรือไม่ เพราะฉะนั้น ตัวสุดท้ายออกมากอาจจะเป็นเพราะว่าส่วนที่เป็นผลจากค่าเงินบาทเป็นไปตามที่เราคำนวณไว้ แต่ปัจจัยอื่นไม่เอื้ออำนวยให้เกิดขึ้น

ในกรณีที่มีการปรับค่า ค่ามาอยู่ที่ 27 บาทนี้ ในช่วง 1 ปี ในแง่ของทางด้านดุลการค้า เชื่อว่า จะทำให้ดีขึ้นกว่าแนวโน้มปกติ ประมาณ 12,000 ล้านบาท ในแง่ของผลประโยชน์ที่จะได้ออกมาอีกส่วนหนึ่งก็คือ ทางด้านบริการโดยเฉพาะผลประโยชน์ที่จะได้จากการท่องเที่ยว คงจะกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น การใช้จ่ายเป็นเงินบาทก็คงสูงขึ้น เพราะฉะนั้น ส่วนของบริการคงยกขึ้นมาส่วนหนึ่ง ประมาณ 12,000 ที่ผมพูดถึง หากของด้านบริการมารวมด้วย ก็จะประมาณ 12,000-15,000 ล้านบาท

รมต. คลัง บัดนี้เราพูดจากันมาก็ชั่วโมงหนึ่งแล้ว รู้สึกว่าน่าจะเป็นเวลาที่สมควร ปัญหาที่ได้ถามก็รู้สึกจะครอบคลุมเรื่องสำคัญ ๆ เกือบหมดแล้ว ใครจะขอยุติการสัมภาษณ์เป็นแก่นี่

ผู้สื่อข่าว ขอคำถามเดียวนะครับ เมื่อคืนนี้จู่ ๆ ก็ประกาศออกมาว่าจะช่วยเหลือเกษตรกร ทุกครั้งที่ลดค่าเงินบาทจะประกันก็ประกันไม่ได้ ทำไมรัฐบาลอ้างเกษตรกรทุกครั้ง แม้ราคาพืชผลตลาดโลกตกราคาไม่สามารถประกันได้เลยแม้จะลดค่าเงินบาทแล้ว เมื่อประกาศเช่นนี้ ไม่ทราบว่ามีมาตรการอื่น ๆ แก้อไขนอกจากการลดค่าเงินบาท

รมต. คลัง จะพยายามตอบเท่าที่ทำได้นะ ไม่ทราบว่าจะทำให้คุณเข้าใจชัดเจนมากน้อยแค่ไหน เกษตรกรเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศเรา ซึ่งเราก็ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ในส่วนได้เสียของประชาชนกลุ่มนี้ที่คุณว่าการปรับค่าเงินบาทใหม่นี้ ผมขอเรียนว่าไม่ใช่ magic wand นะ ที่คุณขอมาว่าจะแก้ปัญหาด่าง ๆ ได้หมด ปัญหารากฐานของประเด็น commodity ต่าง ๆ มีอยู่ อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเพียงส่วนน้อยที่จะเข้าไปปรับเข้าไปแก้ไขไปเสริม ไม่ใช่ว่าราคาขาลดลงไป 30% จะให้เราลดค่าไป 30-40% เพื่อไปแก้อันนี้คงไม่ได้ราคาของขางเองในตลาดโลกก็เกี่ยวกับ factor หลายอย่างหลายประการ ซึ่งต้องไปแก้เฉพาะเรื่องเฉพาะสินค้านั้น commodity นั้นผมเชื่อว่ามีส่วนันระหว่างประเทศที่ดี อะไรก็ดี ในทางขางก็ดี ดีบุกก็ดี ซึ่งเป็นผู้ดูแลเรื่องนี้อยู่ ไม่ใช่ว่าจะเป็นสิ่งที่เนรมิตหรือแก้ปัญหาดได้ทุกประการ ก็คงเป็นที่เข้าใจนะ ขอปิดประชุมเลยนะครับ

คำชี้แจง

เรื่อง ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค่าเงินบาทเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 และกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกคำชี้แจงถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงดังกล่าวในวันเดียวกันนั้น โดยที่ขณะนี้ปรากฏว่ายังมีผู้ไม่เข้าใจระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่อยู่บ้าง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงขอชี้แจงเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ตามระบบแลกเปลี่ยนเงินตราที่เคยใช้มาก่อนวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 ค่าเงินบาทในทางปฏิบัติผูกโยงไว้กับค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มาเกือบตลอด เป็นเหตุให้ค่าเงินบาทต้องเปลี่ยนแปลงตามค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ตลอดเวลา ซึ่งแม้จะเป็นประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนในประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ในระยะหลัง ๆ นี้ กลับเป็นผลเสียอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะด้านการส่งสินค้าออก ราคาพืชผลในประเทศและรายได้ของเกษตรกร ทั้งนี้ เป็นเพราะในระยะหลัง ๆ นี้ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มีค่าสูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิง มาร์กเยอรมนี หรือเยน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่ โดยเลิกผูกเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ.

2. เมื่อเลิกผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ. แล้ว ทางกรมมีทางเลือกที่จะดำเนินการเกี่ยวกับค่าเงินบาทได้ 2 วิธี กล่าวคือ

ทางเลือกที่ 1 ปล่อยเงินบาทให้มีค่าลอยตัวอย่างเสรี โดยทางการไม่เข้าแทรกแซงเพื่อรักษาค่าเงินบาทแต่อย่างใด

ทางเลือกที่ 2 ดูแลให้เงินบาทมีเสถียรภาพพอสมควรเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย

ระหว่างทางเลือกทั้ง 2 ทางที่กล่าวข้างต้น ทางเลือกที่ 1 มีข้อเสียต่าง ๆ มาก เพราะในทางปฏิบัติ การดำเนินการตามทางเลือกนี้จะมีผลให้ค่าเงินบาทแต่ละวันเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างชวบชาบ ตามการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะดอลลาร์ สรอ. ในตลาดเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย ซึ่งในบางครั้งก็เป็นไปตามปริมาณการค้าที่สุจริต และในบางครั้งขึ้นอยู่กับภารกิจของผู้นำเงินตราต่างประเทศ เกิดความไม่แน่นอนในเรื่องค่าเงินบาทเป็นอย่างมาก และจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะข้างหน้า ตามข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่าไม่มีประเทศใดปล่อยให้ค่าเงินของตนลอยตัวอย่างเสรีอย่างแท้จริงเลย แม้แต่ประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสหราชอาณาจักร เยอรมนี หรือญี่ปุ่น ก็ไม่ปล่อยให้เงินของตนลอยตัวในลักษณะดังกล่าวนี้ ในทางปฏิบัติทางการของประเทศเหล่านี้เข้าแทรกแซงในตลาดอยู่ตลอด มากบ้างน้อยบ้างตามความจำเป็นในแต่ละขณะ

เมื่อพิจารณาถึงผลเสียของทางเลือกที่ 1 ตามที่กล่าวข้างต้น ทางกรจึงได้ตัดสินใจว่า ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่จะต้องมีการดำเนินการตามทางเลือกที่ 2 กล่าวคือ เลิกผูกเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ. หรืออีกนัยหนึ่ง ปล่อยให้ค่าเงินบาทขึ้นลงได้เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. แต่ทั้งนี้ทางกรจะคอยดูแลให้เงินบาทมีค่าไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย

3. ตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้ หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาเสถียรภาพของเงินบาท ได้แก่ ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา จะเป็นผู้ประกาศกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. เป็นประจำทุกวัน โดยประกาศเผยแพร่ทางวิทยุในเวลา 9.00 น. และ 12.00 น. อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ที่ประกาศนี้กำหนดขึ้นโดยพิจารณาถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

ก. ค่าเฉลี่ยของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย อาทิ ดอลลาร์ สรอ. ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยน และริงกิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสกุลเงินที่อยู่ในกลุ่มหรือ "ตะกร้า" (basket) ของสกุลเงินที่นำมาสร้างเป็นดัชนีค่าเงินบาท

ข. ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดในแต่ละวันในระยที่ผ่านมา

ค. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านการส่งออกและนำเข้า และระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

4. ตามที่กล่าวในข้อ 2 และ 3 ข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า ตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ จะมีค่าเปลี่ยนแปลงขึ้นลง ไม่ยึดตายตัวกับดอลลาร์ สรอ. เช่นที่เส้ามา และถึงแม้ในการกำหนดค่าเงินบาทแต่ละวัน จะได้มีการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่อยู่ในกลุ่มหรือ "ตะกร้า" ที่ใช้ แต่ก็ไม่ได้ยึดเอาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นปัจจัยเดียวในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ สรอ. เพราะการเปลี่ยนแปลงของเงินสกุลต่าง ๆ ที่อยู่ใน "ตะกร้า" ดังกล่าวเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ นอกประเทศไทย ไม่สะท้อนให้เห็นภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยแต่ประการใด โดยเหตุนี้ ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ในแต่ละวัน จึงได้นำเอาปัจจัยอื่นตามที่กล่าวใน 3. ข. และ ค. มาพิจารณาด้วย.

5. นับตั้งแต่ได้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่มาตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. (ใช้อัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับฯ ที่ทำกับธนาคารพาณิชย์) ได้เปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

วันที่	อัตรากลาง (บาทต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.)	การเปลี่ยนแปลง (บาท)
5 พฤศจิกายน	27.00	-
6 พฤศจิกายน	26.91	-0.09
7 พฤศจิกายน	26.89	-0.02
8 พฤศจิกายน	26.79	-0.10
9 พฤศจิกายน	26.82	+0.03
12 พฤศจิกายน	26.85	+0.03
13 พฤศจิกายน	26.85	-
14 พฤศจิกายน	26.88	+0.03

สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลอื่น ๆ นอกจากดอลลาร์ สรอ. นั้น ก็มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงในแต่ละวัน ทั้งนี้ แล้วแต่ว่าเงินสกุลดังกล่าวมีค่าแข็งขึ้นหรืออ่อนลงเล็กน้อยเพียงไร เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ.

โดยสรุปแล้ว จึงกล่าวได้ว่าในขณะที่ค่าเงินบาทมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สอดคล้องทั้งภาวะการเงินในต่างประเทศ ภาวะการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย และภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะทางด้านดุลการค้าดุลการชำระและระดับราคาสินค้า ไม่ได้ผูกโยงไว้กับดอลลาร์ สรอ. เช่นที่เคยเป็นมาอีกต่อไป.

ธนาคารแห่งประเทศไทย

14 พฤศจิกายน 2527

